

Julkaisuvapaa 5.11.2018 klo 17

**KUOPION KAUPUNGIN TALOUSARVIO 2019
TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2019 – 2022**

Kaupunginjohtajan esitys

Kaupunginhallitus 5.11.2018

Kaupunginhallitus 12.11.2018, päätöskokous

Sisällysluettelo

Kaupunginjohtajan katsaus.....	5
1. Talousarvion ja – suunnitelman yleiset perusteet ja kehitysnäkymät	7
1.1. Kuopion kaupungin kehitysnäkymät.....	7
1.1.1. Väestökehitys.....	7
1.1.2. Asuminen	8
1.1.3. Elinkeinot ja työllisyys	8
1.1.4. Hyvinvointi.....	10
1.2. Taloudelliset lähtökohdat	11
1.2.1. Talouden kehitysnäkymät	11
1.2.2. Kuntatalous	12
1.2.3. Kuopion kaupungin talous.....	14
1.3. Kuopion kaupungin strategia vuoteen 2030 ja tavoitteet vuodelle 2019.....	14
1.3.1. Sitovat tavoitteet.....	15
1.3.2. Liikelaitoksille asetetut sitovat tavoitteet	19
1.3.3. Konserniyhteisöille asetetut sitovat tavoitteet	19
1.3.4. Kuopion kaupunkikonsernin olennaiset tulevat tapahtumat ja taloudelliset riskit.....	25
1.4. Talousarvion perustelut.....	26
1.4.1. Talousarvio	26
1.4.2. Toimintatulot ja toimintamenot	27
1.4.3. Verotulot	27
1.4.4. Valtionosuudet.....	28
1.4.5. Henkilöstö.....	30
1.4.6. Ilmastovaikutukset.....	33
1.4.7. Yritysvaikutukset	34
1.5. Talousarvion ja taloussuunnitelman rakenne, sitovuus ja seuranta	35
1.5.1. Talousarvion rakenne.....	35
1.5.2. Talousarvion sitovuus	36
1.5.3. Talousarviossa annettavat toimintavaltuudet.....	38
1.5.4. Talousarvioon sisältyvät riskit	38
1.5.5. Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta	40
1.5.6. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta	40
1.5.7. Tilivelvolliset viranhaltijat.....	40
1.6. Alijäämän kattamisvelvollisuus.....	40
2. Käyttötalousosa (palvelualueittain + tilakeskus + pelastustoimi).....	41
Elinvoima- ja konsernipalvelut.....	43
Kaupunkiympäristön palvelualue	47
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	51
Kasvun ja oppimisen palvelualue.....	54
Perusturvan palvelualue.....	58
Terveystieteiden palvelualue	63
Isäntäkuntapalvelut	69

Keskusvaalilautakunta.....	70
Tarkastustoimi	70
Yleishallinto	71
Ydinkaupungin käyttötalous yhteensä.....	76
Tilakeskus	77
Pohjois-Savon Pelastuslaitos.....	79
3. Tuloslaskelmaosa	83
4. Investointiosa	91
4.1. Investointiosan esitystapa	92
4.2. Investoinnit suunnitelmakautena 2019 - 2022	92
4.3. Investointiosa	94
4.4. Suurimmat yhdyskuntarakentamisen investoinnit.....	98
5. Rahoitusosa	101
6. Liitteet	107
6.1. Kuopion Vesi Liikelaitoksen talousarvioesitys	
6.2. Kuopion kaupungin kuntatekniikkaliikelaitoksen (Mestar) talousarvioesitys	

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2019 talousarviota on valmisteltu positiivisessa suhdannetilanteessa. Työttömyys on alhaisimmalla tasolla kymmeneen vuoteen, pitkäaikaistyöttömyys on selvässä laskussa, kuopilaisten palkansaajien palkkasumma on kasvanut maan keskiarvoa nopeammin ja yritysten odotukset ovat edelleen positiiviset. Kuopion asukasluku kasvaa edellistä vuotta nopeammin ja asuntotuotannossa edetään ennätystahtia.

Verotulojen ennakointi kuntakentässä on osoittautunut poikkeuksellisen haastavaksi. Vuoden 2017 kunnallisverojen oikaisu tuovat meneillään olevalle vuodelle yli 11 miljoonan aukon. Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön ennusteet tulevan vuoden verokertymästä antavat aihetta varovaisuuteen positiivisista suhdannenäkymistä huolimatta.

Vuoden 2018 toiminnalliset tavoitteet tullaan pääosin saavuttamaan ja kaupungin taloudellinen tulos muodostuneen hieman talousarviota paremmaksi. Verotulojen menetyksiä on kattanut muiden tulojen, kuten omaisuuden myyntivoittojen, parempi kehitys. Asukkaiden saamat palvelut on pystytty pitämään hyvällä tasolla. Samoin infrastruktuurista, turvallisuudesta ja viihtyvyydestä on huolehdittu. Kuopion kaupunki saikin alkuvuodesta asukastytyytyväisyysmittauksessa parhaan arvosanan suurten kaupunkien joukossa. Kuitenkin on syytä todeta ja etsiä ratkaisuja siihen, että eriarvoistumiskehitys on kasvava ongelma myös Kuopiossa. Yhtä lailla kohtaamme globaaliit haasteet, kuten ilmaston muutoksen.

Kuopio on vakiinnuttanut asemansa yhtenä Suomen merkittävimmistä kaupungeista. Vahva kasvu haastaa kuitenkin kaupungin talouden: palvelutarpeen kasvu ja etenkin investoinnit uhkaavat jatkuvasti olla liian suuria ajatellen kertyvää verorahoitustamme. Investoimme lähivuosina poikkeuksellisen paljon asukkaiden hyvinvointiin sekä lasten ja ikäihmisten tarpeisiin.

Jo tulevana vuonna käynnissä on lukuisia koulu- ja päiväkotihankkeita, kaupungin museon peruskorjaus on alkanut ja uimahalli-jäähalli –hanke etenee. Lisäämme merkittävästi rahoitusta korjausrakentamiseen tavoitteena terveelliset, turvalliset ja toimivat tilaratkaisut. Savilahden alueelle toteutettava infrastruktuuri avaa monipuolisen kehitysnäkymän eri toimijoiden hankkeille. Asemanseudun rakentaminen etenee hyvää vauhtia tarjoten valmistuessaan asuntoja, toimitiloja ja palveluja niin asukkaille kuin matkustajillekin. Eri puolille kaupunkia suuntautuvat investoinnit vaikuttavat paitsi kaupunkikuvaan, turvallisuuteen ja viihtyvyyteen niin myös yritystoiminnan mahdollisuuksiin.

Niin kutsuttujen sote-vaikutteisten rakennusinvestointien sekä hallintorakennusten peruskorjaustarpeiden ratkaisemisessa hyödynnetään kumppaniverkostoa. Tavoitteena on löytää kaupungin taseen ulkopuolisia vaihtoehtoja, joilla kuntalaisten palvelut saadaan ajanmukaisiin tiloihin. Esimerkiksi sopii huomattava lisäys ikäntyneiden tarpeista lähtevään palveluasumiseen. Hankkeet etenevät maakunta- ja sote-ratkaisusta riippumatta.

Pystyäksemme vastaamaan sinällään positiivisen kasvun tuomiin haasteisiin ja vähentääksemme painetta ylivelkaantumiseen ja sitä myötä veronkorotuksiin, tarvitsemme toiminnallisia ja rakenteellisia uudistuksia palveluverkkotarkasteluineen. Kuopion kaupungilla on takanaan ennätysmääräinen kuntaliitosten sarja. Kuntaliitosten mukanaan tuoma henkilöstö on löytänyt pääsääntöisesti hyvin paikkansa kaupungin organisaatiossa. Viimeisimmän kuntaliitoksen aikaan oletettiin maakunta- ja sote-uudistuksen toteutuvan viimeistään vuoden 2019 alussa. Uudistuksen tuomaa taitekohtaa henkilöstö- ja taloussiirtoineen voitiin pitää luontevana ajankohtana toimintatapa- ja rakenneuudistukselle.

Maakunta- ja sote-uudistuksen lykkäytyessä ainakin vuoteen 2021 on välttämätöntä käynnistää uudistustyö jo kuluvan vuoden puolella. Tavoitteena tulee olla rakenne, jossa johtaminen ja henkilöstön käyttö palvelevat optimaalisesti tulevaisuuden tarpeita. Kaupungin kasvu on johtanut investointikuorman, jonka hallitsemiseksi käyttömenojen ja henkilöstön kasvua on pystyttävä merkittävästi hidastamaan. Menojen osalta on esimerkiksi tarkasteltava oman työn ja ostopalvelujen suhdetta ja hintaa. Henkilöstön moniosaamista on pystyttävä tukemaan ja päätösvaltaa on vietävä edelleen lähemmäs asiakasta, mm. moniportaisuutta vähentämällä ja tiimien autonomiaa lisäämällä. Samalla jatketaan työtä henkilöstön työhyvinvoinnin edistämiseksi ja sairauspoissaolojen vähentämiseksi. Lisäksi valmistellaan ja otetaan käyttöön korvaavan työn malli. Digitalisaation tuomia mahdollisuuksia otetaan entistä laajemmin käyttöön niin päivittäisessä työssä kuin palveluiden tarjonnassa. Onnistuneeseen muutokseen tarvitaan päättäjien, virkajohdon ja henkilöstön tavoitteellista ja näkemyksellistä yhteistyötä.

Kehitystyössä on tarkasteltava koko kaupunkikonsernia eli myös tytäryhteisöjä. Kaupunkikonsernissa on toteutettu omistusjärjestelyjä, joiden myötä uudistetaan palvelurakennetta ja toimintatapoja. Konsernirakenteen muutokset jatkuvat lähivuosina. Kuopion kaupungin konserniohje ja omistajapoliittiset linjaukset päivitetään ja tuodaan kaupunginvaltuusto päätettäväksi alkuvuodesta 2019.

Kuopio tavoittelee merkittävää asukasluvun lisäystä. Avaimina kasvuun ovat työpaikat ja työntekijät. Onkin huolestuttavaa, että yhä useammat yritykset ilmoittavat osaavan työvoiman saatavuuden kasvun esteeksi. Työllisyyden edelleen parantuessa katse kääntyy työttömien työnhakijoiden lisäksi työperäiseen maahanmuuttoon. Kuopiolla on merkittävänä koulutuskaupunkina erinomainen mahdollisuus yhteistyöverkkoineen edistää niin kotimaisten kuin ulkomailta tänne tulleiden opiskelijoiden kiinnittymistä kaupunkiin. Asukaslukua ja työpaikkojen täyttymistä voidaan parantaa myös Kuopion työssäkäyntialueelle tilapäisesti työhön tulleiden ulkomaalaisten ammatiosaaajien tänne jäämisellä. Kaupungin tarkoituksena onkin parantaa houkuttelevuutta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa mm. muuttajapalvelua tehostamalla.

Vuosina 2019 - 2020 talous on alijäämäinen, sillä vuonna 2019 arvioidaan syntyvän yli 13 miljoonaa euroa alijäämää. Taloussuunnitelmakauden loppuvuosien tavoite on positiivinen tulos. Riskejä sisältyy vuoden 2019 talousarviossa ennen kaikkea omaisuuden myyntitavoitteiden toteutumiseen.

Kaupunki liikelaitoksineen tuottaa palveluja kuntalaisille miltei miljardilla eurolla. Toimintamenoista katetaan kolmannes myynti- ja maksutuloilla ja loput verotuloilla ja valtionosuuksilla. Investointitaso nousi merkittävästi kuluvana vuonna, mutta suurimpien infra-, koulu-, kulttuuri- ja liikuntahankkeiden ajoittuminen seuraaville neljälle vuodelle vie nettoinvestoinnit noin 100 miljoonan euron vuositasolle. Investointien kasvuun tarvitaan merkittävä tulo-rahoituksen lisäys, jota tavoitellaan toimintamallien ja rakenteiden uudistamisella. Vuoden 2019 rahoituslaskelmassa tulo-rahoitus ja investointeihin saatavat rahoitusosuudet sekä omaisuuden myyntitulot kattavat investointimenoista n. 40 % ja loppuosa jää rahoitettavaksi lainanotolla sekä kassavarojen muutoksella.

Kuopion kaupungin talousarvio vuodelle 2019 ja taloussuunnitelma vuosille 2019 - 2022 toteuttaa ”Hyvän elämän pääkaupungin” visiota ja strategiaa. Laajassa vuorovaikutuksessa vuosi sitten valmisteltu strategia on tarkoitus myös toteuttaa yhdessä. Toteuttamisohjelma on jaoteltu neljään kokonaisuuteen: hyvinvoiva Kuopio, kasvava Kuopio, resurssiviisas Kuopio ja uudistuva Kuopio. Digitalisaatio, kansainvälisyys ja kumppanuus ovat mukana kaikissa edellä mainituissa. Vahvistamme hyvän elämän elementtejä ”terveyttä, elinvoimaa ja arjen rikkautta”.

Kiitän lämpimästi asukkaitamme, kumppaneitamme, henkilöstöämme ja päättäjiämme sujuvasta yhteistyöstä. Samalla haastan teidät kaikki mukaan rakentamaan yhteistä tulevaisuutta – matkalle kohti hyvän elämän pääkaupunkia!

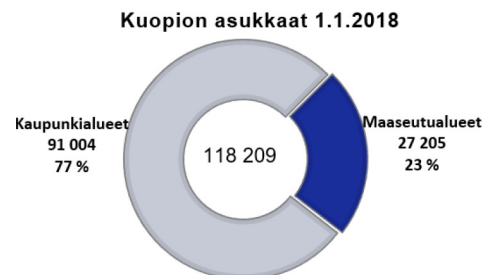
Jarmo Pirhonen
kaupunginjohtaja

1. Talousarvion ja –suunnitelman yleiset perusteet ja kehitysnäkymät

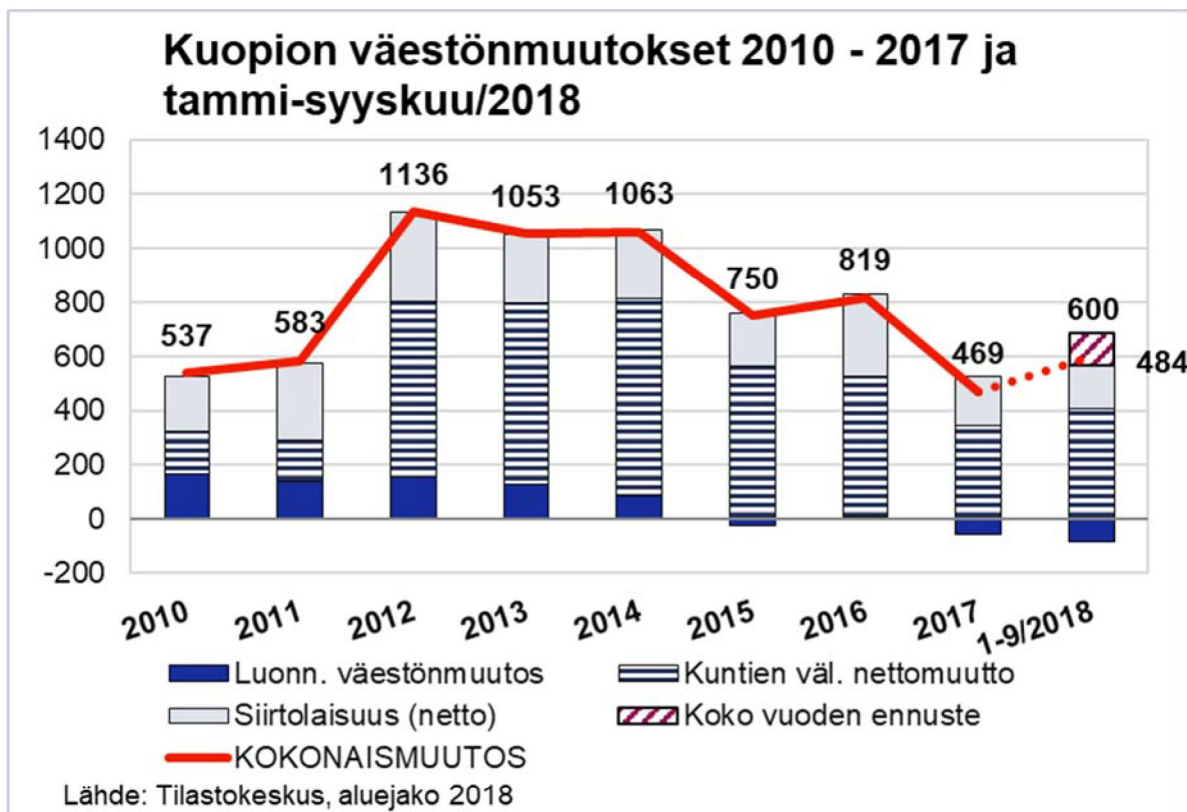
1.1. Kuopion kaupungin kehitysnäkymät

1.1.1. Väestökehitys

Vuoden 2018 alussa kaupungissa oli 118 209 asukasta. 2010-luvun vahva väestönkasvu ja kuntaliitokset lisäsivät kaupungin väkilukua. Vuoden 2017 väestönkasvu oli 469 henkeä (0,4 %). Kuntien välinen muuttovoitto oli noin 340 henkeä ja nettosiirtolaisuus noin 180 henkeä, yhteensä muuttovoittoa syntyi noin 520 henkilöä. Luonnollinen väestönmuutos eli syntyneiden ja kuolleiden määrän erotus oli negatiivinen -55 henkeä. Syntyneiden määrä laski edelleen ja sama kehitys näyttää jatkuvan.

Kaupungin ennusteen mukaan 2020-luvulla väestönkasvu on noin 700–900 asukasta vuodessa. Vuoteen 2025 mennessä asukasmäärät kasvavat eniten Keskustan, Hiltulanlahden ja Lehtoniemen sekä Savilahden ja Puijonlaakson alueilla.

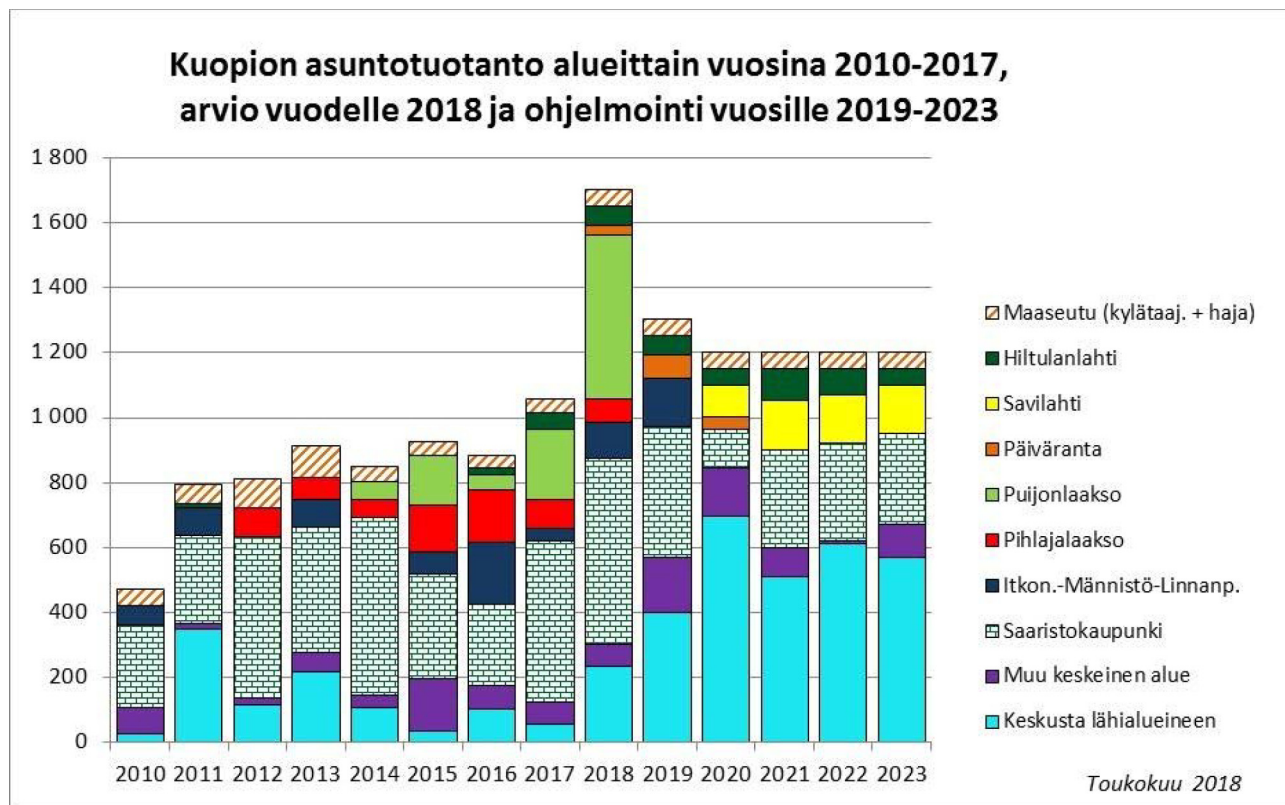
Lisätietoa kaupungin verkkosivuilta:

[Kuopion väestö, työpaikat ja asuminen 18.6.2018](#)

[Kaavoituskatsaus](#)

1.1.2. Asuminen

Asuntotuotanto tukee kaupungin kasvua ja kehitystä. Vuodesta 2018 on tulossa asuntorakentamisen ennätysvuosi. Asuntoja valmistuu edelleen eniten Keskustaan ja sen lähialueille sekä Saaristokaupunkiin. Asuntotuotannon vuositavoite on 1200 asuntoa vuosille 2019-2023. Vuositasolla tavoitellaan noin 750-850 kerrostalo-asunnon ja 350-400 pientaloasunnon valmistumista.

1.1.3. Elinkeinot ja työllisyys

Kuopiossa on monipuolinen elinkeinorakenne. Eniten työpaikkoja on terveys- ja sosiaalipalveluissa, kaupan alalla, hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa, koulutuksessa, rakentamisessa sekä teollisuudessa. Vuonna 2016 Kuopiossa oli 50 877 työpaikkaa. Edelliseen vuoteen verrattuna työpaikkojen määrä kasvoi 530. (Tilastokeskuksen uusin tieto vuodelta 2016). Yrityksiä on noin 6000.

Alkuvuonna 2018 Kuopion yritysten yhteenlaskettu liikevaihto kasvoi 4,6 % ja palkkasumma 5,4 %.

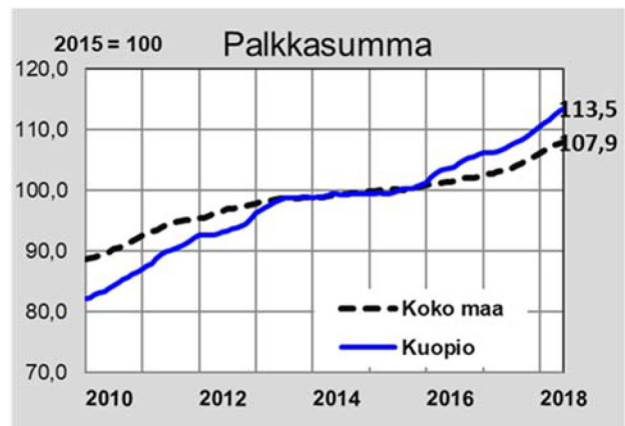
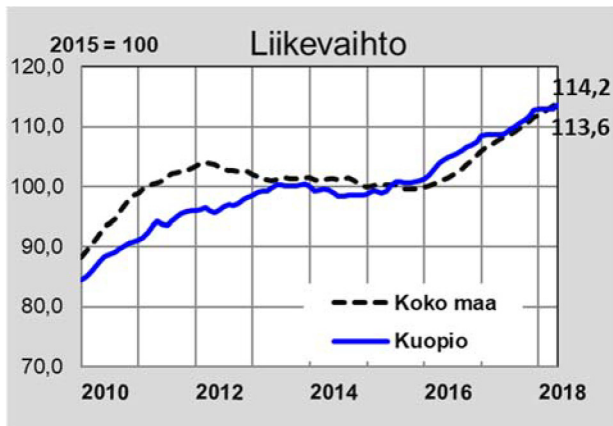
	2013	2014	2015	2016	2017	01-05/ 2018*
Liikevaihto						
Eurokertymä, M€, Kuopio	5085	5035	5092	5341	5584	2275
Vuosi muutos, %, Kuopio	3,1	-1,0	1,1	4,9	4,6	4,6
Vuosi muutos, %, koko maa	-2,1	-0,1	-0,9	2,3	6,1	5,7

*Liikevaihtotiedot 2018 ovat tammi-toukokuulta

	2013	2014	2015	2016	2017	01-06/ 2018*
Palkkasumma						
Eurokertymä, M€, Kuopio	1588	1604	1617	1681	1731	908
Vuosi muutos, %, Kuopio	5,2	1,0	0,8	4,0	2,9	5,4
Vuosi muutos, %, koko maa	1,0	0,7	0,8	1,6	2,2	4,4

*Palkkasummatiedot 2018 ovat tammi-kesäkuulta

Lähde: Tilastokeskus, Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

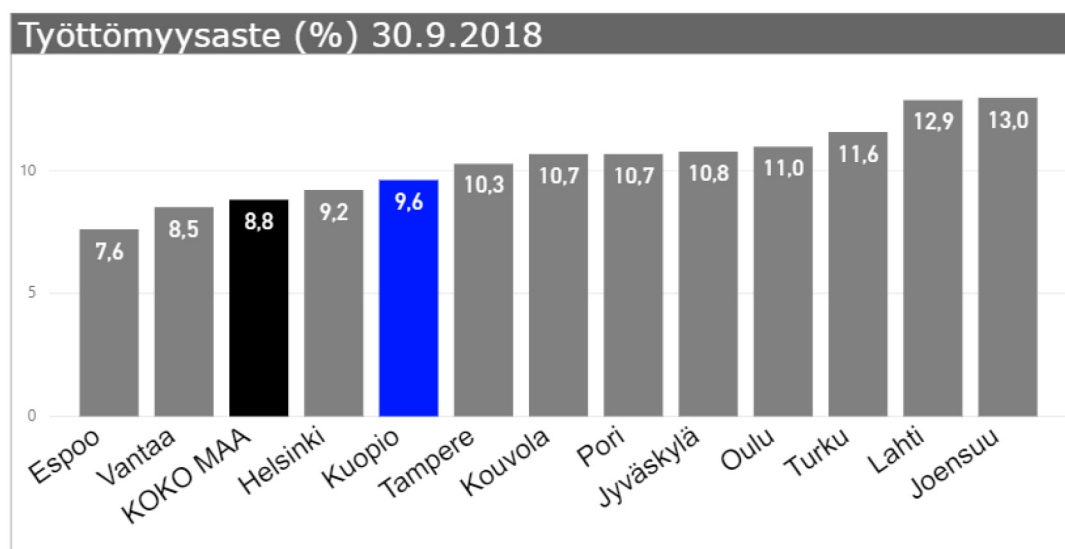
Kuopion elinkeinoelämän kehitysnäkymät ovat myönteiset. Kuopion vetovoimaa kehitetään mittavilla kehityshankkeilla. Muun muassa nämä hankkeet ovat käynnissä: Pienen Neulamäen yritysalueen käyttöönotto, Puijon alueen kehittäminen, Bellanrannan alueen kehittäminen, Kuopionlahden kokous- ja kongressikeskuksen ja hotellin suunnittelu sekä Tahkon keskustan kaavoitus. Finnpulp-biotuotetehdashanke etenee suunnitellusti. Savilahden merkitys yritysten toimintaympäristönä ja koko talousalueen elinkeinoelämän tutkimus- ja innovaatioympäristönä kasvaa.

Kuopio seuraa keskustan elinvoiman kehittymistä vuosittaisen elinvoimamittauksen avulla.

Työttömyys

Kuopion työttömyysaste (työttömien työhakijoiden osuus työvoimasta) on laskenut vuoden 2016 kevästä lähtien. Syyskuun 2018 lopussa Kuopiossa oli työttömiä noin 5400 ja työttömyysaste oli 9,6 %, 1,4 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuosi sitten. Opiskelijakaupunkina Kuopion työttömyys laskee kausiluonteisesti syksyllä. Avoimia työpaikkoja oli syyskuun lopulla 1468, mikä oli noin 310 enemmän kuin vuosi sitten.

Kunta maksaa 50 % 300 päivän ja 70 % 1000 päivän jälkeen maksettavasta työmarkkinatuesta, jollei työtön henkilö osallistu työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin tai kuntouttavaan työtoimintaan. Syyskuun ennusteen mukaan Kuopion kaupungin kuntaosuudet tulevat olemaan noin 11,25 milj. euroa vuonna 2018.

1.1.4. Hyvinvointi

Kuopion hyvinvointitavoitteet ovat linjassa tulevan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen laatimien kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämiskertoimen (Hyte-kerroin) kanssa. Hyvinvoinnin edistämistä seurataan ja tehdään **suunnitelma** tavoitteiden saavuttamiseksi valtuustokausittain laadittavassa hyvinvointikertomuksessa ja tavoitteiden saavuttamista seurataan vuosittain: <https://www.kuopio.fi/fi/hyvinvointi>

Kuopion hyvinvointitavoitteet kuntalaisten hyvinvointitiedon pohjalta vuosille 2018-2021:

1. Terveet elintavat

- Ympäristö on terveellinen ja kannustaa aktiivisuuteen.
- Päihde- ja mielenterveysongelmat vähenevät: nuoret, erityisesti ammatillisten oppilaitosten, työikäiset ja ikäihmiset.
- Lapset ja nuoret liikkuvat vähintään suositusten mukaisesti.
- Lasten ja nuorten hyvää ravitsemusta ja ruokakasvatusta edistetään ja ennaltaehkäistään ylipainoa.
- Nuoret kokevat terveydentilansa hyväksi (erityisesti ammatillisten oppilaitosten nuoret)
- Työikäiset liikkuvat terveytensä kannalta riittävästi (tuki- ja liikuntaelinsairaudet, liian vähäinen liikunta).
- Ikäihmiset ovat aktiivisia ja toimintakykyisiä.
- Ikäihmisten hyvää ravitsemusta edistetään ja ehkäistään aliravitsemusta.
- Ikäihmiset kokevat terveytensä hyväksi

2. Turvallinen Kuopio

- Ympäristö on turvallinen ja viihtyisä.
- Ketään ei kiusata. (vuoden 2019 painopiste)
- Ketään ei syrjitä.
- Perheväkivalta ja myös kodin ulkopuolella tapahtuva väkivalta vähenee. Seksuaalista häirintää, fyysistä uhkaa ja väkivaltaa ei esiinny.
- Liikenneonnettomuudet vähenevät (moponuoret, jalankulkija- ja polkupyöräonnettomuudet, nuoret ajokortin saaneet ja ikääntyneiden ajokyky).
- Ikäihmisten kodit ovat turvallisia asua.

3. Varhainen tuki

- Lapsiperheet saavat varhaista ja avohuollon tukea tarvittaessa (myös maahanmuuttajalapsiperheet).
- Ikäihmiset saavat tukea kotiin.

4. Osallistuva ja vaikuttava kuntalainen

- Kuntalaiset ovat aktiivisia ja heillä on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa.
- Kuntalaiset saavat tietoa ja tukea oman hyvinvointinsa edistämiseksi.
- Kukaan ei koe tahtomattaan yksinäisyyttä (erityisesti miehet 20-54 v. ja ikäihmiset).

5. Työllistyminen

- Työllistyminen ja työllisyystilanne paranevat (erityisesti pitkäaikaistyöttömät, alle 20-vuotiaat nuoret ja ulkomaalaiset)

Hyvinvointitavoitteiden vuosiraportin (ks. www.kuopio.fi/hyvinvointi) perusteella tarvitaan muutoksia toimintatavoissa ja myös uusia vaikuttavia toimenpiteitä erityisesti:

- ehkäisevään mielenterveys- ja päihdetyöhön
- perheväkivallan ehkäisyyn
- ylipainon ennaltaehkäisyyn, hyvään ravitsemukseen ja ruokakasvatukseen
- yksinäisyyden vähentämiseen.

Kehitetään kuntalaisten hyvinvointitiedon keruuta ja työistetään kaupunginosittaista hyvinvointikertomusta ja –suunnitelmaa. Tavoitteena on saada tarkempaa tietoa siitä, millaisia hyvinvoinnin edistämisen tarpeita on eri kaupunginosissa toimenpiteiden kohdistamiseksi paremmin tarpeen mukaan.

1.2. Taloudelliset lähtökohdat

1.2.1. Talouden kehitysnäkymät

Valtiovarainministeriön syksyn 2018 taloudellisen katsauksen mukaan kuluva vuodesta on tulossa nykyisen suhdannevaiheen paras vuosi. Vuonna 2018 Suomen bruttokansantuotteen ennustetaan kasvavan 3,0 %. Yritysten odotukset ovat myönteiset, rakennusinvestointien suurkohteiden rakentaminen jatkuu yhä ja palvelualojen myynti- ja investointi-odotukset ovat kohentuneet. Toisaalta kasvun rajoitteistakin on viitteitä, sillä yritysten mukaan pula ammattitaitoisesta työvoimasta ja tuotantokapasiteetista on yleistynyt. Työllisyysasteen trendi ylitti kesäkuussa vuoden 2008 suhdannehuipun lukemat ja on nyt 71,8 %. Vahvana jatkuva talouskasvu nostaa vuonna 2018 työllisten määrän 2,6 % edellisvuotta korkeammaksi.

Vuonna 2019 talouskasvu hidastuu 1,7 prosenttiin. Kovin investointivaihe on ohitettu ja merkittävin yksittäinen talouskasvua hidastava tekijä on rakennusinvestointien supistuminen. Yksityisten investointien kasvu jatkuu mittavien investointihankkeiden tukemana. Yksityisen kulutuksen kasvua tukee ansiotason nousun lisäksi työllisyyden koheneminen. Ansiotason nousu kiihtyy 2,6 prosenttiin. Reaalisesti kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen kasvu kuitenkin hidastuu, kun inflaatio kiihtyy. Maailmankaupan kasvu luo hyvät näkymät Suomen viennille. Metsäteollisuuden investoinnit näkyvät jo viennissä. Tuontia kasvattaa tuotantopanosten kysynnän lisäksi myös kotimainen investointi- ja kulutuskysyntä.

Vuonna 2020 BKT kasvaa 1,6 %. Yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu edelleen, vaikka palkkasumman kasvu jatkuu, kun ansiotason nousu kiihtyy. Inflaation nopeutuessa edelleen reaalityulojen kasvu kuitenkin hidastuu. Ansiotason nousua 3,0 prosenttiin kiihdyttää edelleen hyvä talouskasvu ja julkisen sektorin lomarahojen palautuminen. Vienti kasvaa vientikysynnän mukaan, mutta kasvu jää maailmankaupan kasvua hitaammaksi.

Hyvä talous- ja työllisyyskehitys sekä hallitusohjelman mukaiset sopeutustoimet tasapainottavat julkista taloutta lähivuosina. Julkisen talouden rahoitusasema kääntyy ylijäämäiseksi vuosikymmenen taitteessa ja velka suhteessa bruttokansantuotteeseen laskee. Hallituksen asettamat julkisen talouden velkaa ja rahoitusasemaa koskevat tavoitteet näyttävät pitkälti toteutuvan. Vaikka julkinen talous kokonaisuutena tasapainottuu, valtion hallinnon ja paikallishallinnon menot ylittävät edelleen tulot, ainoastaan sosiaaliturvarahastot ovat ylijäämäisiä.

Julkisen talouden rahoitus ei kohenemisesta huolimatta lepää kestäväällä pohjalla. Väestön ikääntyminen kasvattaa julkisia menoja, vähentää työikäisen väestön määrää ja heikentää talouden kasvumahdollisuuksia.

Kansantalouden lukuja 2017–2022 (Taloudellinen katsaus, Valtiovarainministeriö 14.9.2018)

	2017	2018*	2019*	2020*	2021*	2022*
BKT markkinahintaan, määrän muutos, %	2,8	3,0	1,7	1,6	1,1	1,0
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	0,7	1,1	1,4	1,6	1,8	2,0
Työttömyysaste, %	8,6	7,4	6,9	6,6	6,6	6,6
Työllisyysaste, %	69,6	71,7	72,4	73,0	73,2	73,3
Rakenteellinen jäämä, % BKT:stä	-0,3	-1,1	-0,7	-0,4	-0,4	-0,6
Julkisyhteisöjen bruttovelka, % BKT:stä	61,3	59,9	59,1	57,9	57,5	57,0
Valtionvelka, % BKT:stä	47,3	46,0	45,3	44,3	44,1	43,5

*Ennuste

1.2.2. Kuntatalous

Kuntatalouden tulos- ja rahoituslaskelma tilastokeskuksen tilinpäätösaineiston ja valtiovarainministeriön Kuntatalousohjelmaan sisältyvän ennusteen mukaisena:

Kuntien ja kuntayhtymien tuloslaskelma vuosina 2016-2022, mrd. €

Tuloslaskelman erä	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Toimintatulot	9,35	9,22	9,28	9,44	9,67	7,53	7,72
Toimintamenot	-37,13	-36,72	-37,36	-38,37	-39,72	-19,86	-20,40
Toimintakate	-27,78	-27,50	-28,09	-28,93	-30,05	-12,33	-12,68
Verotulot	22,10	22,55	22,60	23,87	24,62	13,86	13,57
Valtionosuudet	8,83	8,54	8,67	8,51	9,18	2,47	2,53
Rahoituserät, netto	0,27	0,37	0,26	0,22	0,18	0,24	0,22
Vuosikate	3,42	3,96	3,44	3,67	3,93	4,24	3,65
Poistot ja arvonalent.	-2,72	-2,82	-2,92	-3,02	-3,12	-2,86	-2,96
Satunnaiserät, netto	0,38	0,14	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13
Tilikauden tulos	1,08	1,28	0,65	0,79	0,95	1,51	0,82
muutos-%:							
Toimintatulot	1,8	-1,4	0,6	1,8	2,4	-22,1	2,5
Toimintamenot	1,0	-1,1	1,7	2,7	3,5	-50,0	2,7
Verotulot	1,5	2,0	0,2	5,6	3,2	-43,7	-2,1
Valtionosuudet	7,2	-3,3	1,5	-1,8	7,8	-73,1	2,5
Vuonna 2017 toimintatuloja ja menoja sekä valtionosuuksia pienentää perustoimeentulotuen laskutuksen ja maksatuksen siirto Kelalle sekä kiky-sopimus. Talouden paraneminen vuonna 2021 johtuu pääosin siitä, että veroprosenttien ja yhteisö-veron leikkauksista huolimatta kunnille tilitetään vielä aiempien verovuosien korkeampien veroprosenttien ja jako-osuuksien perusteella.							
Lähteet: vuodet 2016 - 2017 Tilastokeskus, vuosien 2018-2022 arviot VM 14.9.2018							

Kuntatalous vahvistui selvästi vuonna 2017. Yhteenlaskettu toimintakate vahvistui 1 %, mutta verorahoitus (verotulot ja valtionosuudet) kasvoi vain 0,5 %. Toimintakatteen vahvistumista selittivät muun muassa kuntien omat toimenpiteet, kilpailukyky sopimukseen sisältyvä lomarahojen 30 %:n leikkaus ja työnantajamaksujen alentaminen, ammatilliseen koulutukseen liittyvät säästöt sekä perustoimeentulon maksatuksen siirto kunnilta Kelaan. Vuosikate riitti kattamaan poistot ja arvonalentumiset. Vaikka kuntatalous kokonaisuutena vahvistui selvästi, erot kuntien välillä säilyivät suurina. Tilikauden tulos oli vuonna 2017 negatiivinen 55 kunnalla.

Kuntatalouden yleinen vahvistuminen vuonna 2017 näkyy selvästi myös kuntakonsernien tilinpäätöksissä: kuntakonsernien yhteenlaskettu vuosikate vahvistui selvästi ja taseen kertynyt ylijäämä kasvoi edelleen. Kuntakonsernien yhteenlaskettu tilikauden tulos oli 1,85 mrd. euroa positiivinen. Edellisten tilikausien yli-/alijäämät huomioiden konserneilla oli yhteenlaskettuna taseeseen kertynyttä ylijäämää noin 12,31 mrd. euroa (2 245 euroa/asukas). Kuntakonsernien taseeseen kertyneen ylijäämän määrä on kasvanut huomattavasti viime vuosina, sillä vielä vuonna 2014 kuntakonserneilla oli kertynyttä ylijäämää noin 5,77 mrd. euroa (1 060 euroa/as).

Kuntatalouden toimintamenot kasvavat vuosina 2018–2022 ripeämmin kuin muutamina viime vuosina kuntatalousohjelman mukaan. Tämä johtuu muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvusta ja menojen kasvua hillitsevien kuntatalouden sopeutustoimien hiipumisesta. Lisäksi henkilöstömenot kääntyvät jälleen maltilliseen kasvuun muun muassa palkkaratkaisun nousun seurauksena neljän peräkkäisen vuoden supistumisen jälkeen.

Kuntatalouden yhteenlaskettu tilikauden tulos ja rahoitusasema ovat muodostumassa kuluvana vuonna huomattavasti kevään 2018 kuntatalousohjelmassa esitettyä heikommaksi. Suotuisasta suhdannetilanteesta huolimatta kuntien verotulojen kehitys jää likimain viime vuoden tasolle eli lähes 600 milj. pienemmäksi kuin keväällä arvioitiin. Kuntien verokertymää vuonna 2018 pienentävät vuodelta 2017 verovelvollisille tämän vuoden

joulukuussa maksettavat poikkeuksellisen suuret ennakonpalautukset sekä vuonna 2017 sovellettujen veronsaajaryhmien jako-osuuksien oikaisu.

Vuonna 2019 kuntatalouden tilikauden tuloksen arvioidaan hieman paranevan, ja myös vuosikate vahvistuu hieman kuluvasta vuodesta. Toimintamenoja kasvattavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvun lisäksi kunta-alan palkankorotukset ja varautuminen kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkauksen päättymiseen vuonna 2020. Kuntatalouden tulot kasvavat vuonna 2019 menoja nopeammin, kun vuoden 2018 verotulokertymää alentavat tekijät poistuvat. Lisäksi verotulokertymää lisää kertaluontoisesti verotuksen joustavan valmistuksen käyttöönotto. Vuonna 2020 vuosikatteen arvioidaan kasvavan, koska käyttötalouden nettomenot (toimintakate) kasvaisi hitaammin kuin verorahoitus. Tilikauden tuloksen arvioidaan paranevan edelleen vuonna 2020.

Kuntien ja kuntayhtymien rahoituslaskelma vuosina 2016-2022, mrd. €

Rahoituslaskelman erä	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	3,42	3,96	3,44	3,67	3,93	4,24	3,65
Satunnaiset erät, netto	0,38	0,14	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13
Tulorahoituksen korjauserät	-0,63	-0,53	-0,53	-0,53	-0,53	-0,53	-0,53
Investointien rahavirta							
Investointimenot	-4,34	-4,63	-4,83	-4,83	-4,93	-4,22	-4,21
Rahoitusosuudet investointeihin ja investointien myyntitulot	1,06	1,18	1,23	1,15	1,21	1,12	1,09
Toiminnan ja investointien rahavirta	-0,11	0,11	-0,55	-0,41	-0,18	0,75	0,14
Rahoituksen rahavirta							
Antolainojen muutokset	-0,11	-0,06	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2,52	2,27	2,80	2,76	2,58	1,57	1,83
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-2,08	-2,01	-2,05	-2,15	-2,20	-1,90	-1,92
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,26	-0,12					
Rahavarojen muutos	0,57	0,72	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Lähteet: vuodet 2016 - 2017 Tilastokeskus, vuosien 2018-2022 arviot VM 14.9.2018

Kuntatalouden nettoinvestoinnit olivat vuonna 2017 hieman yli 3,4 mrd. euroa, josta peruskuntien osuus oli noin 2,4 mrd. euroa ja kuntayhtymien osuus noin 1 mrd. euroa. Vuoteen 2016 verrattuna nettoinvestoinnit kasvoivat noin 180 milj. euroa eli 5,6 prosenttia. Investointien kasvua selittää ennen kaikkea kuntayhtymien, erityisesti sairaanhoitopiirien, investointien kasvu, sillä kuntayhtymien investoinnit kasvoivat edellisvuoteen verrattuna yli 235 milj. eurolla, kun taas peruskuntien investointien määrä sen sijaan laski noin 55 milj. eurolla.

Nettoinvestoinnit pysyvät lähivuosina korkealla tasolla. Nykyisen rakennuskannan kunnossapito edellyttää edelleen mittavia korjausinvestointeja, ja lisäksi sairaalarakentaminen on vilkasta. Kuntatalouden lainanotto-tarvetta heijastava toiminnan ja investointien rahavirta pysyy kehitysarviossa negatiivisena vuoteen 2020 saakka.

Toiminnan ja investointien rahavirta heikkenee vuonna 2018 huomattavasti verrattuna edellisvuoteen. Syynä tähän on verotulojen ja valtionosuuksien vähäinen kasvu, joka aiheuttaa vuosikatteen pienenemisen edellisvuoteen verrattuna. Samanaikaisesti kuitenkin investoinnit kasvavat. Tilanteen arvioidaan paranevan seuraavina vuosina verotulojen kasvusta johtuen, tosin vuonna 2019 etenkin pienien kuntien tilannetta heikentää valtionosuuksien väheneminen. Toiminnan ja investointien rahoitusasapainon kohentumisen vuonna 2020 arvioidaan näkyvän lainakannan kasvun pienoisena hidastumisena koko maan tasolla.

1.2.3. Kuopion kaupungin talous

Syyskuun kuukausiraportin tuloslaskelma:

TULOSLASKELMA, koko kaupunki, M€			
	Alkuperäinen TA 2018	Ennuste 2018	Erotus (+) paremmin (-) huonommin
Toimintatuotot	316,7	324,9	8,2
Toimintakulut	-940,0	-950,8	-10,8
Toimintakate	-623,3	-625,9	-2,6
Verotulot	457,5	446,2	-11,3
Valtionosuudet	195,4	197,1	1,7
Rahoitustuotot ja -kulut	6,4	12,4	6,0
Vuosikate	36,0	29,7	-6,3
Poistot ja arvonalentumiset	-49,2	-48,2	1,0
Satunnaiset erät	0,0	13,2	13,2
Tilikauden tulos	-13,2	-5,3	7,9
Tilinpäätöserät	0,2	0,2	0,0
Tilikauden yli-/alijäämä	-13,0	-5,1	7,8

Kuluvan vuoden syyskuun kuukausiseurannan mukaan koko kaupungin tilikauden alijäämäksi muodostuu ennusteen mukaan -5,1 milj. euroa, kun alkuperäinen talousarvio on 13 milj. euroa alijäämäinen. Tilinpäätöksenustetta parantavat toimintatuottojen ja satunnaisten erien toteutumaennusteet, kun taas verotuloennusteen huomattavan suuri pudotus talousarvioon nähden heikentää ennustetta.

1.3. Kuopion strategia vuoteen 2030 ja tavoitteet vuodelle 2019

Kuopion kaupunginvaltuusto on hyväksynyt Kuopion strategian 11.12.2017. Yhdessä laadittua strategiaa on jalkautettu edelleen palvelualueille vuoden 2018 aikana ja aloitettu strategian toteuttamisohjelmien laatiminen. Asetetut tavoitteet tulee kirkastaa mitattavaan muotoon ja toimenpiteiksi sekä kytkeä ne toiminnan ja talouden suunnitteluun.

Strategia määrittää Kuopion kehittämisen suuntaviivat lähivuosiksi. Strategian aikajänne ulottuu vuoteen 2030. Visio ja strategiset päämäärät kuvaavat kaupungin tulevaisuuden tahtotilaa eli sitä millaiseksi Kuopion halutaan kehittyvän. Strategia sisältää valintoja; asioita, joissa meidän tulee kaupunkina yhdessä kumppaneiden kanssa onnistua, jotta haluttu tulevaisuus toteutuu. Strategia määrittää myös toimintatavat, joilla varmistetaan strategian toteutumista.

Strategiaa ja yhteisiä suuntaviivoja tarvitaan muuttuvassa toimintaympäristössä. Myös kuntalaki edellyttää, että jokaisessa kunnassa on oltava voimassa oleva kuntastrategia ja se on tarkistettava vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Tällä halutaan korostaa erityisesti valtuuston roolia kunnan strategisena johtajana ja toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteiden määrittäjänä.

Strategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuopion strategia on kaupunkiyhteisön strategia ja se ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa. Kaupunkikonsernin lisäksi keskeisiä kumppaneita strategian toteuttamisessa ovat yritykset, järjestöt ja yhteisöt sekä tietysti kuntalaiset. Merkittävistä investoinneista ja päätöksistä on tehtävä strategiavaikutusten arviointi. Toimielinten päätösten perusteluista tulee käydä esille, miten esitetty asia vaikuttaa Kuopion uuden strategian toteutumiseen.

Tähän strategiaosaan on koottu valtuustoon nähden sitovat kaupunkistrategiaa vuonna 2019 toteuttavat tavoitteet. Palvelualueiden käyttösuunnitelmissa strategian tavoitteita täsmennetään toimenpiteillä. Strategian toteutumisen seuranta toteutetaan osana talousarvion seurantaa.

Kuopion strategia löytyy kaupungin verkkosivuilta osoitteesta: <https://www.kuopio.fi/fi/strategia>

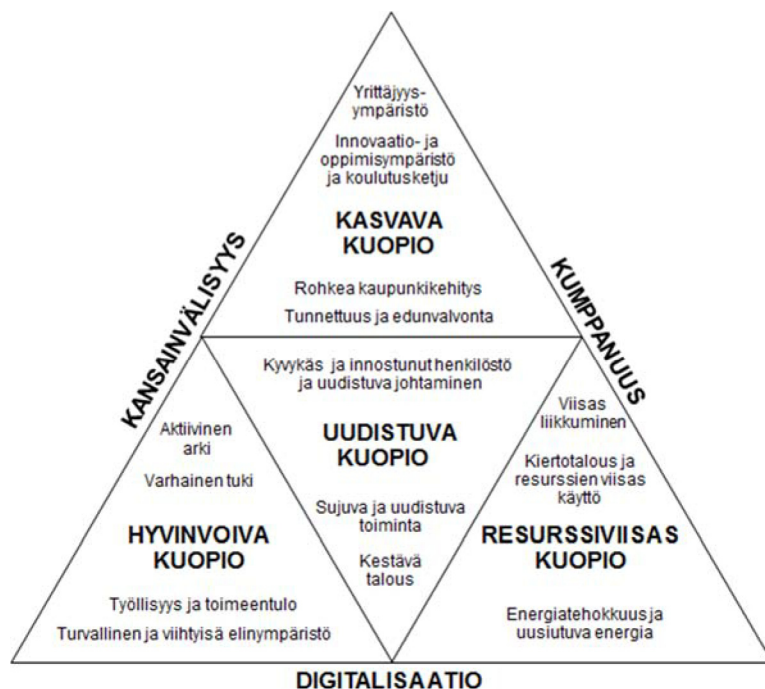
Kuopio 2030

Hyvän elämän pääkaupunki

Terveyttä, elinvoimaa ja arjen rikkautta

Visiota täsmentävät päämäärät

- Kestävästi kasvava miljoonan ihmisen keskus – 200 000 asukasta vuonna 2040.
- Uudistuva ja kansainvälinen elinkeinoelämä sekä hyvä yritysilmasto.
- Savilahti – Euroopan kiinnostavin oppimis- ja innovaatioympäristö.
- Suomen nopeimmin kehittyvä kokous-, tapahtuma- ja matkailualue.
- Terveys-, ympäristö- ja hyvinvointiosaamisen edelläkävijä.
- Ympäristöltään ainutlaatuinen ja innostava. Paras paikka lapsille.

Toimintatapa: Lupa tehdä toisin.

Avoimesti. Innostavasti. Yhdessä. Asukasta varten.

1.3.1. Sitovat tavoitteet

1. KASVAVA KUPIO		
1.1. Kilpailukykyinen yrittäjyysympäristö		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
työpaikkakehitys, liikevaihto, vienti ja palkkasumma	Yritykset saavat osaavaa työvoimaa. Edistetään opiskelijoiden sitoutumista alueeseen. Tarjotaan harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja sekä kotimaisille että Kuopiossa opiskeleville ulkomaalaisille opiskelijoille. Edistetään työperäistä maahanmuuttoa ja ulkomaalaisten ammattiosaajien ja opiskelijoiden sitoutumista alueeseen.	Elinvoima- ja konsernipalvelut
uudet yritykset, yritysyöstävällisyys	Yrityskanta kasvaa ja kehittyy. Kuopio säilyttää asemansa yritysystävällisten kärkikaupunkien joukossa.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue

1.2. Vetovoimainen innovaatio- ja oppimisympäristö sekä laadukas koulutusketju		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
digitaalinen oppimisympäristön ja opetuksen määrä	Kuopiossa on digitaitavat koululaiset. Digitaalisuus edistyy perusopetuksessa ja lukioissa.	Kasvun ja oppimisen palvelualue
oppilaitosten hakijamäärä, tutkimus- ja kehittämisrahoitusrahoitus	Savilahden innovaatioympäristön synergia toimii ja tukee startup-toimintaa ja yritysten kansainvälistymistä.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
1.3. Kuopion tunnettuus ja edunvalvonta		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
edunvalvonnan vaikutavuus	Edunvalvonnan toimintamalli on uudistettu ja edunvalvontaa on terävöitetty.	Elinvoima- ja konsernipalvelut
muuttohalukkuustutkimus, saavutettavuus	Valtakunnalliset liikennetkaisu (itärata, vt5, lentoyhteydet) parantavat Kuopion liikenteellistä saavutettavuutta.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
1.4. Rohkea kaupunkikehitys, elinvoimainen kaupunkikeskusta, monimuotoinen kaupunkikulttuuri		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
rakentamisen määrä, kaupunkikeskustan elinvoimaluku	Kaupunkikeskustan elinvoima kasvaa (täydennysrakentaminen, tapahtumat ja kaupunkikulttuuri, liike-elämä jne.).	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue
	Savilahden infrastruktuurin (SALLI) toteutus on käynnissä	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
2. HYVINVOIVA KUOPIO		
2.1. Aktiivisuuteen innostava arki		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
hyvinvoinnin ja terveyden edistämiskertotimet (ns.HYTE-mittarit)	Lasten ja nuorten liikkuminen on lisääntynyt ja on vähintään suositusten mukaista. Aktivoidaan lasten harrastamista. Tavoitteena on, että kaikilla lapsilla ja nuorilla on vähintään yksi harrastus. Tivistetään kumppanuutta järjestöjen kanssa.	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue
tilojen monikäyttöisyys ja käyttöaste	Kaupungin tilat, puistot ja alueet ovat helposti asukkaiden ja järjestöjen käytettävissä.	Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Tilakeskus

2.2. Varhainen tuki		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset, koulutuspaikan ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat	Varhainen tukeminen on sisäänrakennettu kaiken toimintaan. Nuoret ja lapsiperheet saavat tarvitsemaansa varhaista ja avohuollon tukea.	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystuon palvelualue
kotona asuvien ikäihmisten osuus, vanhusten palveluasuntojen määrä, palveluasumista odottavien jonoaika	Tuetaan ikäihmisten kotona pärjäämistä ja hyvää elämää. Ikäihmiset asuvat tarvettaan vastaavasti – palveluasumisen tarjonta varmistetaan yhdessä kumppanien kanssa ja varaudutaan tuleviin tarpeisiin. Vuonna 2019 toteutuu vähintään 75 uutta palveluasumispaikkaa. Palveluasumisen paikkojen määrä kasvaa.	Kaupunkiympäristön palvelualue; Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Perusturvan palvelualue; Terveystuon palvelualue; Tilakeskus
2.3. Työllistyminen ja toimeentulo		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
kesätyösetelin käyttö	Mahdollistetaan kaikille peruskoulun päättävälle kuopiolaisille nuorille työkokemuksen hankkiminen kesätyösetelin avulla.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaikki palvelualueet
pitkäaikaistyöttömien määrä, nuorisotyöttömien määrä, työmarkkinatuen kuntaosuus, toimeentulotukea saavien osuus	Toteutetaan konsernitasoista työllisyyspolitiikkaa. Hyödynnetään sosiaalisia kriteerejä hankinnoissa. Pitkäaikaistyöttömien määrä vähenee ja työmarkkinatuen kuntaosuusmaksu pienenee.	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaikki palvelualueet
2.4. Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
asukaspalaute, eri osallisuus- ja vaikuttamisvälineiden tarjonta ja käyttö lisääntyy	Asukkaiden vaikuttamista ja osallistumista omassa elinympäristössä lisätään eri tavoin.	Kaikki palvelualueet
sisäilmailmoitusten määrä, sisäilmakorjausten määrä	Huolehditaan kaupungin toimitilojen turvallisuudesta ja terveellisyydestä.	Tilakeskus; Kaikki palvelualueet
3. RESURSSIVIISAS KUOPIO		
3.1. Viisas liikkuminen		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
kaupunkiliikenteen matkustajamäärä, pyöräilyn ja jalankulun osuus tehdyistä matkoista	Sähköavusteiset kaupunkipyörät otetaan käyttöön Kuopiossa keväällä 2019. Joukkoliikenteen matkustajamäärä kasvaa ja asiakastytyväisyys paranee.	Kaupunkiympäristön palvelualue

3.2. Kiertotalous ja resurssien viisas käyttö		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
verkkokoulutusten osuus %, etäkokousten osuus%	Edistetään etätyöskentelyä, verkko-opiskelua ja etäkokouksia.	Kaikki palvelualueet
jätteen määrä, rakentamisen jätteiden hyödyntämisen osuus kaupungilla ja konserniyhtiöissä, %	Vähennetään jätteen määrää ja parannetaan jätteen hyötykäyttöä. Edistetään rakennusjätteiden hyödyntämistä. Parannetaan muovinkeräyksen palvelutasoa ja kampanjoidaan muovittomuuden puolesta (esim. kestokassikampanjalla).	Kaupunkiympäristön palvelualue; Tilakeskus
tilankäytön tehokkuus	Parannetaan tilojen monikäyttöisyyttä ja tehostetaan tilankäyttöä. Julkisten tilojen iltakäyttö kerhotoimintaan yms. toimintaan.	Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue; Kasvun ja oppimisen palvelualue; Tilakeskus
3.3. Energiatehokkuus ja uusiutuva energia		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
kasvihuonekaasupäästöt, aurinkoenergian ja muun uusiutuvan energian tuotantomäärä, MWh/v	Selvitetään uudisrakentamis- ja peruskorjauskohteissa uusiutuvan energian tuotanto- ja käyttömahdollisuudet sekä toteutetaan pilotteja.	Tilakeskus
sähkö- ja kaasukäyttöisten ajoneuvojen osuus ajoneuvokannasta, %	Uusia ajoneuvoja hankittaessa tai leasing-palveluja ostettaessa selvitetään sähkö- tai biokaasujäätöajoneuvojen hankintamahdollisuus ja -kustannukset (Koko konsernia koskeva periaatepäätös).	Elinvoima- ja konsernipalvelut; Kaupunkiympäristön palvelualue
4. UUDISTUVA KUOPIO		
4.1. Kyvykäs ja innostunut henkilöstö ja uudistuva johtaminen		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
kokeilujen määrä, aloitteiden määrä, henkilöstökyselyt	Henkilöstön moniammatilliseen yhteistyöhön on kehitetty uusia malleja sähköisten työskentelyalustojen, kokeilujen ja henkilöstön ”kohtaamojen” kautta.	Kaikki palvelualueet
sairauspoissaolot, tyytyväisyys, korvaavan työn malli käytössä	Henkilöstön työhyvinvointi on parantunut ja sairauspoissaolot ovat vähentyneet 2 henkilötyöpäivää/htv.	Kaikki palvelualueet
4.2. Sujuva ja uudistuva toiminta		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
arvioinnin kattavuus	Kehitetään vaikutusten arviointia (yritysvaikutukset yms.).	Kaikki palvelualueet
uudet käytänteet/ toimintatavat/ kokeilut	Digitalisoidaan ja sujuvoitetaan palveluprosesseja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa.	Kaikki palvelualueet
uudistusten eteneminen	Uudistetaan rakenteita ja toimintatapoja tavoitteena toiminnan taloudellisuus ja tehokkuus, aktiivinen, uudistumis- ja osallistumiskykyinen henkilöstö sekä johdonmukainen ja määrätietoinen johtamistyö. Varmistetaan, että muutokset henkilöstön ja kuntalaisten kannalta sujuvat palvelutason kärsimättä.	Kaikki palvelualueet

4.3. Kestävä talous		
Mittari	Valtuustoon nähden sitova tavoite	Vastuutaho
lainamäärä €/asukas, lainanhoitokyky	Ns. sote-kiinteistöjen investointitarpeeseen haetaan kaupungin taseen ulkopuolisia ratkaisuja.	Tilakeskus
	Toteutetaan strategian mukaista investointiohjelmaa valtuuston hyväksymän talousarvion mukaisesti.	Kaikki palvelualueet
tilikauden tulos, toimintakatteen kasvu%, toimintakulujen kasvu%	Tilikauden tulos on valtuuston hyväksymän talousarvion mukainen.	Kaikki palvelualueet

1.3.2. Liikelaitoksille asetetut tavoitteet

Kaikkia liikelaitoksia koskevaksi valtuustoon nähden sitovaksi tavoitteeksi asetetaan:

- 1) resurssiviisas toimintatapa ja toimintatavan mahdollistaminen muille
- 2) osallistuminen pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen ja ennaltaehkäisyyn
- 3) työhyvinvoinnin parantaminen (mittarina sairauspoissaolojen väheneminen)

Näiden tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan yhteisöjen johdon katsauksessa.

Liikelaitos	Mittari	Tavoite 2019
Kuopion Vesi Liikelaitos	• Vuosikate / poistot, % • Korvaus peruspääomasta • Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta • Pitkäaikaisten lainojen lyhennys kunnalle • Nettoinvestoinnit	• Vuosikate kattaa poistot • 3 780 000 euroa • 4 000 000 euroa • 987 000 euroa • 13 500 000 euroa
Kuopion Kuntatekniikka- liikelaitos Mestar	• Vuosikate / poistot, % • Korvaus peruspääomasta • Nettoinvestoinnit	• Vuosikate kattaa poistot • 255 000 euroa • 669 000 euroa

1.3.3. Konserniyhteisöille asetetut tavoitteet 2019

Kaikkien konserniyhteisöjen tulee omalla toiminnallaan tukea kaupungin strategian toteutusta.

Kaikkia konserniyhteisöjä koskee seuraavat yhteiset tavoitteet:

- Kuopion kaupungin työllisyyden parantaminen
- resurssiviisaus ja kiertotalouden toimintaperiaatteiden toteuttaminen.

Tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan johdon katsauksessa.

Kuopion Energia Oy konserni

Tehtävä: Sähkön ja kaukolämmön myynti, sähkön ja lämmön tuotanto sekä sähkön siirto

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Liikevaihtoarvio 2019: 70 M€

Henkilöstömäärän arvio 2019: 150

Mittari	Tavoite 2019
Alueen kaukolämmityksen kannattavuusselvityksen raja-arvo.	Uusien pientaloalueiden liittymisaste on vähintään kullekin alueelle tehdyn kannattavuusselvityksen raja-arvon mukainen.

Mittari	Tavoite 2019
Kaukojäähdytyslaitoksen käyttöönotto Savilahti – Harjula –alueella keväällä 2020	Kaukojäähdytyslaitoksen rakentamisen vaatimat maanrakennus- ja rakennustyöt valmistuvat. Prosessilaitteiden asennukset loppusuoralla. Vesistöputken asennus huhti-toukokuussa.
Fennovoima Oy:n osakeomistus	Fennovoima Oy:n osakeomistuksesta luovutaan.
Keskijänniteverkon kaapelointiasteen kehitys.	Kuopion Sähköverkko Oy:n toimitusvarmuusinvestointien toteuttaminen siten, että vuoden 2019 loppuun mennessä kaapelointiaste keskijänniteverkossa on 82% (2017 toteuma 79%, 2018 tavoite 78,5 %). Kaapelointiasteen kokonaistavoite on 90 % ja asemakaava-alueella 100 %.
Sopeutussuunnitelma ja -aikataulu laadittu ja toimenpiteitä aloitettu vuoden 2019 aikana.	Kuopion Energian toiminnan tehokkuuden ja jatkuvuuden varmistaminen uudelleenorganisoidumalla sähkökaupan siirryttyä erilliseen yhteisyritykseen.
Sähkön toimitusvarmuuden parantaminen valtakunnan verkon häiriötilanteissa.	Selvitetään saarekkeessa toimimisen edellytykset kantaverkon häiriötilanteessa. Yhteisprojekti eri osapuolien kanssa.
Tilavuudeltaan 15000 kuution kaukolämpöakun rakentaminen. Rakentaminen aloitetaan keväällä 2019 ja akku käytössä vuoden 2019 loppuun mennessä. Projekti toteutetaan budjetissa ja aikataulussa.	Kaukolämmön toimitusvarmuuden parantaminen ja sähköntuotannon tuloksen optimoiminen (sähköntuotannon ajoittaminen vuorokauden edullisimpiin tunteihin) sähkömarkkinoilla.
Tilikauden tulos- ja luottokelpoisuuden varmistava omavaraisuusaste.	Vähintään budjetin mukainen tulos ja omavaraisuusaste.
Tulorahoitus kattaa rahoituskustannukset ja Energiakonsernin tulos mahdollistaa pääoman palautuksen ja osingonjaon omistajalle.	Tuloutus omistajalle korkoina, pääoman palautuksena ja osinkoina vähintään yhteensä 9 milj. euroa. Lähtökohtaisesti yhtiön edellytetään jakavan osinkoa puolet tilikauden voitostaan. Omistajan kanssa sovi-taan yhdessä osingonmaksupolitiikasta siten, että se turvaa myös yhtiön oman pääoman säilymisen.

Istekki Oy

Tehtävä: ICT-tukipalvelujen tuottaminen Kuopion kaupungille, Pohjois-Savon Sairaanhoidopiirille ja Pirkanmaan Sairaanhoidopiirille.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 32 %

Liikevaihtoarvio 2019: 120 M€

Henkilöstömäärän arvio 2019: 600

Mittari	Tavoite 2019
Henkilöstötyytyväisyys	Henkilöstötyytyväisyyden vahvistaminen tasolle, joka takaa Istekin kyvyn kilpailla osaajista ICMT-henkilöstömarkkinoilla.
Asiakaspohjan vahvistuminen	Istekin roolin säilyminen ja vahvistuminen vähintään kolmen maakunnan alueella sekä kunta- että sote- asiakkuuksissa.
Asiakas- ja loppukäyttäjätyytyväisyyden arviointitulokset	Kuntapalveluissa asiakastyytyväisyys on parantunut vuoden 2018 tasosta.
Palvelujen laadun arviointitulokset	Tuotamme sovittuja palvelutasoja asiakkaillemme.

Mittari	Tavoite 2019
Tilikauden tulos ja maksettu osinko	Tilikauden liikevoitto liikevaihdosta >1 %. Lähtökohtaisesti yhtiön edellytetään jakavan osinkoa puolet tilikauden voitostaan.

Kiinteistö-KYS Oy

Tehtävä: Asuntojen rakennuttaminen, omistaminen ja hallinta sekä niiden vuokraaminen ensisijaisesti KYS:in ja Kuopion kaupungin työntekijöille sekä elinkeinopoliittisin perustein.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 51,1 %, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriin ky 48,8 %, Suomen aivotutkimus- ja kuntoutussäätiö 0,1 %

Liikevaihtoarvio 2019: 9,5 M€

Henkilöstömäärän arvio 2019: 7

Mittari	Tavoite 2019
Asuntokannan käyttöaste	99 % (99,89 %/2017)
Asuntojen peruskorjaus	Toteutetaan peruskorjausohjelman mukaisesti
Rahoitustulos vähennettynä lainan lyhennyksillä ja peruskorjausinvestointien omarahoitusosuudella.	Tunnusluku on positiivinen
Tilikauden tulos	Positiivinen tilikauden tulos.
Asuinneliövelka €/asm ²	Enintään 708 €/asm ² (570 €/asm ² /2017)
Omarahoitusosuus perusparannusinvestoinneissa (% perusparannusten kokonaiskustannuksista)	100 %

Kiinteistö Oy Kuopion Koulutilat

Tehtävä: Ylläpitää omistamia koulu- ja päiväkotirakennuksia

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Liikevaihtoarvio 2019: 0,7 M€

Henkilöstömäärän arvio 2019: 0

Mittari	Tavoite 2019
Kiinteistöpalvelusopimuksen ehdot	Sopimukseen kuuluvat kiinteistöpalvelut toteutuvat sopimuksen mukaisesti, laatu ja hinta/tehokkuus.
Uudiskohteen sopimusten mukainen suoritus	Hiltulanlahden koulu- ja päiväkotihanke valmistuu keväällä 2019 sopimusten mukaisesti niin kustannuksiltaan kuin aikataulultaan.

Kiinteistö Oy Kuopion Luukas

Tehtävä: Ylläpitää omistamia päiväkotirakennuksia

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 90,87 %

Liikevaihtoarvio 2019: 0,2 M€

Henkilöstömäärän arvio 2019: 0

Mittari	Tavoite 2019
Kiinteistön kunto	Kiinteistöt pidetään käyttötarkoitustaan vastaavassa kunnossa.
Tilikauden tulos	Nollatulos

Kuopion Pysäköinti Oy

Tehtävä: Harjoittaa pysäköintiliiketoimintaa ja liiketilojen vuokrausta.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Liikevaihtoarvio 2019: 3,4 M€

Henkilöstömäärän arvio 2019: 7

Mittari	Tavoite 2019
Toripysäköinnin asiakasmäärät	Toripysäköinnin kävijämäärän kasvattaminen 8% vuoden 2018 tasosta. Se merkitsee 760 000 – 780 000 kävijää vuodessa. (vuonna 2018 720 000 – 750 000 kävijää)
Liiketilojen käyttöaste	Liiketilojen vuokrausaste on vähintään 90 %. (vuonna 2018 vuokrausaste 90 %)
Tilikauden tulos	Tilikauden tulos paranee 5 % vuoteen 2018 nähden.
Tilikauden kassavirta	Liiketoiminnan kassavirta on positiivinen 250 000 euroa ennen lainanlyhennyksiä. (488 000 euroa/2017)

Kiinteistö Oy Kuopion Keskusenttä

Tehtävä: Ylläpitää kiinteistöä

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Liikevaihtoarvio 2019: 0,4 M€

Henkilöstömäärän arvio 2019: 0

Mittari	Tavoite 2019
Kiinteistön kunto	Kiinteistön kunnossapidossa noudatetaan pitkän tähtäimen kunnossapitosuunnitelmaa huomioiden tuleva stadionhanke.
Tilikauden tulos	Tilikauden tulostavoite 25.000 euroa.

Kuopion Opiskelija-asunnot Oy

Tehtävä: Asuntojen rakennuttaminen, omistaminen ja hallinta sekä niiden vuokraaminen Kuopiossa opiskeleville

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Liikevaihtoarvio 2019: 9,6 M€

Henkilöstömäärän arvio 2019: 20

Mittari	Tavoite 2019
Asuntokannan käyttöaste	96,5 % (87,6 %/2017)
Kiinteistöjen peruskorjaussuunnitelma	Toteutetaan
Rahoitustulos vähennettynä lainan lyhennyksillä ja peruskorjausinvestointien omarahoitusosuudella.	Tunnusluku on positiivinen
Tilikauden tulos	Positiivinen
Asuinneliövelka €/asm ²	Enintään 660 €/asm ² (556 €/asm ² /2017)

Niiralan Kulma Oy

Tehtävä: Asuntotuotannon harjoittaminen Kuopion alueella sekä omistamiensa kiinteistöjen hallinta, ylläpito ja vuokraaminen

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 100 %

Liikevaihtoarvio 2019: 46,6 M€

Henkilöstömäärän arvio 2019: 162 (vakinainen henkilöstö 149, määräaikainen henkilöstö 13 kpl)

Mittari	Tavoite 2019
Asuntokannan käyttöaste	97 % koko yhtiö, Juankosken kohteet mukana (2017 toteuma 98 %, 2018 tavoite 98,1 %).
Asuntojen rakennuttaminen	Rakennutetaan asuntoja 12/2018 päivitetävän rakennuttamisohjelman mukaisesti.
Erityisryhmien käytössä olevien asuntojen määrä.	Toteutetaan erityisryhmille asuntoja omistajan kanssa yhteistyössä.
Rahoitustulos vähennettynä lainan lyhennyksillä ja peruskorjausinvestointien omarahoitusosuudella.	Tunnusluku on positiivinen
Tilikauden tulos	Positiivinen tulos
Asuinneliövelka €/asm ²	Alle 579 €/asm ² (2017 toteuma 492 €/asm ² , 2018 tav. 557 €/asm ²).
Omarahoitusosuus peruskorjausinvestoinneista (% peruskorjausten kokonaiskustannuksista).	20 % (2017 toteuma 25 %, 2018 tavoite 15 %).

Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Tehtävä: ammattikorkeakoululaissa määriteltyjen tehtävien hoitaminen

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 51 %, Varkauden kaupunki 22,28 %, Iisalmen kaupunki 22,76 %, Kiuruveden kaupunki 3,96 %

Liikevaihtoarvio 2019: 46.9 M€

Henkilöstömäärän arvio 2019: 510

Mittari	Tavoite 2019
Nuorten tutkinto-opiskelijoiden 1. sijaiset hakijat / aloituspaikat	Tavoite ka 3 ensisijaista hakijaa/aloiuspaikat
Opintojen keskeyttäneiden määrä	Enintään 10 % (8,4 %/2017)
Suoritetut perustutkinnot	1 120 (tutkintokattokorien mukaisesti) (1101/2017)
Suoritetut YAMK-tutkinnot	93 (103/2017)
55 opintopistettä suorittaneiden osuus	71 % (perusjoukosta) (67,8%/2017)
Toiminnan siirtymisen kustannukset ja toiminnan jatkuminen keskeytyksettä.	Taloudellinen ja onnistunut siirtyminen Savilahden kampukselle, siirtymisestä ei aiheudu arvioitua suurempia kustannuksia ja toiminta jatkuu sujuvasti keskeytyksettä.
Tilikauden tulos	Tilikauden tulos 0,7 milj. € (1,79 milj. €/2017)

* 55 op -kertymä kuvaa koko lukuvuoden (1.8.2018–31.7.2019) kertymää.

Itä-Suomen huoltopalvelut liikelaitoskuntayhtymä (Servica Oy 1.1.2019 alkaen)

Tehtävä: Tukipalvelujen tuottaminen Kuopion kaupungille ja P-S Sairaanhoidopiirille

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 51,53 % ja PSSHP 48,47 %

Liikevaihtoarvio 2019: 85,3 M€

Henkilöstömäärän arvio 2019: 1250

Mittari	Tavoite 2019
Asiakastyytyväisyys	Asiakastyytyväisyyskyselyn kokonaistulos suurempi kuin 3,6 (2017 toteuma 3,5).
Henkilöstön sairaus- ja tapaturma poissaolopäivät	poissaolopäivää / hlö pienempi kuin vuonna 2018 (2017 toteuma 0,8 päivää pienempi, 2018 tavoite 2 päivää pienempi).
Liikevaihto / henkilöstökustannukset	Henkilöstökustannukset suhteessa liikevaihtoon eivät kasva vuodesta 2018. Tavoite 50,3%. (2017 toteuma 51,3 %, 2018 tavoite 51,5 %).
Sopimuslaadun toteutuminen	Tilaaja-asiakkaiden tyytyväisyys palvelun sopimuksenmukaisuuteen asiakastyytyväisyyskyselyssä suurempi kuin 3,6 (2017 toteuma 3,55).
Servica Oy:n yhtiöittäminen	Servica Oy:n liiketoiminta käynnistyy yhtiömuotoisena 1.1.2019 suunnitellusti
Toimintakate %	Toimintakate vähintään 6,6 % liikevaihdosta (2017 toteuma 6,5 %, 2018 tavoite 7 %).
Liikevaihto per tehty työpanos (HTV3 on tunnusluku, jossa kokonaistyöajasta on vähennetty kaikki poissaolot, sairauden, lomien, koulutuspäivien, työlomien, vuorotteluvapaiden yms. vuoksi).	Parannus vuoden 2018 tasosta 1,5 % (2017 toteuma 0,5 %, 2018 tavoite 1,5 %).
Liikevaihdon kasvu omistajille (lisäpalvelut)	Uutta liikevaihtoa omistajille, tavoite 800 000 € + Nilsin ruokapalvelut. 2017 toteuma 750.000 €, 2018 tavoite 800.000 €).

Pohjois-Savon sairaanhoidopiirin kuntayhtymä

Tehtävä: järjestää jäsenkuntien puolesta laissa säädetty erikoissairaanhoito, kehitysvammaisten erityishoito, perusterveydenhuolto ja siihen kiinteästi liittyvä sosiaalitoimi sekä huolehtia laissa säädetyistä muista tehtävistä.

Omistussuhteet: Kuopion kaupunki 53 %

Liikevaihtoarvio 2019: 469 M€

Henkilöstömäärän arvio 2019: 3350

Mittari	Tavoite 2019
Tilikauden ylijäämä	2,0 milj. euroa (2018 tavoite 2,0 milj. euroa)
Hoitojaksot	45.000 – 48.000 hoitojaksoa (2018 tavoite 45.000 – 48.000 hoitojaksoa)
Hoitopäivät	171.000 – 175.000 hoitopäivää (2018 tavoite 171.000 – 175.000 hoitopäivää)

Mittari	Tavoite 2019
Leikkaukset	22.000 – 25.000 leikkausta (2018 tavoite 21.000 – 23.000 leikkausta)
Avohoidon käynnit	510.000 – 540.000 avohoidon käyntiä (2018 tavoite 495.000 – 520.000 avohoidon käyntiä)

1.3.4. Kuopion kaupunkikonsernin olennaiset tulevat tapahtumat ja taloudelliset riskit

Kaupunkikonsernissa on toteutettu omistusjärjestelyjä, joiden myötä uudistetaan palvelurakennetta ja toimintatapoja. Samalla valmistaudutaan tulevaan maakuntauudistukseen, jonka toteutumisen aikataulu on siirtynyt vuodesta 2020 vuoteen 2021.

Maakuntauudistukseen liittyen kaupungin talous- ja henkilöstöhallinnon palvelutuotanto on siirtynyt Monetra Pohjois-Savo Oy:lle kesällä 2018 Kuhilas Oy:n osakejärjestelyjen myötä. Monetra Pohjois-Savo Oy ei ole enää kaupungin tytäryhtiö osakaspohjan ja yhtiörakenteen muuttuessa Yhtiön emoyhtiö on Monetra Oy ja Kuopion kaupungin lisäksi yhtiön omistajana on Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä sekä useita pienosakkaita.

Kuopion kaupungin ja Pohjois-Savon Sairaanhoitopiirin kuntayhtymän yhdessä omistama Itä-Suomen huoltopalvelut liikelaitoskuntayhtymä Servica lakkaa 31.12.2018 ja jatkaa toimintaansa osakeyhtiönä 1.1.2019. Aluksi yhtiön omistuspohja on ennallaan, eli omistajia ovat kaupunki ja sairaanhoitopiiri, jatkossa omistuspohja on laajentumassa muihin kuntiin, kuntayhtymiin ja kuntakonsernin yhteisöihin.

Kallaveden Työterveys Liikelaitos lakkaa niin ikään 31.12.2018 ja jatkaa toimintaansa kahden yhtiön toimesta. In-House –yhtiönä toimiva Järvisseudun Työterveys Oy ja markkinoilla toimiva yhtiö Kallaveden Työterveys Oy. Perustajaosakkaina molemmissa yhtiöissä ovat Kuopion kaupunki, Varkauden kaupunki, Siilinjärven kunta ja Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, jatkossa omistuspohja on laajentumassa.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymällä on meneillään merkittävä Kuopion Yliopistollisen Sairaalan peruskorjausinvestointiohjelma, joka rahoitetaan velalla. Myös Kuopion Opiskelija-asunnot Oy:llä ja Niiralan Kulma Oy:llä on suunnitelmissa toteuttaa velkarahalla uusia asuinrakennuksia. Toteutuessaan nämä kasvatavat konsernivelkaa. Savonia-ammattikorkeakoulu oy rakentaa Savilahden alueelle uusia toimitiloja. Rakentaminen toteutetaan yhtiön omin varoin.

Kuopion Energia Oy myy sähkökauppaliiketoimintansa uudelle perustettavalle yhtiölle ja sen seurauksena Kuopion Energia Oy –konsernin liikevaihto tulee laskemaan vuonna 2019.

Konserniyhtiöiden omaan arviointiin perustuen kaupungin konserniyhteisöille antamiin takauksiin ei kohdistu takausvastuun realisoitumisriskiä. Vuodelle 2019 on ennakoitu yksittäisiä uusia takauksia.

1.4. Talousarvion perustelut

1.4.1. Talousarvio

Tuloslaskelma kaupunki, taseyksiköt ja liikelaitokset yhteensä

Tuloslaskelma	TP 2017	Alku- peräinen TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019	Muutos € TA19/ Enn18	Muutos % TA19/ Enn18	Muutos € TA19/ TP17	Muutos % TA19/ TP17
Toimintatulot	319,4	316,7	324,9	323,1	-1,8	-0,6 %	3,7	1,1 %
Toimintamenot	-918,6	-940,0	-950,8	-971,9	-21,1	2,2 %	-53,3	5,8 %
Toimintakate	-599,1	-623,3	-625,9	-648,8	-22,9	3,7 %	-49,7	8,3 %
Verotulot	452,7	457,5	446,2	477,3	31,1	7,0 %	24,6	5,4 %
Kunnallisvero	388,8	392,2	380,9	409,0	28,1	7,4 %	20,2	5,2 %
Yhteisövero	25,5	26,0	26,0	27,5	1,5	5,8 %	2,0	7,7 %
Kiinteistövero	38,4	39,3	39,3	40,8	1,5	3,8 %	2,4	6,2 %
Valtionosuudet	197,3	195,4	197,1	196,5	-0,5	-0,3 %	-0,8	-0,4 %
Peruspalvelujen vos	170,0	166,4	168,0	165,8	-2,2	-1,3 %	-4,1	-2,4 %
Verotulotasaus	31,2	32,5	32,5	34,1	1,6	4,9 %	2,9	9,3 %
Muu opetus ja kulttuuri	-3,8	-3,5	-3,5	-3,4	0,1	-2,9 %	0,5	-11,9 %
Rahoituserät, netto	6,6	6,4	12,4	8,5	-3,9	-31,6 %	1,9	28,9 %
Vuosikate	57,5	36,0	29,8	33,5	3,8		-24,0	
Poistot ja arvonalentumiset	-48,3	-49,2	-48,2	-51,5				
Satunnaiset erät	0,0	0,0	13,2	4,5				
Tilikauden tulos	9,2	-13,2	-5,2	-13,5				
Poistoeron lis. (-) tai väh. (+)	0,4	0,2	0,2	0,2				
Tilikauden yli/alijäämä	9,6	-13,0	-5,1	-13,3				

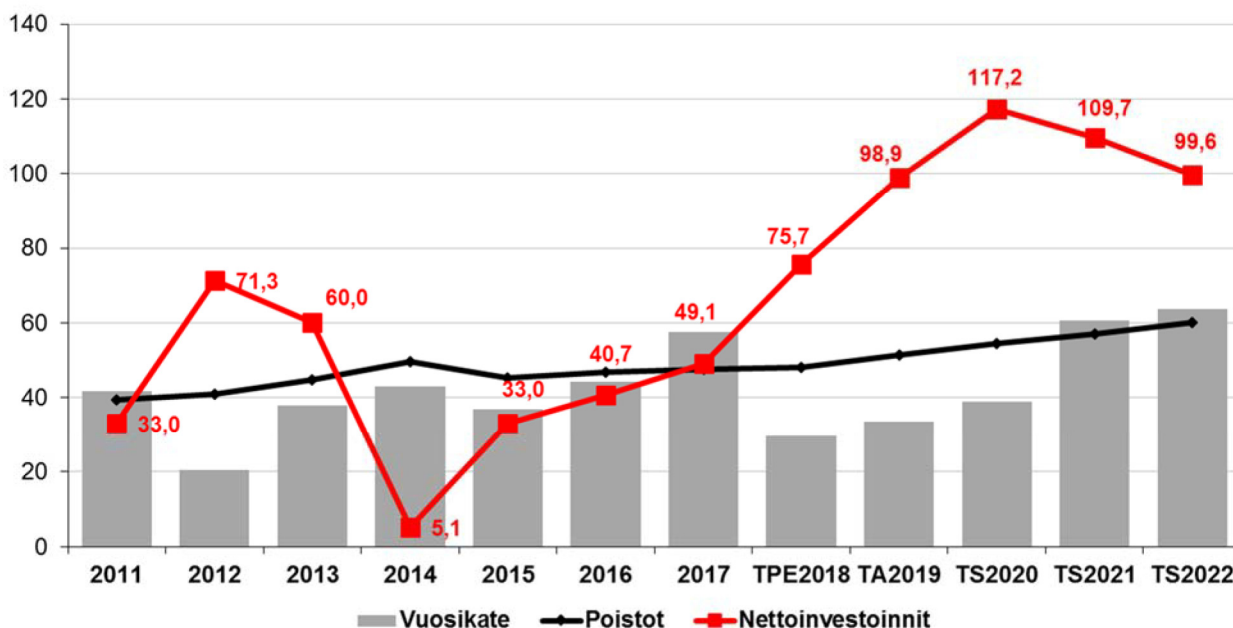
Talousarvioehdotuksessa toimintakate on -648,8 milj. euroa ja vuosikate 33,5 milj. euroa. Talousarvioehdotus on alijäämäinen -13,3 milj. euroa, kun kuluvana vuonna ennustetaan päädyttävän pienenpään alijäämään, 5,1 milj. euroon.

Vuoden 2019 talousarvion toimintatuloista ja toimintamenoista on eliminoitu 20,5 milj. euroa eri vuosien vertailukelpoisuuden parantamiseksi. Summat liittyvät Savilahden alueen infra-rakentamisen toteutuksessa käytettävään allianssi-malliin, jonka nettovaikutus kaupungin käyttötalouteen on nolla.

Kallaveden Työterveys Liikelaitoksen toiminta lakkaa vuoden 2018 lopussa, minkä vuoksi se ei sisälly talousarvioehdotukseen.

Maakunta- ja soteuudistus on suunniteltu toteutettavaksi vuodesta 2021 lähtien. Muutokseen liittyvä lainvalmistelu jatkuu. Talousarviolaskelmat on valmisteltu Suomen Kuntaliiton ohjeistuksen mukaisesti ja niihin ei ole sisällytetty maakunta- ja soteuudistuksen vaikutuksia taloussuunnitelmavuosina 2021 ja 2022.

Vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit, M€

1.4.2. Toimintatulot ja toimintamenot

Talousarvioehdotuksessa toimintatulot ovat 323,1 milj. euroa ja toimintamenot ovat 971,9 milj. euroa. Henkilöstökulut ovat 333,5 milj. euroa, se on 5,6 milj. euroa (1,7 %) enemmän kuin tilinpäätösennusteessa. Henkilöstökuluihin sisältyy lomapalkkavarauksia 3 milj. euroa. Vuoden 2017 tilinpäätökseen verrattuna kasvua 16,3 milj. euroa (5,2 %). Palveluiden ostoihin on varattu 455,2 milj. euroa, 24,9 milj. euroa (5,8 %) enemmän kuin tilinpäätösennusteessa. Vuoden 2017 tilinpäätökseen nähden palvelujen ostoihin käytetään 39 milj. euroa (9,4 %) enemmän.

1.4.3. Verotulot

Verotulot 2018

Kuluvan vuoden kunnallisveron kertymäennuste on heikentynyt kevään tilanteesta merkittävästi. Syyt löytyvät osittain ansiotuloista sekä osittain työtulovähennyksistä. Näiden taustalla näyttäisi olevan jossain määrin epäonnistunut julkisen sektorin lomarahaleikkauksen sekä työtulovähennyksen vaikutusarviointi. Henkilöasiakkaiden veronpalautukset ovat tänä vuonna poikkeuksellisen suuret ja samalla suurin yksittäinen syy alentuneisiin kunnallisverokertymiin. Verohallinnon ennakkotietojen mukaan myös pääomaverotulot ovat kasvaneet odotettua paremmin verovuonna 2017, mikä osaltaan alentaa kuntaryhmän jako-osuutta ja sitä kautta kuntien saamia ennakonpidätyksiä. Suomen Kuntaliiton ennusteen mukaan koko maan kunnallisverotuotto 18,8 mrd. euroa, 133 milj. euroa (0,7 %) vähemmän kuin vuonna 2017.

Myös yhteisöveroennuste laskee kuluvana vuonna, arvioitu tuotto on 1,8 mrd. euroa. Vuonna 2017 yhteisöverokertymää nosti kertaluontoisesti merkittävä verovuoteen 2016 liittyvä täydennysmaksu, joka tuotti kunnille tilityksiä noin 210 miljoonaa euroa. Tämän johdosta yhteisöveron -1,5 % lasku ei näytä oikeaa kuvaa yhteisöveron kehityksestä.

Verotilitysten määräksi on Suomen Kuntaliitto arvioinut 22,4 mrd. milj. euroa, mikä on 120 milj. euroa (0,5 %) vähemmän kuin vuonna 2017.

Syyskuun kuukausiraportissa verotulojen määräksi on arvioitu 446,2 milj. euroa, vähennystä 6,5 milj. euroa (1,4 %) vuoteen 2017 nähden. Toteutumaennuste on 11,3 milj. euroa pienempi kuin talousarviossa, vähennys on kunnallisveron tuottoarviossa. Yhteisöveron ja kiinteistöveron tuottoarviot ovat talousarvion mukaisia, mutta ennusteeseen sisältyy epävarmuutta yhteisöveron ja kiinteistöveron toteutuman suhteen.

Verotulot 2019

Kuntaliiton arvion mukaan kuntien verotilitysten arvioidaan olevan vuonna 2019 yhteensä 23,8 mrd. euroa, mikä on 1,3 mrd. euroa (6 %) enemmän kuin kuluvana vuonna. Kunnallisverotuloja arvioidaan kertyvän 19,9 mrd. euroa, se on 1,1 mrd. euroa (5,9 %) kuluvaan vuoteen suurempi. Yhteisöverotuotoksi arvioidaan 2 mrd. euroa, se on 190 milj. euroa (10,3 %) suurempi kuin kuluvana vuonna ja kiinteistöverotuotoksi 1,8 mrd. euroa, 35 milj. euroa (1,9 %) enemmän kuin vuonna 2018.

Kunnallisveron kovan kasvun suurin syy on heikko vertailuvuosi 2018, jolloin luonnollisten henkilöiden ennakonpalautukset olivat poikkeuksellisen suuret. Myös jäännösverot selittävät osan muutoksesta, sillä verovuoden 2018 jäännösverot tilittyvät kunnille verotuksen joustavan valmistumisen myötä pääosin vuoden 2019 aikana. Työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksun alentuminen 0,4 %-yksiköllä vuonna 2019 nostaa omalta osaltaan verotuloja vuonna 2019, kuten myös parantunut työllisyystilanne. Yhteisöverokertymään odotetaan reilun 10 prosentin kasvua, joka pääosin selittyy toimintaylijäämän ennusteesta.

Hallituksen linjaamien veromuutosten arvioidaan alentavan kunnallisveron tuottoa yhteensä noin -223 miljoonalla eurolla. Suurin yksittäinen muutos on ansiotasoindeksiin tarkistus, joka vähentää kunnallisveron tuottoa noin -154 miljoonalla eurolla. Muut veroperustemuutokset kohdistettiin kunnallisverotuksen perusvähennykseen, työtulovähennykseen sekä eläketulovähennykseen. Hallitusohjelman mukaisesti kuntien verotulomene-tykset kompensoidaan täysimääräisesti valtionosuusjärjestelmän kautta.

Talousarvioehdotuksen verotuloarvio on 477,3 milj. euroa, mikä on 31,1 milj. euroa (7 %) suurempi kuin kuluvan vuoden verotuloennuste. Talousarvioehdotus perustuu kaupunginvaltuuston 22.10.2018 päättämiin veroprosentteihin, jotka ovat samat kuin vuonna 2018:

- tuloveroprosentti 20,5 %
- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,30 %
- vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,52 %
- muiden kuin vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,10 %
- voimalaitosrakennus 2,50 %
- rakentamattomien rakennuspaikkojen kiinteistöveroprosentti 3,0 %
- yleishyödyllisille yhteisöille ei määrätty erillistä kiinteistöveroprosenttia.

Verotulot vuosina 2015 – 2019:

Verotulot milj. euroa	TP 2015*	TP 2016*	TP 2017	TA 2018	TPE 2018	TA 2019	Muutos %
Kunnallisvero	383,1	385,1	388,8	392,2	380,9	409,0	7,4
Yhteisövero	22,5	21,1	25,5	26,0	26,0	27,5	5,8
Kiinteistövero	39,5	37,6	38,4	39,3	39,3	40,8	3,8
Verotulot yhteensä	445,1	443,9	452,7	457,5	446,2	477,3	7,0

* sisältää myös Juankosken verotulot

1.4.4. Valtionosuudet

Valtionosuudet 2018:

Ministeriöiden päätösten mukaan peruspalvelujen valtionosuus sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus ovat yhteensä 197,1 milj. euroa. Tämä on 1,7 milj. euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa.

Valtionosuudet 2019:

Kunnille ja kuntayhtymille ehdotetaan myönnettäväksi laskennallista valtionosuutta yhteensä 9,5 mrd. euroa. Kuntien valtionosuudet vähenevät -89 milj. euroa (-0,9 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Peruspalvelujen valtionosuus on 8,5 mrd. euroa (-1 %) sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus 1 mrd. euroa (-0,3 %).

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntien talouteen on nettomääräisesti noin 254 milj. euroa kuntataloutta heikentävä.

Merkittävimmät kuntataloutta heikentävät valtion toimenpiteet ovat kustannustenjaon tarkistus (-213 milj. euroa) ja valtionosuusindeksin jäädytys (-91 milj. euroa). Kuntien perustoimeentulotuen rahoitusosuus lisääntyy 37 milj. eurolla. Kilpailukyky sopimukseen liittyvä valtionosuusvähennys on 29 milj. euroa, yhteensä leikkaukset kilpailukyky sopimuksen johdosta ovat 497 milj. euroa. Hallitusohjelmaan sisältyviä kuntien menoja vähentäviä toimenpiteitä ovat muun muassa erikoissairaanhoidon alueellisen järjestämisen tehostaminen sekä omais- ja perhehoidon kehittäminen, yhteensä 33 milj. euroa. Valtionosuutta vähentää myös 30 milj. euron siirto kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmään. Hallituksen budjettiriihessä päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille valtionosuuksissa. Kompensoitava määrä on 224 miljoonaa euroa.

Vuoden 2019 talousarvioehdotuksessa valtionosuuksien määrä on yhteensä 196,5 milj. euroa, mikä on 0,6 milj. euroa (0,3 %) alhaisempi kuin kuluvan vuoden tilinpäätösennusteessa. Valtionosuudet on budjetoitu Kuntaliiton ennakkolaskelman perusteella.

Valtionosuudet vuosina 2015-2019:

Valtionosuudet milj. euroa	TP* 2015	TP* 2016	TP 2017	TA 2018	TPE 2018	TA 2019	Muutos %
Peruspalvelujen valtionosuus	186,9	205,0	201,1	201,1	200,5	199,9	-0,3
siitä kuntien välinen verotulojen tasaus	26,4	27,6	31,2	31,2	32,0	34,1	6,6
Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionos.	-8,2	-6,8	-3,8	-3,7	-3,5	-3,4	-1,5
Muut valtionosuudet			0,1				
Valtionosuudet yhteensä	178,7	198,2	197,3	197,4	197,1	196,5	-0,3

*sisältää Juankosken valtionosuudet

1.4.5. Henkilöstö

Yleistä

Kuntatyönantaja KT:n ja pääsopijajärjestöjen neuvottelemat kunnalliset virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 1.2.2018 – 31.3.2020. Sopimuksiin sisältyvät paikalliset järjestelyerät 1.1.2019 ja yleiskorotukset 1.4.2019. Järjestelyerät ja yleiskorotukset vaihtelevat sopimusaloittain. Kaikilla sopimusaloilla maksetaan 1.1.2019 tuloksellisuuteen perustuva kertaerä. Erä maksetaan tammikuussa 2019, mutta kirjataan vuoden 2018 kuluksi, koska erän maksuperuste syntyy vuonna 2018. KT:n ilmoituksen mukaan sopimuskorotuksien kustannusvaikutus ilman kertaerää on kunta-alalla vuonna 2019 keskimäärin 2,35 prosenttia kun otetaan huomioon heijastusvaikutuksena 1.5.2018 toteutettu yleiskorotus. Palkankorotuksiin on varauduttu talousarvioehdotuksessa.

Kilpailukyky sopimuksen mukaisesti julkisen sektorin lomarahoja leikataan 30 prosenttia sopimuskauden 2014 - 2016 tasosta. Lomarahojen leikkaamisesta on sovittu erillisessä virka- ja työehtosopimuksessa. Lomarahojen leikkaus koskee 1.2.2017 – 30.9.2019 maksettavia lomarahoja. Työnantajan tavoitteena on osana työhyvinvointia solmia paikallinen sopimus lomarahojen vaihtamisesta lomarahavapaaksi ja suosia vapaaehtoisia virkaja työvapaita. Vapaiden ajaksi ei palkata sijaisia.

Työnantajan sosiaalivakuutusmaksujen ennakoidaan olevan yhteensä 20,85 %, ne ovat 0,14 % -yksikköä suuremmat kuin vuonna 2018. Kuntatyönantajan sairausvakuutusmaksuprosentti on 0,75 % (0,86 % vuonna 2018). Myös työnantajan työttömyysvakuutusmaksu laskee 0,55 prosenttiyksikköä 2,05 prosenttiin. Palkkaperusteinen eläkemaksu on 17,55 %, joka sisältää uutena työkyvyttömyyseläkemaksun. Työkyvyttömyysmaksu korvaa nykyisen varhaiseläkemaksun. Valtion eläkejärjestelmän kuntasektoria koskevan ennusteen mukaan eläkemaksu nousee 16,43 prosentista 17,14 prosenttiin. Muut henkilösivukulut budjetoidaan 0,5 prosentin mukaisesti.

Ennakoivassa henkilöstösuunnittelussa korostuu strateginen näkemys ja pitkäjänteinen tarkastelu siten, että kaupungilla on optimaalinen henkilöstörakenne. Henkilöstösuunnittelun tavoitteena on varmistaa, että kaupungin palveluja tuottaa riittävä määrä osaavaa henkilöstöä. Kaupungin tavoitteena on henkilöstön osaamisen monipuolinen käyttö siten, että oikeat henkilöt ovat oikeissa paikoissa. Kun virka tai tehtävä vapautuu, tarkastellaan myös virkojen ja tehtävien täyttämistä kriittisesti. Palvelualueilta edellytetään kokonaisvaltaista henkilöstösuunnittelua; eläköitymisen hyödyntämistä ja tehtäväjärjestelyjä organisaatorajat ylittäen. Palvelualueiden ja liikelaitosten henkilöstösuunnitelmat tarkentuvat käyttösuunnitelmavaiheessa.

Palvelualueet ovat arvioineet, että vuoden 2019 henkilötyövuodet kasvavat asiakastarpeen tai muun tarpeen johdosta 77,7 henkilötyövuotta vuoden 2018 talousarvioon nähden. Merkittävimmät lisäykset ovat kasvun ja oppimisen palvelualueella ja perusturvan palvelualueella

Taulukko: Henkilötyövuosien muutos vuodelle 2019

PALVELUALUE	Htv TA2018	Htv lisäys/vähennys		Htv TA2019	Kustannus- vaikutus, €	Eläköitymisarvio 2019	
		Toiminnan muutokset	Asiakas- tai muu tarve			hlöä	htv-arvio
Tarkastustoimi	2,0			2,0			
Yleishallinto	11,0		3,1	14,1	173 724		
Elinvoima- ja konsernipalvelu	373,0	2,0	-17,3	357,7	-200 075	13	7
Kaupunkiympäristön palvelualue	219,0	-6,0	9,0	222,0	195 000	6	3
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	412,4	1,0	1,5	414,9	110 000	19	10
Kasvun ja oppimisen palvelualue	2 403,2		35,9	2 439,1	1 638 687	55	26
Perusturvan palvelualue	1 484,0	-6,0	41,0	1 519,0	1 231 948	30	15
Terveystieteiden palvelualue	862,5		4,5	867,0	215 000	16	8
YDINKAUPUNKI yhteensä	5 767,1	-9,0	77,7	5 835,8	3 364 284	139	69

Toiminnan muutokset = palvelualueiden väliset siirrot, toiminnan siirto pois kaupungin organisaatiosta, toiminnan siirto omaksi toiminnaksi.

Asiakas- tai muu tarve = "puhtaat lisäykset".

Lukuihin ei sisälly työllisyysvaroin palkattujen tiedot

Eläköitymisarvio = hlöä: 64 vuotta täyttäneet ja vuonna 2019 täyttävät henkilöt/htv-arvio: 50% henkilöiden määrästä (opettajat 40%).

Alla olevassa taulukossa on verrattu henkilötövuosien määrän muutosta vuoden 2018 käyttösuunnitelmiin.

Taulukko: Henkilöstösuunnitelmien yhteenvedo

	HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ				
	TP 2017 htv	KS 2018 htv	ENNUSTE 2018 htv	TA 2019 htv	MUUTOS KS2018/TA2019 htv
Keskusvaalilautakunta	0,5				0
Tarkastustoimi	2,0	2,0	2,0	2,0	0,0
Yleishallinto	13,2	11,0	13,4	14,1	3,1
Elinvoima- ja konsernipalvelu	306,2	374,1	383,0	357,7	-16,4
Kaupunkiympäristön palvelualue	212,3	219,0	215,0	222,0	3,0
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	402,8	412,0	413,8	414,9	2,9
Kasvun ja oppimisen palvelualue	2 406,1	2 403,0	2 420,4	2 439,1	36,1
Perusturvan palvelualue	1 414,7	1 472,2	1 493,6	1 519,0	46,8
Terveydenhuollon palvelualue	848,2	863,5	852,5	867,0	3,5
YDINKAUPUNKI	5 606,0	5 756,8	5 793,7	5 835,8	79,0
Pohjois-Savon pelastuslaitos	287,4	296,5	299,0	299,0	2,5
Kuopion Tilakeskus	45,0	48,0	47,0	47,0	-1,0
Isäntäkuntapalvelut	42,6	40,0	46,0	45,0	5,0
Taseyksiköt yhteensä	375,0	384,5	392,0	391,0	6,5
Kuopion Vesi	89,8	89,0	87,0	89,0	0,0
*) Kallaveden Työterveys	41,1	42,0		0,0	-42,0
Kuntatekniikkaliikelaitos	227,1	240,0	240,0	240,0	0,0
Liikelaitokset yhteensä	358,0	371,0	327,0	329,0	-42,0
KAIKKI YHTEENSÄ	6 339,0	6 512,3	6 512,7	6 555,8	43,5

*) Kallaveden Työterveys yhtiöityy 1.1.2019

Lukuihin ei sisälly työllisyysvaroin palkattujen tiedot

Kuntien eläkevakuutuksen ennusteen mukaan vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyy vuonna 2019 noin 200 työntekijää. Muu poistuma on arvioitu kuluvaan vuoteen nähden.

Taulukko: Vakinaisen henkilöstön poistuma-arvio

Henkilöiden lkm	2017	2018	2019
Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläke	164	194	209
Muu poistuma (esim. irtisanoutuvat)	355	183	183
Poistuma yhteensä	519	377	392

Maakunta- ja sote-uudistus tulee voimaan vuoden 2021 alusta lukien. Uudistusten seurauksena kaupungin henkilömäärä vähenee noin 40 prosenttia.

Kuntaliitossopimusten mukaiset henkilöstön irtisanomissuojat taloudellisella ja tuotannollisella perusteella ovat voimassa vuoden 2019 loppuun saakka.

Työterveyshuollon tiivis ja järjestelmällinen yhteistyö on erityisen tärkeää. Työtä on tehtävä määrätietoisesti, jotta työkyvyttömyyden ja ennenaikaisen eläköitymisen kustannuksia saadaan alennettua. Painopistettä on siirrettävä sairaanhoidosta ennaltaehkäisevään suuntaan.

Henkilöstöjohtamisen painopistealueita ovat vuonna 2019 työhyvinvoinnin parantaminen, osaamisen vahvistaminen ja työturvallisuudesta huolehtiminen.

Työhyvinvoinnin parantaminen

Henkilöstön työhyvinvointi on strateginen menestystekijä. Työhyvinvoinnin edistäminen vaatii ennen kaikkea johdon, esimiesten ja työntekijöiden yhteistyötä. Työntekijän vastuulla on se, että työntekijöillä on terveellinen ja turvallinen työympäristö. Myös työntekijä on vastuussa oman itsensä kehittämisestä sekä työyhteisön toimivuudesta ja työilmapiiristä.

Vuoden 2018 talousarviossa asetettiin tavoitteeksi vähentää kaupungin sairauspoissaoloja 2 pv/htv verrattuna vuoden 2017 tilinpäätökseen nähden. Koska tavoitteeseen ei päästä vuonna 2018, kaupunki jatkaa päämäärätietoisesti työtä työhyvinvoinnin parantamiseksi. Tavoitteena on vähentää vuonna 2019 kaupungin sairauspoissaoloja 2 pv/htv verrattuna vuoden 2018 toteumaan nähden, joka laskennallisesti merkitsee henkilöstömenoissa noin 1,8 milj. euron vähenemistä, tavoitteeksi vuoden 2019 talousarvioon on sisällytetty tästä 1,0 milj. euroa. Tavoite asetetaan erityisesti niihin työyksiköihin, joissa sairauspoissaolot ylittävät kaupungin vuoden 2018 tilinpäätöksen (17,5 pv/htv elokuu 2018) keskiarvon. Vuonna 2019 tavoitteena työtaturmapoissaolojen osalta nolla tapaturmaa.

Taulukko: Sairaus- ja tapaturmapoissaolot

	SAIRAUSPOISSAOLOT PV/HTV				TAPATURMAPOISSAOLOT PV/HTV	
	TP 2017	tammi-syysk 2018	*) TA 2019	MUUTOS	TP 2017	tammi-syysk 2018
Yleishallinto	8,5	15,5	13,7	-1,8	0,6	
Elinvoima- ja konsernipalvelu, ilman lomitusta	13,3	13,4	11,9	-1,5	0,2	0,2
Lomituspalvelut	34,4	35,6	31,5	-4,1	5,9	4,6
Kaupunkiympäristön palvelualue	10,7	10,9	9,6	-1,3	0,6	0,4
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	12,4	11,0	9,7	-1,3	0,5	
Kasvun ja oppimisen palvelualue	15,3	15,0	13,3	-1,7	0,5	0,7
Perusturvan palvelualue	22,0	22,9	20,3	-2,6	0,8	1,0
Terveystieteiden palvelualue	18,3	17,7	15,7	-2,0	0,2	0,5
Tasysyköt						
Pohjois-Savon pelastuslaitos	15,4	14,9	13,2	-1,7	1,2	1,7
Kuopion Tilakeskus	6,8	11,4	10,1	-1,3	0,0	0,2
Isäntäkuntapalvelut	23,9	22,6	20,0	-2,6	0,1	0,1
Liikelaitokset				0,0		
Kuopion Vesi	6,7	16,5	14,6	-1,9	0,7	0,3
Kallaveden Työterveys	16,4	14,5	12,8	-1,7	0,9	0,2
Kuntateknikkaliikelaitos	16,0	18,7	16,5	-2,2	1,8	1,6
Poissaolot keskim. kaupungissa	17,2	17,4	15,4	-2,0	0,9	0,8

*) TA2019 = 11,5 % pienempi verrattuna tammi-syyskuun 2018 tilanteeseen

Työyksiköihin laaditaan työhyvinvointisuunnitelmat, joissa määritellään työyhteisön kehittämisen kohteet, toimenpiteet, vastuut ja aikataulu. Vuoden 2019 talousarvioon on varattu erillinen 150 000 euron määräraha työhyvinvoinnin parantamiseen.

Vuonna 2019 valmistellaan käyttöönotettavaksi korvaavan työn malli.

Kaupungille myönnettiin ESR-rahoitusta työhyvinvointihankkeeseen, jonka tavoitteena on työhyvinvoinnin vahvistaminen työyksiköissä. Hanke jatkuu vuonna 2019.

Osaamisen vahvistaminen

Henkilöstön osaamista vahvistetaan keskitetyllä koulutuksella. Keskitetyssä koulutusohjelmassa yhdeksi painopistealueeksi otetaan työhyvinvointi- ja työsuojelukoulutus. Palvelualueiden vastuulle jää substanssiosaamisen varmistaminen. Lisäksi organisaation kaikkien tasojen esimiesosaamista ja henkilöstön osaamista lisätään ja parannetaan perehdyttämisen, projektien, mentoroinnin ja tehtäväkierron avulla. Esimiehet kannustetaan osallistumaan koulutuksiin ja osallistumista seurataan.

Työturvallisuudesta huolehtiminen

Tavoitteena on työturvallisuusjohtamisen kehittäminen ja linjaorganisaation sitoutuminen työsuojeluun. Edellä mainittu tavoite on ensisijainen, jotta muihin tavoitteisiin on mahdollista päästä. Tavoitteena on työtapaturmien ehkäiseminen. Erityistä huomiota kiinnitetään liukastumistapaturmien ehkäisyyn. Lisäksi pyritään tunnistamaan psykososiaalista kuormittumista aiheuttavia tekijöitä ja löytämään keinoja psykososiaalisen kuormittumisen vähentämiseksi. Sisäilmaongelmien käsittelyprosessia kehitetään.

Ensisijaisina toimina käyttöön otetaan työturvallisuusjohtamisjärjestelmä, työsuojelutoimikunnat toimivat linjaorganisaation tukena, yhteistyötä tiivistetään tarpeen mukaan työterveyshuollon kanssa ja epäasiallista käytäytymistä hallitaan ”Hyvä käytös kuuluu kaikille” -ohjeen avulla.

1.4.6. Ilmastovaikutukset

Kuopion kaupunginvaltuusto hyväksyi 6.4.2009 Kuopion ilmastopoliittisen ohjelman vuosille 2009–2020. Ohjelmaan sisältyy 6 päämäärää, joista tärkein koskee Kuopion kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä vähintään 40 % vuoteen 2020 mennessä vuoden 1990 tilanteesta. Kuopion ilmastopoliittisessa ohjelmassa asetettujen tavoitteiden toteuttaminen on osoitettu eri toimialoille ja toimijoille. Ilmastopoliittiseen ohjelmaan on kirjattu päätös, että kaikkiin kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, lautakuntien sekä liikelaitosten ja osakeyhtiöiden hallitusten päätöksiin kirjataan, kuinka päätökset toteuttavat ilmastopoliittista ohjelmaa.

Kuopion kaupunki liittyi vuonna 2016 resurssiviisauden edelläkävijäkuntien FISU-verkostoon (Finnish Sustainable Communities). Verkostoon liittyneet kunnat tavoittelevat hiilineutraalisuutta, jätteenkierron ja globaalisti kestävästä kulutuksesta vuoteen 2050 mennessä. Kuopion resurssiviisaisuusohjelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.12.2017.

Kuopion asukaskohtaiset kasvihuonekaasupäästöt ovat vuoden 2017 ennakkotiedon perusteella pienentyneet 41 % vertailuvuoden 1990 tasosta. Päästöt ovat pienentyneet etenkin Kuopion Energia Oy:n kaukolämmön tuotannossa, kun turvetta on korvattu puupohjaisilla polttoaineilla ja Haapaniemen voimalaitoksella on otettu käyttöön savukaasupesuri energiatehokkuuden parantamiseksi, sekä teollisuudessa, kun useita energiavaltaita teollisuuslaitoksia on suljettu. CO₂-raportin laskelmien mukaan kaupunkialueen metsien hiilinielu eli metsien biomassaan sitoutunut hiilimäärä on samaa tasoa kuin koko kaupunkialueen kasvihuonekaasupäästöt.

Merkittävimmät talousarvioon sisältyvät toimet, joilla on ilmastovaikutuksia, ovat:

- Kasvihuonekaasupäästöjen yleinen kehitys on voimakkaasti sidoksissa taloudelliseen tilanteeseen ja bruttokansantuotteen muutoksiin mm. kulutuksen ja teollisuustuotannon kautta. Myös väestön kasvu lisää kulutuksesta aiheutuvia päästöjä.
- Maankäyttö ja rakentaminen: Asuntotuotannon lisääntyminen ja rakennetun kaupunkialueen kasvu lisää energiankulutusta. Asuntotuotannon painottumista kerrostalotuotantoon voidaan kuitenkin pitää energiatehokkaana toimena. Vahva tavoite täydennysrakentamisesta tukee pyrkimystä tiiviiseen ja energiatehokkaaseen yhdyskuntarakenteeseen. Uudet rakentamisalueet Savilahdessa, Mölymäen alueella Haapaniemellä, Kuopionlahdella, Kuntolaakson alueella Niiralassa ja Jynkässä tukevat tavoitetta energiatehokkaasta kaupungista. Kaupunkirakenteen laajeneminen Hiltulanlahden uusilla alueilla voi lisätä liikkumistarvetta ja sitä kautta liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä.
- Liikenne ja väylähankkeet: Tavoitteet joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun edistämiseksi lähtökohtaisesti tukevat ilmastopoliittista ohjelmaa. Viisaan liikkumisen hankkeella voidaan parantaa mm. joukkoliikenteen informaatio- ja reittipalveluja ja tätä kautta lisätä joukkoliikenteen käyttäjämääriä. Kaupunkipyöräjärjestelmän käyttöönotto edistää sujuvaa ja vähäpäästöistä liikkumista keskeisellä kaupunkialueella. Väylähankkeet, kuten Kauppakadun ja Niiralankadun parantaminen, edistävät kevyen liikenteen yhteyksiä keskustassa.

- Bensiini- ja dieselikäyttöisen ajoneuvokaluston korvaaminen sähkö- tai biokaasukäyttöisellä kalustolla vähentää kasvihuonekaasupäästöjä.
- Tilojen käyttö ja rakentaminen: Tilojen käytön tehostaminen tehostaa energiankäyttöä, mikäli se ei lisää liikkumistarvetta. Tilojen monikäyttöisyyttä parantamalla vähennetään uudisrakentamistarvetta ja tätä kautta rakentamisesta aiheutuvia päästöjä.
- Palveluverkosto ja palvelujen tuotanto: Palvelujen sijoittuminen ja tuotantotapojen muutokset voivat vaikuttaa liikkumistarpeisiin, energiankulutukseen ja sitä kautta kasvihuonekaasupäästöihin. Lähi- ja virtuaalipalveluiden kehittäminen vähentää päästöjä liikkumistarpeen vähenemisen myötä.
- Sähköisen asioinnin edistämistä palvelujen tuotannossa voidaan lähtökohtaisesti pitää myönteisenä ilmastovaikutusten kannalta, etenkin jos se vähentää asiointiliikennettä ja energian- ja paperinkulutusta. Sähköisten kokouskäytäntöjen käyttöönotto vähentää paperinkulutusta ja etäyhteydet liikkumistarvetta.
- Jousto- ja etätöiden edistäminen sekä verkko-opiskelu ja etäkokouksien järjestäminen ovat toimenpiteinä energiatehokkaita, jos ne vähentävät liikennesuoritteita.
- Palvelujen ulkoistaminen vähentää Kuopion kaupungin omia suoria kasvihuonekaasupäästöjä. Palvelujen ostossa energiatehokkuus tulee ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon.
-
- Uusiutuvan energian tuotanto- ja hankintaosuuksien kasvattaminen vähentää energian käytöstä aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä.
- Rakennusten energiatehokkuuden sekä jätteiden synnyn ehkäisyn ja kierrätyksen edistäminen parantavat resurssitehokkuutta ja vähentävät kasvihuonekaasupäästöjä. Energiatehokkuuden huomioiminen hankinnoissa ja uusiomateriaalien käyttö vähentävät kasvihuonekaasupäästöjä.
- Kiertotalouden sekä resurssi- ja energiatehokkuuden parantaminen: Kuopion kaupungin liittyminen valtakunnalliseen resurssiviisaiden edelläkävijäkaupunkien ja -kuntien FISU-verkostoon mahdollistaa laajan yhteistyön resurssiviisauden edistämiseksi. Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttaminen Pohjois-Savossa (KierRe) -hankkeella voidaan viedä käytäntöön resurssitehokkaita ratkaisuja. Hyötyjätteiden erilliskeräysvelvoitetta laajentamalla voidaan parantaa kierrätysastetta. Kuopio on mukana myös Circwaste – Kiertotalouden edelläkävijäkunnat –verkostossa, jossa 10 kaupunkia on sitoutunut valtakunnallisen jättesuunnitelman tavoitteiden toteuttamiseen. Tavoitteena on saada materiaalit kiertoon mahdollisimman kattavasti ja parantaa yhdyskunta- ja rakennusjätteiden hyödyntämismahdollisuuksia.
- Suurtaapahtumien järjestämisessä ilmastovaikutuksia on tarpeen ottaa nykyistä enemmän huomioon.

Yksittäisten toimenpiteiden, suunnitelmien ja hankkeiden ilmastovaikutuksien arviointia tulee kehittää sitä mukaa, kun luotettavien arviointien tekoon on käytettävissä työkaluja ja resursseja. Kasvihuonekaasupäästöjen, energiankulutuksen ja materiaalivirtojen seuranta tukee ilmastopoliittisen ohjelman sekä resurssiviisausohjelman toteutumisen seurantaa. Päästövähennystavoitteiden ja –toimenpiteiden arviointi vuosille 2020-2040 on tarpeellista, koska vuodelle 2020 asetetut ilmastopoliittisen ohjelman tavoitteet tultaneen pääosin saavutettuaan.

1.4.7. Yritysvaikutukset

Talousarvion yritysvaikutusten arvioinnin näkökulmana ovat laajemmat vaikutukset elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehittymisedellytyksiin Kuopiossa.

Elinkeinoelämän kehittymisen edistäminen on ollut Kuopion kaupungin strategiassa painopisteenä pitkään. Kuopio 2030 -strategiassa keskeisinä päämäärinä ovat mm. kestävä kasvu, uudistuva ja kansainvälinen elinkeinoelämä sekä paras yritysilmasto. Lisäksi päämääränä on olla Suomen nopeimmin kehittyvä kokous-, tapahtuma- ja matkailualue. Vuoden 2019 talousarviossa nämä strategiapainotukset näkyvät seuraavasti:

- Kaupungin elinkeinoelämän kehittämiseen käytettävissä olevat kehittämisvälineet ja -rahoitus säilyvät edellisvuosien tasolla. Investointitasoa on nostettu merkittävästi ja niiden toteuttamiseksi käytetään vaihtoehtoisia rahoitusmalleja, kuten elinkaari-, leasing- ja vuokramalleja.

- Elinkeino- ja asuntorakentamisen edellytykset varmistetaan. Vuosittainen asuntotuotantotavoite nostetaan 1200 asuntoon vuosille 2019-2023. Pientaloalueiden uudisrakentamisen painopiste on Hiltulanlahden alueella ja kerrostalorakentaminen painottuu keskustan täydennysrakentamisalueille. Elinkeinorakentamiseen alueita on tarjolla mm. Pienessä Neulamäessä. Myös maaseutukeskuksien ja haja-asutusalueiden omakoti- ja yritystonttien saatavuudesta huolehditaan.
- Savilahden alueen suunnittelu jatkuu ja infran rakentaminen allianssimallilla käynnistyy vuoden 2019 alussa. Savilahden merkitys yritysten toimintaympäristönä ja koko talousalueen elinkeinoelämän tutkimus- ja innovaatioympäristönä kasvaa.
- Sorsasaloon suunnitellun Finnpulpin biotuotetehtaan valmistelu jatkuu.
- Kuopion ydinkeskustassa kasvua tukevien alueiden, mm. Asemanseutu, Kuntolaakso, Mölymäki sekä Kuopionlahden ja matkustajasataman alueet, kehittäminen jatkuu. Keskusta-alueen elinvoimamittaus toteutetaan vuosittain.
- Matkailua edistävien Puijon, Tahkon ja Bellanrannan alueiden kehittäminen sekä Kuopionlahden kokous- ja kongressikeskuksen ja hotellin suunnittelu jatkuvat. Yritysvetoiset Kuopio-Tahko-alueen matkailumarkkinointi ja Kuopio Convention Bureau -kokous- ja kongressimarkkinointi jatkuvat.
- Juankosken torialueen kunnostus ja haja-asutusalueiden langattoman laajakaista-verkon toteuttaminen jatkuu.
- Alkaviin ja kasvuyrityksiin kohdistuvia palveluja, mm. neuvonta- ja start up –palveluja ja verkottamista kehitetään. Alkavien yritysten alkuvaiheen rahoituksen turvaamiseksi varten perustetaan pääomasijoitusrahasto yhdessä lisälmen ja Varkauden kanssa.
- Business Center -yritysten palvelukokonaisuutta kehitetään Savilahteen yhdessä kumppanien kanssa ja edistetään Kuopio Health -innovaatioekosysteemien muodostumista.
- Toteutetaan yrityksiin kohdistuvia hankkeita, joilla on mm. seuraavia vaikutuksia: parannetaan yritysten kansainvälistymisen edellytyksiä ja houkutellaan alueelle uusia investointeja (Invest and Grow in Kuopio Region), tuetaan osaavan työvoiman saatavuutta yrityksissä hyödyntämällä paremmin alueella oleva työvoimapotentiaali ja houkuttelemalla osaavaa työvoimaa muualta (Future Savo) ja kootaan toimijaverkosto hyvinvointi- ja palvelualan yrityksistä sekä yhdistyksistä ja järjestöistä, jotka tuottavat palveluita ikääntyvien ihmisten itsenäisen kotona selviytymisen tukemiseksi (Tarjoomo)
- Tilaajatoimintaa kehitetään ja hankinnoissa edistetään sosiaalisten kriteerien soveltamista, palkitsevia ja kumppanuuteen perustuvia hankintamuotoja sekä resurssiviisautta.
- Palvelusetelin käyttöä vahvistetaan palveluiden järjestämistapana kotihoidossa ja asumispalveluissa.
- Yritysyhteistyön ja palvelukumppanuuksien edistämistä jatketaan palvelu- ja hankintaohjelman linjausten mukaisesti.

Yksittäisten hankkeiden ja toimenpiteiden yritysvaikutukset arvioidaan erikseen käytössä olevan ohjeistuksen mukaisesti valmistelun yhteydessä. Yritysvaikutusten arvioinnin kehittäminen jatkuu.

1.5. Talousarvion ja taloussuunnitelman rakenne, sitovuus ja seuranta

1.5.1. Talousarvion rakenne

Talousarviossa on strategia-, käyttötalous-, investointi-, tuloslaskelma- ja rahoitusosa. Strategiaosassa esitetään kaupunginvaltuustoon nähden kaupunkistrategiaa vuonna 2019 toteuttavat sitovat tavoitteet.

1.5.2. Talousarvion sitovuus

	TA
	2019
Ydinkaupunki	1 000 €

Käyttötalous (toimintakate)

Elinvoima- ja konsernipalvelu	-27 232
Kaupunkiympäristön palvelualue	-1 516
Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue	-38 072
Kasvun ja oppimisen palvelualue	-200 926
Perusturvan palvelualue	-155 656
Terveystenhuollon palvelualue	-250 987
Isäntäkuntapalvelut, muu taseyksikkö	0
Keskusvaalilautakunta	-275
Tarkastustoimi	-290
Yleishallinto	-22 479

Tuloslaskelma

Verotulot	477 300
Valtionosuudet	196 500
Rahoitustulot ja -menot netto	27 740

Rahoituslaskelma

Antolainasaamisten lisäykset	-4 240
Antolainasaamisten vähennykset	5 220
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100 760
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-55 805
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 000

Investointiosa

Atk-ohjelmat, projektit ja laitteet, menot	-513
Maa- ja vesialueet, tulot	600
Maa- ja vesialueet, menot	-3 000
Lähiliikuntapaikat, menot	-150
Satamat, menot	-4 580
Kunnallistekniikka, tulot	250
Kunnallistekniikka, menot	-26 062
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet, menot	-3 305
Liikuntapaikat, menot	-4 200
Koneet ja kalusto	
Kaupunkirakennelautakunta, menot	-50
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta, menot	-931
Kasvun ja oppimisen lautakunta, menot	-1 870
Perusturva- ja terveystalokunta, menot	-799
Koneet ja kalusto yhteensä, menot	-3 650
Muut aineelliset hyödykkeet, menot	-50
Osakkeet ja osuudet, tulot	1 625
Osakkeet ja osuudet, menot	-500

Taseyksiköt

Pelastustoimi

Tuloslaskelma

Kaupungin maksuosuus pelastustoimen kustannuksista	7 912
Pelastustoimen osuus kaupungin hallintokustannuksista	-534

Rahoituslaskelma

Pitkäaikaisen lainan lisäys kunnalta	-240
Pitkäaikaisen lainan vähennys kunnalle	-208
Lainan korko kunnalle	-13

Investoinnit

Investointitulot ja -menot, tulot	273
Investointitulot ja -menot, menot	-1 503

Tilakeskus

Tuloslaskelma

Korvaus peruspääomasta	14 550
Tilikauden tulos	0

Investoinnit

Investointitulot ja -menot investointiosassa esitetyllä hanketasolla	
--	--

Isäntäkuntatapahtumat

Käyttötalous

Toimintakate	0
--------------	---

Käyttötalousohjeissa palvelualueita sitoo toimintakate. Lautakunnilla on oikeus tehdä palvelualueiden tuloarvioiden ja määrärahojen muutoksia, kun ne eivät muuta toimintakatetta. Toimintakatteeseen vaikuttavat ja palvelualueiden väliset muutokset on valtuuston hyväksyttävä.

Tuloslaskelmaohjeissa sitovia eriä ovat verotulot ja valtionosuudet, rahoitustulojen ja – menojen yhteismäärä.

Rahoitusohjeissa sitovia eriä ovat antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, pitkäaikaisten lainojen lisäys ja vähennys sekä lyhytaikaisten lainojen muutos.

Investointiosassa ydinkaupungin ja taseyksiköiden investointimenot ja -tulot ovat valtuustoon nähten sitovia hanketasolla. Hankkeet voivat olla yksilöityjä tai suurempia kokonaisuuksia. Liikelaitosten osalta sitovuustaso on nettoinvestoinnit. Vastuu hankkeiden määrärahojen riittävydestä on kunkin yksikön vastuullisella toimielimellä.

Lautakunnilla on oikeus tehdä omien investointihankkeidensa välisiä määrärahasiirtoja. Määrärahaa ei kuitenkaan voi siirtää sellaiselle hankkeelle tai kohteelle, johon talousarviovuodelle ei ole varattu määrärahaa. Kaikki talousarvion investointihankkeet, joiden kustannusarviot tai lopullisiksi kokonaiskustannuksiksi tarkoitetut rahoitusvaraukset nousevat enemmän kuin 20 % tai 0,5 milj. euroa, on käsiteltävä uudelleen kaupunginhallituksessa.

Talousarvio ja taloussuunnitelma sisältävät investointisuunnitelman vuosille 2019-2022. Valtuustoon nähten sitovia ovat investointimäärärahat vuodelle 2019.

Sitovuustason puitteissa tehty talousarviomuutokset tuodaan valtuustolle tiedoksi. Tekniset talousarviomuutokset voidaan toteuttaa suunnittelujärjestelmään lautakunnan päätöksellä. Kaikki talousarviomuutokset on käsiteltävä talousarviovuoden aikana.

1.5.3. Talousarviossa annettavat toimintavaltuudet

Investoinnit

Talousarviossa on varattava toteutettavia investointeja varten määräraha. Investointihankkeisiin saatava valtionosuus tai muu ulkopuolinen rahoitusosuus tulee huomioida hankkeen tuloarviona. Mikäli talousarviossa ei ole määrärahavarausta tulee tehdä talousarviomuutos ennen investoinnin toteuttamis- tai rakentamispäätöstä. Omaisuuden myynneistä budjetoidaan tuloksi kohteen tasearvo.

Kaupunginhallitus vastaa talonrakennushankkeiden rakentamisesta ja rahoituksen varaamisesta talousarvioon. Palvelualueen näkemys sen toimintaa varten tehtävän tilahankkeen sisällöstä välittyy hankesuunnitelman kautta.

Kaupunginvaltuusto antaa talousarviossa valtuutuksen jatkaa jo aloitetut, mutta useammalle vuodelle jakautuvat, keskeneräiset investointihankkeet vuodelle 2019 varatun kohdekohtaisen määrärahan puitteissa tai sisältyen nk. hankkeiden päättämiseen varattuun määrärahaan.

Kaupunginvaltuusto antaa kaupunginhallitukselle valtuuden käynnistää uusien yritystilojen ja – alueiden rakentamis- ja ostohankkeita kokonaiskustannusarvioltaan enintään 5 milj. euron rajaan saakka. Mahdolliset hankkeet tuodaan kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi talousarviomuutoksina. Mikäli yritystilojen osalta toteutustapa on sitova lunastussopimus, siirtyy hankkeen investointikustannus lainasaamiseksi sopimusosapuolelta ja lunastushinta käsitellään investointitulona kaupungin kirjanpidossa.

Pitkäaikaisten lainojen ottaminen

Kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupunginhallituksen ottamaan uutta pitkäaikaista lainaa talousarvion rahoitusosan sitovien erien osoittamissa rajoissa. Lisäksi kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupunginhallituksen ylittämään lainojen nettomuutoksen sillä määrällä, millä talousarvioon sisällytettävien yritystilojen rakentamis- ja ostohankkeita toteutetaan käynnistämismuutoksen puitteissa talousarviovuoden aikana.

Tilapäisluoton ottaminen

Kaupunginvaltuusto oikeuttaa talousjohtajan nostamaan tilapäisluottoa enintään 50 milj. euroa maksuvalmiuden turvaamiseksi.

1.5.4. Talousarvioon sisältyvät riskit

KASVAVA KUOPIO

Riski	Miten riskin toteutumista ehkäistään ennalta?	Mitä tapahtuu, jos riski toteutuu ja miten riskistä toivutaan
Alueelle ei saada houkutelua uusia investointeja ja pääomia. Osaavan työvoiman saatavuus heikkenee.	Kärkihankkeita edistetään suunnitellusti. Pyritään laajentamaan työssäkäyntialuetta.	Kuopion hyvä kasvuvauhti hidastuu ja muuttovoitto heikkenee.

HYVINVOIVA KUOPIO

Riski	Miten riskin toteutumista ehkäistään ennalta?	Mitä tapahtuu, jos riski toteutuu ja miten riskistä toivutaan
Pitkäaikaistyöttömyyttä ei saada vähennettyä.	Aktiivinen ote pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen mm. henkilöstöpolitiikan, hankintapolitiikan, yritysysteistyön ja eläkeselvittelyjen avulla.	Työmarkkinatuen kuntaosuus ei laske.

UUDISTUVA KUOPIO, Kestävä talous

Riski	Miten riskin toteutumista ehkäistään ennalta?	Mitä tapahtuu, jos riski toteutuu ja miten riskistä toivutaan
Verotulokertymä ja valtionosuudet jäävät alle budjetoidun.	Seurataan jatkuvasti verotulojen kuukausitilityksiä ja veroennusteita sekä valtionosuuspäätöksiä ja reagoidaan muutoksiin nopeasti.	Vaikuttaa tulevien vuosien talousarviovalmisteluun, pakottaa heikentämään palveluja ja voi johtaa veroprosenttien korotukseen.
Myyntivoitot kertyvät budjetoitua pienempänä. Myyntivoittoja on budjetoitu 12,1 milj. euroa maa-alueiden, rakennusten ja muun omaisuuden myynnistä.	Seurataan myyntien edistymistä jatkuvasti ja arvioidaan niiden toteutumisen edellytyksiä.	Johtaa tuloksen heikkenemiseen ja vaikuttaa tulevien vuosien suunnitteluun. Tilanteesta riippuen voi olla kyse kauppojen lykkäytymisestä seuraavaan vuoteen.
Sairauspoissaolojen vähennystavoite 2 pv/htv ei toteudu.	Toteutetaan suunnitellut panostukset työhyvinvoinnin kehittämiseen ja koulutukseen. Henkilöstösuunnittelua tehdään ennakkoivasti. Toteutumista seurataan kuukausittain.	Johtaa sellaisten toimenpiteiden suunnitteluun, joilla tavoite pystytään seuraavina vuosina toteuttamaan. Päivittäisessä toiminnassa on huolehdittava, että lakien ja asetusten mukainen henkilökunta ja asianmukainen valvonta toteutuvat.
Tilankäytön tehostaminen ja tilojen monikäyttöisyyden parantaminen toteutuu arvioitua hitaammin. Suunnitelmat erilaisista tilankäytön omistus- ja/tai uudelleenjärjestelyistä eivät etene. Vapautuvista tiloista ei päästä irtautumaan myymällä tai vuokraamalla ulkopuoliseen käyttöön.	Tilankäyttöä ja vapaana olevien tilojen myyntiä/ulosvuokrausta seurataan kuukausittain.	Johtaa muiden menojen leikkaukseen ja toimintojen supistamiseen. Vaikeuttaa tulevien vuosien suunnittelua.
Liikelaitosten ja kaupungin omistamien yhtiöiden tuloutuskyky ja tuloksentekokyky heikkenee.	Tiivistetään edelleen omistajaohjausotetta. Korostetaan yksiköjen omaa vastuuta ja osaamista osana koko kaupungin toimintaa ja taloutta sekä konsernietua.	Johtaa maksujen ja taksojen korotukseen kesken vuoden tai menojen leikkauksiin toimintaa tehostamalla tai supistamalla. Vaihtoehtoisesti yksiköiden omaisuuden myyntiin.
Erikoissairaanhoidon budjetti ylittyy.	Vaikutetaan sairaanhoitopiiriin toiminnan tuottavuuteen ja taloustavoitteisiin.	Joudumme kattamaan ylityksen omasta toiminnastamme tai kaupungin tulos heikkenee budjetoidusta.
Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutuksiin ei kyetä varautumaan etukäteen.	Vaikutetaan edunvalvonnan kautta ja osallistutaan aktiivisesti valmisteluun. Selvitetään etukäteen muutokset ja niiden vaikutukset. Valmistellaan toimenpiteet muutoksia ja niiden vaikutuksia varten. Pidetään siirtyvien toimintojen kustannukset kurissa vuosina 2019-2020, koska ne vaikuttavat 2021 jälkeen kaupungille tuleviin valtionosuuksiin.	Kaupungin tulo-rahoitus jää riittämättömäksi ja investointien omarahoitus heikkenee. Veroprosenttia on korotettava, menoja leikattava tai hyväksyttävä alijäämän syntyminen. Investointien rahoittamiseksi otettava lisää velkaa.
Tilikauden tulos jää tavoitteesta	Kaupunginhallitus seuraa toteumaa ja ennustetta kuukausittain.	Kaupunginhallitus arvioi ja päättää tarvittavat toimenpiteet ja niiden toteuttamisen ajankohdan tilanteen korjaamiseksi.

1.5.5. Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta

Kaupunginhallitus seuraa talousarvion toteutumista kuukausittain. Kuukausiraportissa selvitetään sekä talouden toteumaa että koko vuoden ennustetta. Kuukausiraporttiin sisältyvät palvelualueiden arviot koko vuoden toteutumiseen liittyvistä riskeistä. Taseyksiköt ja liikelaitokset toimittavat myös toteutuma- ja ennustetiedot koko kaupungin tilinpäätösennustetta varten.

Kaupunginvaltuustolle raportoidaan kolme kertaa vuodessa, huhti-, elo- ja joulukuun toteumatilanteen tietojen pohjalta. Elokuun osavuositarkastus sisältää strategian ja tavoitteiden toteutumisen seurannan. Kaikki osavuositarkastukset sisältävät talouden ja henkilöstön toteumatiedot ja talousennusteen. Kolmas eli viimeinen raportti on tilinpäätös ja se kattaa koko vuoden seurannan.

1.5.6. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on annettava tilinpäätöksen toimintakertomuksessa tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Kuntalain 123 §:n mukaan tilintarkastajien on tarkastettava, onko kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Kuopion kaupunginhallituksen hyväksymä sisäisen valvonnan yleisohje on tullut voimaan 1.1.2012.

Riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että johtaminen, toiminnan suunnittelu ja päätöksenteko perustuvat oikeaan ja riittävään tietoon. Riskienhallinnalla varmistetaan, että toiminta jatkuu keskeytyksittä ja häiriöttä laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Kaupunginvaltuuston hyväksymä riskienhallintapolitiikan asiakirja on tullut voimaan 1.4.2014.

1.5.7. Tilivelvolliset viranhaltijat

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kunnan toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu johtamastaan toiminnasta ja sen valvonnasta.

Kuopion kaupungin tilivelvollisia viranhaltijoita ovat:

- kaupunginjohtaja
- apulaiskaupunginjohtajat
- asiakkuusjohtajat:
 - o Elinvoima- ja konsernipalvelut: strategiajohtaja ja hallintojohtaja.
 - o Kaupunkiympäristön palvelualue: kaupunkisuunnittelujohtaja, kaupungininsinööri, kiinteistöjohtaja ja ympäristöjohtaja.
 - o Kasvun ja oppimisen palvelualue: kasvatusjohtaja ja opetusjohtaja
 - o Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue: hyvinvoinnin edistämisen johtaja
 - o Perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueet: perusturvajohtaja, kuntoutusjohtaja ja terveysjohtaja
- Savo-Pielisen jätelautakunnan esittelijä
- Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan esittelijä
- Tilakeskuksen toimitilajohtaja
- Pohjois-Savon pelastuslaitoksen pelastusjohtaja
- Kuopion Vesi Liikelaitoksen toimitusjohtaja
- Kuopion Kuntateknikkaliikelaitoksen toimitusjohtaja

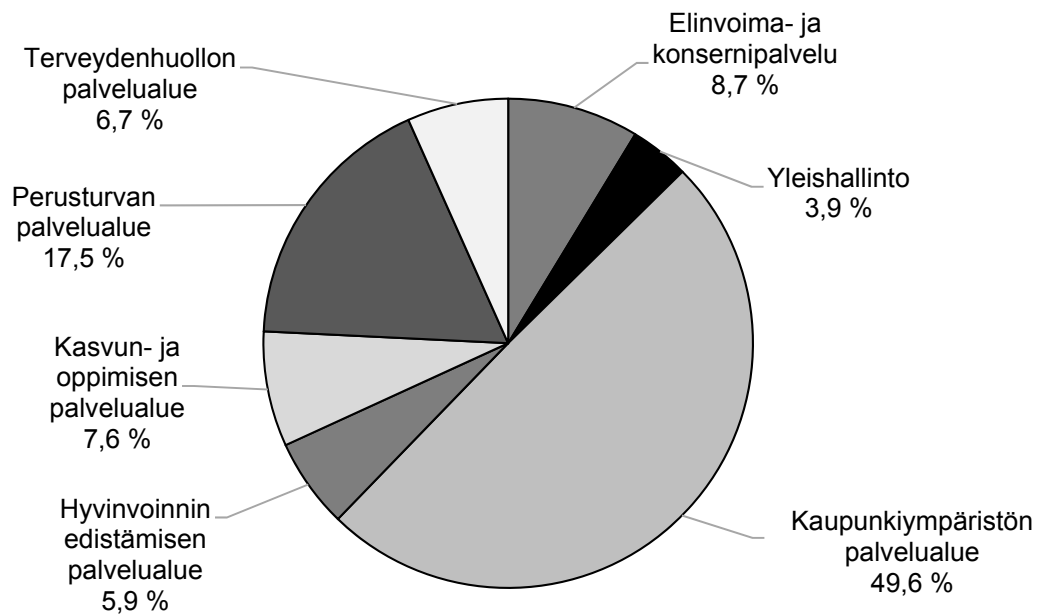
1.6. Alijäämän kattamisvelvollisuus

Kuntalain 110 §:n 3 momentin mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kaupungilla ei ole vuonna 2019 kuntalain mukaista taloussuunnitelmassa katettavaa alijäämää.

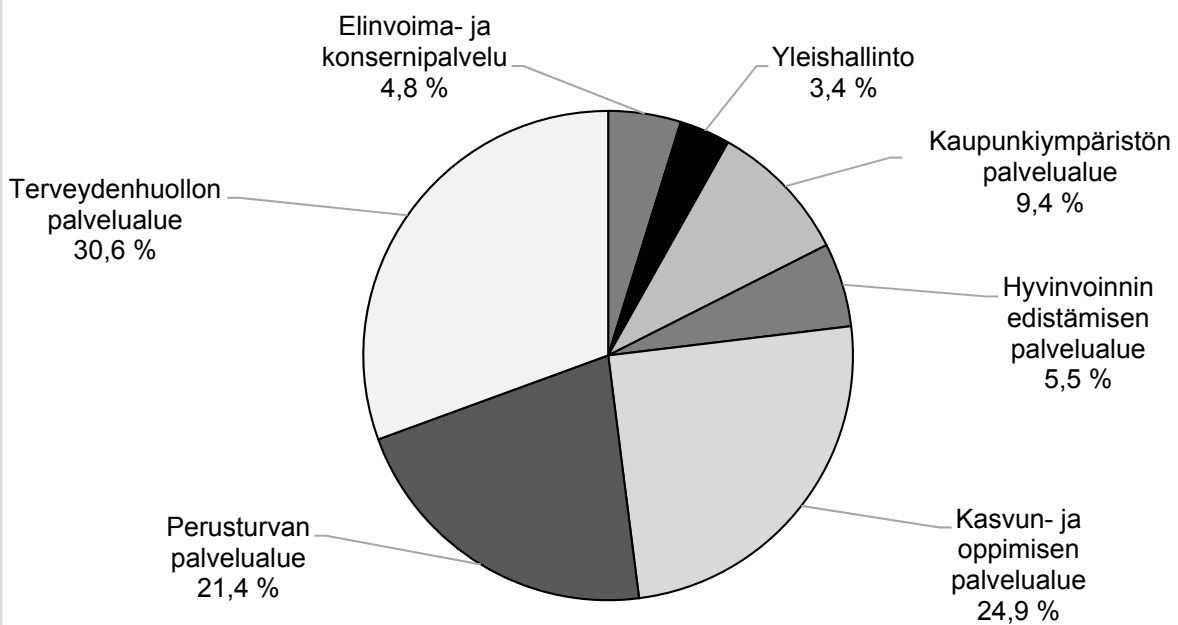
Tilinpäätöksessä 2017 kumulatiivinen ylijäämä on 106,1 milj. euroa. Tilinpäätöksen vuodelta 2018 ennakoituaan olevan 5,1 milj. euroa alijäämäinen ja vuodelta 2019 talousarvion tuloslaskelma näyttää 13,3 milj. euron alijäämää. Kumulatiivista ylijäämää arvioidaan olevan vuoden 2019 lopussa 87,7 milj. euroa.

2. Käyttötalousosa

Toimintatulojen 159,2 milj € jakautuminen

Toimintamenojen 856,7 milj € jakautuminen

Elinvoima- ja konsernipalvelu

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Elinkeinoelämän kehityksen jatkuessa positiivisena kilpailu osaavasta työvoimasta alueiden kesken lisääntyy ja riskinä on, että Kuopion alueen hyvää kehitystä alkaa jarruttaa työvoimapula. Pitkäaikaistyöttömyyden alenemista hidastaa rakenteellisen työttömyyden kohtaanto-ongelmat sekä osatyökykyisten ja tosiallisesti työkyvyttömien suuri osuus pitkäaikaistyöttömistä.

Valmisteilla olevat koko aluehallintoa koskevat maakunta-, sosiaali- ja terveys- sekä kasvupalvelu-uudistukset ovat edelleen kesken. Mahdollinen muutos vaikuttaa työllisyyspalveluihin, yrityspalveluun sekä erityisesti lomituspalveluun, jonka toiminta kokonaisuudessaan olisi siirtymässä maakunnan järjestämisvastuulle. Työllisyyspalvelujen osalta kaupungin rooli palvelujen järjestäjänä ja tuottajana on edelleen jäsentymätön. Elokuun 2017 alussa Kuopion seudulla (Kuopio, Siilinjärvi ja Tuusniemi) alkanut alueellinen työllisyyskokeilu päättyi tämän hetken tiedon mukaan vuoden 2018 loppuun. Muutosvaiheen aikana tulisi rakentaa kumppanuusverkostot ja yhteistyömallit, jotta toiminta asiakkaiden näkökulmasta sujuisi jouhevasti eikä päällekkäisyyksiä toiminnassa syntyisi.

Kaupungin strategia kasvutavoitteineen edellyttää paitsi tonttituotannon kunnossapitämistä myös aloittaviin ja kasvuyrityksiin kohdistuvien palvelujen (mm. neuvonta, start up –palvelut, verkottaminen) kehittämistä. Savilahden alueen merkitys yritysten toimintaympäristönä ja koko talousalueen elinkeinoelämän tutkimus- ja innovaatioympäristönä kasvaa. Kuopion kasvun tukeminen markkinoinnin ja viestinnän keinoin korostuu. Edunvalvonnan näkökulmasta vuosi 2019 on aktiivinen (mm. uusi hallitusohjelma, uusi rakennerahasto-ohjelma, alueuudistus).

EU:n rakennerahastokausi (2014-2020) lähenee loppuaan. Vuoden 2019 aikana ohjelman kuntarahoitukseen kohdistuu suuria paineita uusien hankkeiden muodossa. Tulevan rakennerahastokauden valmistelu on käynnissä ja riskinä on, että ohjelman kautta saatavissa oleva kehittämisrahoituksen määrä pienenee.

Lomituspalvelujen käyttö tulee edelleen vähenemään, sillä maatalouden ongelmien (heikko kannattavuus ja sääoloista johtuvat heikko satotilanne) vuoksi yhä useampi tila lopettaa toimintansa.

Kaupungin taloudellinen toimintaympäristö jatkuu haasteellisena myös vuonna 2019, mikä asettaa paineita rakenteellisten uudistusten ohella myös talousohjaukseen ja -suunnitteluun sekä seurannan kehittämiseen. Taloutta kuvaavan taloustiedon tuotantoa ja tietojen saatavuutta kehitetään tiedolla johtamisen projektikokouksissa, jossa tavoitteena on kehittää ulkoista lakisäateistä raportointia Valtiokonttorille.

Merkittävänä ICT-hankkeena on käynnistymässä henkilökunnan käyttövaltuuksien hallintajärjestelmän käyttöönotto, tavoitteena on käyttövaltuuksien hallinnan keskittäminen. Varaudutaan asianhallintajärjestelmän (D360) versionvaihtoon tai uuden järjestelmän hankintaan, koska nykyisen asianhallintajärjestelmän ylläpito on päättymässä. Samalla on tarkoituksenmukaista tarkistaa myös tarve toiminnanohjausjärjestelmän versionvaihtoon tai uusimiseen.

Painopisteenä vuoden 2019 toiminnassa on parantaa henkilöstön työhyvinvointia ja työturvallisuutta. Tavoitteena on vähentää henkilöstön sairauspoissaoloja 2 pv/htv vuoden 2018 tilinpäätökseen nähden. Kaupungille myönnettiin vuonna 2018 ESR-rahoitusta työhyvinvointihankkeeseen, jonka tavoitteena on työhyvinvoinnin vahvistaminen työyksiköissä. Hanke jatkuu vuonna 2019 ja sitä viedään eteenpäin konsernipalvelun ohjauksessa. Työturvallisuuden kehittämistä tullaan viemään eteenpäin mm. ottamalla käyttöön uusi työturvallisuusjohtamisjärjestelmä.

Toiminnassa painottuvat myös vuonna 2019 järjestettäviin vaaleihin (eduskunta-, europarlamentti- ja kuntavaalit) liittyvät järjestelytehtävät.

Kuopio-konsernin rakenteen muutokset jatkuvat vuoden 2019 puolella. Kaupungin konserniohje ja omistajapoliittiset linjaukset päivitetään vuonna 2019 vastaamaan tulevia haasteita.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Osallistutaan strategisten kehittämishankkeiden toteuttamiseen mm. Savilahden kehittämiseen ja edistetään yrityshankkeiden etenemistä ja työpaikkakasvua. Kehitetään yhdessä kumppanien kanssa yritysten palvelukokonaisuutta (Business Center) Savilahteen ja edistetään innovaatioekosysteemien muodostumista Kuopioon (Kuopio Health). Edistetään alueellisen pääomarahaston syntymistä yhdessä Iisalmen ja Varkauden kanssa. Houkutellaan alueelle uusia investointeja ja rahoitusta Invest&Grow –hankkeen avulla.

Hyödynnetään kehittämisessä aktiivisesti sidosryhmäyhteistyötä, verkostoja ja erilaisia elinkeinoelämän tapahtumia, kuten esim. Kasvu Open, Tahko Ski Lift yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistämiseksi. Tuetaan markkinoinnilla kärkihankkeiden ja Kuopion tunnettuutta.

Tuetaan alueen työnantajien osaavan työvoiman saatavuutta hyödyntämällä paremmin alueella oleva työvoimapotentialiaali (mm. kv-opiskelijat) ja houkuttelemalla osaavaa työvoimaa muualta kotimaasta tai ulkomailta. Kehitetään muuttajapalvelujen kokonaisuutta helpottamaan yritysten rekrytointia (Future Savo – Pohjois-Savon vetovoima hanke).

Täydennetään pitkäaikaistyöttömien osaamista ja työelämätaitoja Taitopajat 2020 hankkeen kautta. Aktivoidaan konsernitaseista työllisyyspolitiikkaa ja sosiaalisten kriteerien käyttämistä kaupungin hankinnoissa. Valmistaudutaan työllisyyskokeilun loppumiseen ja maakuntauudistukseen valmistelemalla yhdessä sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä Pohjois-Savon ELY-keskuksen ja TE-toimiston kanssa yhteistyö- ja kumppanuusmalli. Hankkeen aikana mallinnetaan ja vakiinnutetaan uudenlaiset ja tulevaan toimintaympäristöön hyvin istuvat työllisyyspalvelut. Kehittämistyön aikana myös luodaan toiminnassa tarvittavat kumppanuusverkot sekä vakiinnutetaan innovatiiviset sopimus- ja hankintamallit.

Laaditaan kaupungin keskeisiin edunvalvonnallisiin painopisteisiin liittyvä vaikuttavuussuunnitelma, jota lähdetään systemaattisesti toteuttamaan. Järjestetään toimittajavierailuja ja kansainvälisiä mediavierailuja Kuopioon. Hyödynnetään monikanavaista ja kekseliästä markkinointiviestintää Kuopion kärkihankkeiden, faktojen, ilmiöiden, ilmapiirin ja tapahtumien esilletuomiseksi. Rakennetaan kansainvälisen digitaalisen näkyvyyden suunnitelma ja toteutetaan perusmateriaalit. Toteutetaan maakunnallisen yhteismarkkinoinnin nuoriin ja työvoimaan suunnattavaa yhteismarkkinointia kuntien, oppilaitosten ja yritysten kanssa. Vahvistetaan Kuopion englanninkielistä uutisointia, englanninkielisen verkkosivun tietopohjaa ja kaupungin kansainvälistä viestintää. Päivitetään Kuopion englanninkielinen perusesittelymateriaali videoineen sidosryhmien käytettäväksi.

Elinvoima- ja konsernipalvelun talousarvioon sisältyy 500 000 euron rahoitus Kuopio-Tahko Markkinointi Oy:lle (ml Convention Bureau Oy:n rahoitusosuus). Kaupunki sitoutuu osallistumaan yhteismarkkinointiin vähintään osakkeiden omistusta vastaavalla osuudella, maksimissaan 500 000 euroa vuosittain.

Vahvistetaan Kuopion tapahtumakaupungin palveluita, uusien tapahtumien hakuprosessia ja kaupungin tapahtumiin kytkeytyviä palveluita yhden luukun periaatteen mukaisesti. Kehitetään tapahtumapalveluiden, -tilojen ja -alustojen digitaalinen palveluportaali kytkeytyneenä kaupungin liikunta- ja tapahtumapaikkojen verkkosivuihin.

Kehitetään kaupungin verkkosivukokonaisuutta. Osallistutaan kaupungin sähköisen intran kehittämishankkeeseen. Ollaan mukana liikkuvan Kuopion sähköisen verkkoalustan kehittämisessä.

Kehitetään Kuopion kaupungin asiakaspalveluita isompana kokonaisuutena asiakastarpeesta lähtien. Toteutetaan asiakaspalvelun palvelumuotoiluprosessi kytkeytyneenä Kuopio Infoon ja laajempaan palveluvalikoimaan (Welcoming Kuopio-muuttajapalvelut, Valtuustotalon asiakaspalvelu, Puhelupalvelukeskus).

Sähköiseen kokouskäyttöön siirtymiseen tähtäävää valmistelutyötä jatketaan tarvittaessa siten, että toimielimet siirtyisivät sähköisiin kokouskäytänteisiin viimeistään vuoden 2019 aikana. Kaupunkitasoista tulostuksenhallintaprojektia jatketaan yhteistyössä tietohallinnon ja Istekki Oy:n kanssa.

Digitalisaatiota viedään eteenpäin mm. myyntiprosessin digitalisoinnin edistämiseksi. Vuoden 2019 alussa kilpailutetaan kassajärjestelmä, verkkokauppa ja verkkomaksamisen kokonaisuus, jossa on yhdistyneenä myös kulunvalvontaratkaisu. Keskeisenä tavoitteena on pilotoida kokonaisuutta Kuopio-hallilla, museokaupan palveluissa, pysäköinninvalvonnassa sekä keskeisissä integroitavissa palveluissa (kirjasto ja kansalaisopisto).

Käyttövaltuushallintajärjestelmän avulla lisätään automatisaatiota, mikä parantaa tietoturvaa ja tietosuojaa. Toimivalla käyttövaltuushallinnalla voidaan saavuttaa merkittäviä niin sisäisiä (säästynyt työaika) kuin myös ulkoisia kustannussäästöjä (tarpeettomien käyttäjätunnusten päättäminen).

Suunnittelu- ja raportointi- sekä maksuliikenneprosesseja kehitetään yhdessä palvelualueiden ja Monetra Pohjois-Savo Oy:n kanssa. Hyödynnetään nykyisiä sähköisiä välineitä ja suositaan etäyhteyksiä kokousten järjestämisessä tavoitellen säästöjä niin matkustus- kuin kopiointikuluissa. Hyödynnetään HankintaSampo -pienhankintajärjestelmää entistä laajamittaisemmin ja tehokkaammin pienhankintojen tekemisessä, koordinoinnissa, seurannassa ja raportoinnissa.

Kuntatilastointiuudistuksen toteuttamisen yhteydessä tarkastellaan laajemmin kaupungin talouden ja toiminnan raportoinnin kehittämistä yhteistyössä kaupungin johdon ja palvelualueiden kanssa. Osana uudistusta kehitetään sisäistä johtamista määrittelemällä kaupungille yhteinen tuoterekisteri. Tuoterekisterin kokoaminen ja tiedon automatisointityö jakaantuvat vuosille 2019-2020.

Henkilöstötiedon tuottamista ja raportointia kehitetään tukemaan laaja-alaisesti henkilöstösuunnittelun kokonaisuutta.

Henkilöstön kehittäminen

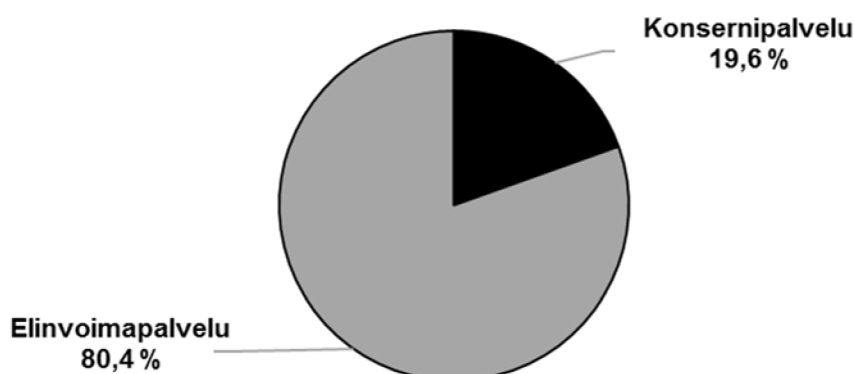
Henkilöstön käytössä korostetaan joustavia työnkuvia, moniosaamista sekä osaamisen hyödyntämistä yli organisaatorajojen. Henkilöstön ikääntyminen ja eläköityminen tulee vaikuttamaan työskentelyyn tulevien vuosien aikana. Pääsääntöisesti palvelut pyritään turvaamaan tehtävänkuvia järjestelemällä ja tehtäviä priorisoida sekä henkilökuntaa kouluttamalla. Määräaikaista lomasijaisia ja työllistettäviä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi toiminnan ja prosessien kehittämisessä pyritään hyödyntämään myös opinnäyte-työntekijöitä.

Henkilöstön osaamista kehitetään osaamiskartoitusten perusteella. Esimiehet osallistuvat keskitettyyn esimiehille tarkoitettuun koulutukseen. Hyödynnetään entistä enemmän sähköisiä webinaareja osaamisen kehittämisessä ja ylläpidossa. Sähköisten järjestelmien käyttöosaaminen pidetään ajan tasalla. Vuoden 2019 painopisteenä on erityisesti Office 365:n myötä tulevat Microsoftin pilvipalveluna tarjoamat palvelinratkaisut ja erilaiset palvelut mm. tiimityöskentelyssä ja viestinnässä. Sosiaalisen median käytön ja ylipäättään viestinnän koulutusta ja perehdyttämistä lisätään.

Henkilöstön työhyvinvointisuunnitelmat päivitetään.

	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TPE 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	Muutos-% Tpe18-Ta19
TOIMINTATULOT	14 268	14 710	14 243	13 804	-3,1 %
TOIMINTAMENOT	-39 724	-42 895	-40 422	-41 037	1,5 %
TOIMINTAKATE	-25 456	-28 184	-26 179	-27 232	4,0 %

Toimintakatteen -27,2 milj. € jakautuminen
vastuualueittain

Mittaristo

Elinvoimapalvelu

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Työllisyyspalvelu	Bruttokustannukset, €	-6 322 154	-5 850 321	-8 284 333	-7 105 649	-6 803 867
	Työllistymispalvelujen asiakasmäärä	2 611	4 337	3 500	3 624	3 500
	Positiivisten jatkopolkujen suhteellinen osuus, %		47	50	*	50
	Työmarkkinatukea yli 300 päivää saaneet, kuukausittainen keskiarvo		2 492	2 320	2 410	2 200
	Työmarkkinatuen kuntaosuus, €	-11 577 983	12 291 648	-11 250 000	-11 250 000	-10 250 000
Lomituspalvelu	Lomituspäivät/vuosi	58 331	53 561	51 000	47 000	45 000
	Kustannus €/ netto/lomituspäivä	179,93	182,32	179,93	179,92	180
	Lomitettavia yrittäjiä kpl	1 178	1 103	1 025	950	920

* tietoa ei saatavissa järjestelmästä

Elinvoimapalvelu		TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Tilankäyttö	Tilojen määrä m ²	533	1 608	1 615	1 615	1 597
	Tilojen määrä m ² /htv	17,8	22,8	24,1	22,1	21,0
	Tilojen määrä m ² /lomituspalvelu	240	240	240	240	240

Vuoden 2016 tiedot eivät ole vertailukelpoisia myöhempisiin vuosiin verrattuna palvelualueuudistuksen, Juankosken kunta-liitoksen ja Kuopio Innovation Oy:n henkilöstön siirron vuoksi. Vuoden 2016 tiedot ovat vetovoimaisuuden palvelualueen tietoja.

Konsernipalvelu

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Tilankäyttö*	Tilojen määrä m ²	2 773	2 930	2 930	2 930	2 796
	Tilojen määrä m ² /htv	39,1	51,3	48,0	51,4	45,1

Vuoden 2016 tiedot eivät ole vertailukelpoisia myöhempisiin vuosiin verrattuna palvelualueuudistuksen, Juankosken kunta-liitoksen ja Kuopio Innovation Oy:n henkilöstön siirron vuoksi. Vuoden 2016 tiedot ovat konsernipalvelun palvelualueen tietoja, ei sisällä lomituspalvelua.

Kaupunkiympäristön palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

2010-luku on ollut Kuopiossa voimakkaan kasvun aikaa ja Kuopiolle on edelleenkin edellytykset vahvaan kasvuun. Tonttikysynnän ja rakentamisen tason säilyttämiseksi kaupungin on pystyttävä tarjoamaan monipuolisia vaihtoehtoja. Kaupunkiympäristön palvelualueen toiminta toteuttaa merkittävältä osin kaupungin kasvu- ja kilpailukykystrategian tavoitteita infrastruktuurin, tonttitarjonnan, liikennejärjestelmän sekä kaupunkiympäristön toimivuuden ja laadun osalta. Toiminta vaikuttaa voimakkaasti kaupungin vetovoimaisuuteen ja asiakastytyväisyyteen.

Kiertotalous, jätteiden tulevaisuus sekä viihtyisä, terveellinen ja turvallinen elinympäristö nousevat yhä merkittävämmiksi. Tällainen kehitys haastaa perinteiset ratkaisut ja edellyttää verkostoitumista eri yhteistyötahojen kanssa. Toimintaympäristön muutosta tuetaan panostamalla lisää kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen toimintaedellytyksiin. Joukkoliikenne tukee vahvasti seudun elinvoimaa sekä taloudellista kehitystä. Joukkoliikenteen käyttäjämäärät ovat kasvaneet voimakkaasti ja sitä kehitetään edelleen suurten kaupunkiseutujen edelläkävijäksi. Myös Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenne 2025 -ohjelman tarkistaminen käynnistetään.

Merkittävä rooli kaupungin kasvun toteuttamisessa on riittävän ja monipuolisen asunto- ja yritystonttitarjonnan säilyttäminen. Vuosittainen asuntotuotantotavoite on nostettu 1200 asunnon tasolle tuleville vuosille. Tavoitteeseen pääsy edellyttää, että pitkäjänteistä panostusta tonttituotantoon jatketaan ja kaavoitus etenee suunnitelman mukaisesti. Tämä edellyttää myös yhä enemmän osallistamisen ja erilaisten selvitysten myötä aikaa vievää täydennysrakentamiskaavoitusta sekä keskusta-alueelle että lähiöihin.

Kuntaliitosten ja raakamaan ostojen seurauksena kaupungin metsäomaisuus on kasvanut. Lisäksi metsien hyvän hoidon seurauksena metsien puuston kasvu on kohonnut n. 60 000 k-m³:n tasolle. Kohonnut puuston kasvu antaa mahdollisuuden n. 40 000 k-m³:n hakkuusuunnitteeseen. Edellä mainitulla hakkuusuunnitteella pystytään ottamaan huomioon sekä kaupungin metsien tärkeä merkitys asukkaiden virkistysmetsinä, että luonnon monimuotoisuusarvot.

Kuopio kuuluu resurssiviisauden edelläkävijäkuntien FISU-verkostoon ja Kuopio on käynnistänyt resurssiviisaustyön, joka vaatii laajasti kaupunkiorganisaation sitoutumista. Resurssiviisaustyö lisää hankemahdollisuuksia merkittävien yhteistyökumppaneiden kanssa, mutta hankkeet edellyttävät kuntarahoitusosuutta ja työpanosta. Uudet innovatiiviset mm. kiertotalouteen liittyvät tutkimus- ja kehityshankkeet tutkimus- ja oppilaitosten kanssa vahvistavat Kuopion osaamiskeskittymistä ja luovat mahdollisuuksia uudelle liiketoiminnalle Kuopiossa. Jätehuollon viranomaispalveluissa edistetään jätepoliittisen ohjelman mukaisesti kierrätystä laajentamalla hyötyjätteiden erilliskeräysvelvoitteita ja kannustamalla taksalla hyötyjätteiden keräykseen.

Vesihuoltolain ja MRL:n muutoksella on merkittävä vaikutus kaupungin toimintaan ja vesihuollon resursointiin. Hulevesien kokonaishallinta ja suunnittelu myös viemäreiden osalta siirtyi vuonna 2018 kokonaan Kuopion Vedeltä kaupunkiympäristön palvelualueelle. Tähän muutokseen liittyy hulevesimaksun käyttöönotto.

Asukkaiden vuorovaikutusta osana elinympäristön ja palvelujen suunnittelua lisätään. Asukaslähtöinen kehittämistoiminta kytkeytyy käyttäjälähtöisten palvelujen ja vapaaehtoistoiminnan kehittämiseen. Asukkaat osallistuvat suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja kehittämiseen. Asukkaiden omaehtoista yhteisöllistä toimintaa elinympäristönsä kohentamiseksi vahvistetaan myös mm. talkoorahan avulla ja aktivoidaan pitäjäraatien sekä kyläyhdistysten toiminnan kautta.

Tulevaisuuden toimintaympäristöä analysoitaessa suoritetaan digitaalisten mahdollisuuksien arviointi ja mahdollisimman monipuolinen hyödyntäminen osana toiminnan kehittämistä. Mahdollisuuksia avaavat myös kannustavat älykkäät järjestelmät, mm. tietomallinnuksen käyttö suunnittelusta toteutukseen ja eri älyjärjestelmien datan hyödyntäminen mm. kaupunkisuunnittelussa. Digitaalisuus tuo muutoksia myös infran hallintaan. Esi-merkiksi pienvenepalvelujen ja viljelypalstojen hallinta siirtyy kokonaan digitaaliseen järjestelmään. Samalla muikin infran hallinta tullaan siirtämään vähitellen uuteen järjestelmään.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Taloudellisten ja toiminnallisten haasteiden saavuttaminen edellyttää tonttitarjonnan riittävyyden ja monipuolisuuden varmistamista kaupungin kasvuohjelman mukaisilla alueilla sekä täydennysrakentamisalueiden kaavoitusta, kunnallistekniikan rakentamista ja aktiivista maanhankintaa.

Kasvavan Kuopion yksi tärkeimmistä kehittämisalueista on Savilahden alue. Savilahden kaupunginosaa suunniteltaessa ja rakennettaessa halutaan ylittää perinteiset kaupunkisuunnittelun rajat ja verkostoitua kansainvälisesti. Hankkeen aikana etsitään ne vähähiilisyttä edistävät, innovatiiviset ja älykkäät ratkaisut, jotka on mahdollista toteuttaa Savilahdessa alueen rakentuessa. Hankkeessa tehdään laajaa vuorovaikutustyötä ja haetaan yhdessä eri toimijoiden kanssa parhaita ja toteuttamiskelpoisia ratkaisuja. Savilahdentien ja sen lähiympäristön rakentaminen toteutetaan allianssihankeena kolmen vuoden aikana. Allianssihankeeseen suunnittelu on edennyt niin pitkälle, että varsinainen toteutus voidaan aloittaa vuoden 2019 alusta.

Voimakkaasti lisääntyneiden yhdyskuntarakentamisen investointitavoitteiden johdosta myös maaomaisuudesta saatava tuotto yritetään maksimoida korkean investointivaiheen aikana. Arvotontit luovutetaan myymällä, mutta suuriin myyntivoittotavoitteisiin liittyy erittäin korkea taloudellinen riski. Tonttien kysyntä riippuu kuitenkin ensisijaisesti asuntomarkkinoiden ja asuntotuotannon kehityksestä.

Pientaloalueiden uudisrakentamisen painopiste on Hiltulanlahden alueella ja kerrostalorakentaminen painottuu keskustan täydennysrakentamisalueille. Kaupunkikeskustan keskeisiä kehityshankkeita ovat Asemanseutu, Kuopionlahti, Kuntolaakso ja Mölymäki. Ydinkeskustassa jatkuu Snellmanipuiston perusparantaminen sekä Matkustajasataman laajentaminen. Myös Puijon alueen kehittäminen on yksi painopistealueista. Maankäytösopimusneuvotteluilla edistetään keskeisten hankkeiden ja täydennysrakentamishankkeiden toteuttamista.

Omakotitonttien luovutuksen pääalueina ovat Hiltulanlahden II –alue ja Jynkän täydennysrakentamisen alue. Omakotitonttien kysyntä on tasaantunut noin 60 tontin vuositasolle. Myös maaseutukeskuksien ja haja-asutusalueiden omakoti- ja yritystonttien saatavuudesta ja markkinoinnista huolehditaan.

Entistäänkin enemmän kiinnitetään huomiota tuleviin hoito- ja ylläpitokustannuksiin. Katujen saneerauksessa ja uudisrakentamisessa hyödynnetään elinkaariajattelua, jotta rakenteet ovat pitkäikäisiä ja helppohoitoisia. Maaomaisuuden ja kaupungin käytöstä poistuvien kiinteistöjen jalostusta ja myyntiä tehostetaan edelleen mm. aktiivisella yhteistyöllä rakentajien kanssa. Valmistelussa otetaan huomioon palveluverkoston kehittäminen.

Myös infran kunnan hallinnasta on pidettävä huolta, koska niukat kunnossapidon resurssit rakenteiden vanhentuuksessa johtavat ennenaikaiseen kulumiseen, vaurioitumiseen ja palvelutason alenemiseen lyhentäen rakenteiden käyttöikää olennaisesti. Tämän johdosta kunnossapidon tason hienoinen nostaminen ja riittävästä rahoituksesta huolehtiminen ovat ensiarvoisen tärkeää korjausvelan pienentämiseksi.

Tilaja-toiminnan kehittämisessä painopiste on sopimusten sisällössä ja suunnittelun ohjauksessa. Kilpailuttamisen ajoitus koko toteutusketjun osalta on entistä tärkeämpää. Osa hankinnoista tehdään avoimen kilpailun kautta ja myös vuonna 2019 osa rakentamishankkeista kilpailutetaan. Hankinnoissa pyritään käyttämään paljolti kumppanuuteen perustuvia hankintamuotoja. Hankinnoissa edistetään resurssiviisautta, kuten ylijäämämaiden ja kierrätysmateriaalien mahdollisimman tehokasta käyttöä. Vuosittaisista kiinteistöverokertymää pyritään parantamaan tarkistamalla rakennusrekisterin tietosisältöä ja vertaamalla sitä verottajan aineistoon. Työn etenemiseksi rakennusvalvonnassa järjestellään tehtäviä uudelleen ja kohdennetaan työpanosta rekisteritietojen tarkistamiseen. Euromääräiset vaikutukset näkyvät kaupungin taloudessa noin vuoden viiveellä.

Kuopiota markkinoidaan haluttuna asuinkaupunkina. Kaupunki luo edellytyksiä ja edistää valtion tuetun asuntotuotannon (vuokra- ja asumisoikeusasunnot) toteuttamista myös tulevaisuudessa kaupungin väestönkasvun ja ikääntymisen tarpeiden mukaan. Myös asuntokannan korjaustoimintaa ja esteettömyyttä edistetään.

Ilmastopoliittisen ohjelman ja energiatehokkuussopimuksen toteuttaminen sekä kestävä kehityksen huomiointi on edelleen tärkeä painopistealue koko kaupunkitasolla. Kuopio on mukana FISU-kuntien verkostossa, Circwaste-hankkeessa ja KierRe-hankkeessa. Luonnon monimuotoisuusohjelmaa toteutetaan edelleen ja siihen liittyen osallistutaan Liito-orava-LIFE -hankkeeseen, joka liittyy kaavoituksen ja luonnonsuojelun yhteensovittamiseen.

Joukkoliikenteen toimivuutta kehitetään ja Kuopion kaupunkiseudun joukkoliikenne 2025 -ohjelman tarkistaminen käynnistetään. Uusi linjastosuunnitelma on valmistunut ja se huomioidaan tulevissa kilpailutuksissa.

Tulevat sopimukset tehdään kaikki bruttomallilla ja niihin sisällytetään laatupalkkiojärjestelmä asiakaskokemuksen parantamiseksi. Joukkoliikenteen kilpailutukset hoitaa jatkossa Sansia Oy.

Jätehuollon viranomaispalveluissa tullaan päivittämään kunnalliset jätehuoltomääräykset vastaamaan uutta jätelainsäädäntöä. Jätehuollon seurannassa työn alle otetaan vuosina 2017-2018 valmistuneiden rakennusten jätehuoltoon liittymisen tarkastelu, jotta nämä rakennukset saadaan kattavasti järjestetyn jätehuollon piiriin. Jätelautakunta on hyväksynyt vuonna 2018 uuden jätehuollon palvelutason, joka edellyttää entistä laajempaa hyötyjätteiden erilliskeräystä ja tähän liittyen jätehuollon viranomaispalveluissa tullaan määrittelemään hyötyjätteiden kiinteistöittäin jätteenkuljetusalue.

Muuttuvaan lainsäädäntöön liittyvissä asioissa sekä luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi on tarpeen tehostaa neuvontaa, ohjausta ja yhteistyötä. Rakentajien ohjauksessa pääpaino on rakennusten terveellisyydessä ja omatoimisen asumisen tukemisessa.

Kaupungin strategisten tavoitteiden toteuttaminen, vahva panostus investointeihin ja hulevesivastuiden siirtyminen kaupunkiympäristön palvelualueelle edellyttävät resursoinnin vahvistamista. Kaupunkiympäristön palvelualueen henkilöstöresurssit kasvavat edelliseen vuoteen verrattuna muutamalla henkilötyövuodella.

Henkilöstön kehittäminen

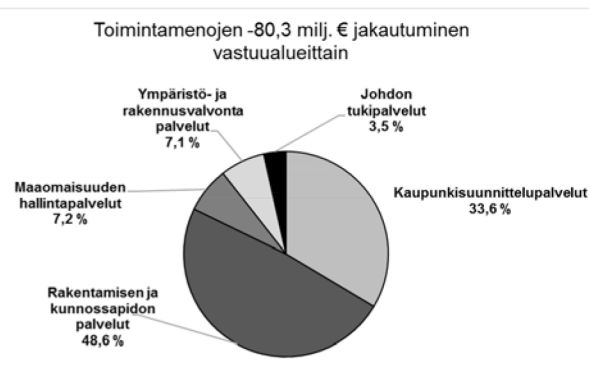
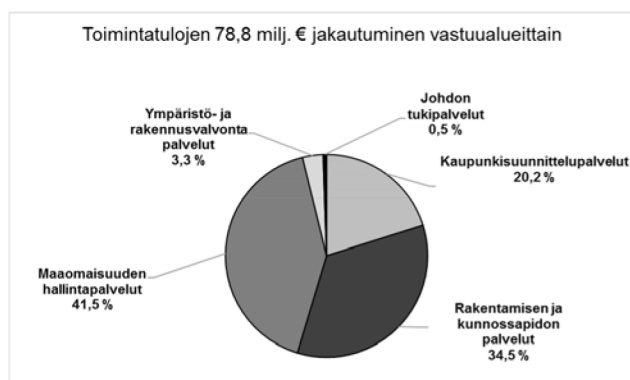
Lähivuosina on vaihtuvuutta useissa erityisosaamista vaativissa tehtävissä. Tämä edellyttää rekrytointien suunnitelmallisuutta tulevaisuuden osaamistarpeet ennalta kartoittaen. Tavoitteena on, että palvelualue kehittyy haluttuna työnantajana. Rekrytoinneissa huomioidaan mahdollisuus siihen, että henkilöstö huolehtii myös palveluprosessien ja palvelualueiden rajat ylittävistä tehtävistä. Ostopalvelujen käyttö ja kumppanuudet edellyttävät riittäviä ohjausresursseja.

Tilajaosaamisen merkitys on kasvanut viime vuosina. Henkilöstön tulee tilaaja-asiantuntijuuden lisäksi omata hyvät asiakasvuorovaikutustaidot. Kustannusseurantaan ja määrärahojen käyttöön sekä toiminnan taloudellisuuteen panostetaan entistä enemmän. Koulutusta tarvitaan myös lainsäädännössä tapahtuvien muutosten myötä. Sähköisten palveluiden käyttöönoton laajentaminen vaatii edelleen palveluprosessien uudelleen tarkastelua ja henkilöstön perehdyttämistä uusiin toimintatapoihin.

Henkilöstön monitaitoisuutta edistetään ja tuetaan henkilöstöä ottamaan vastaan yhä laajenevia tehtäväkokonaisuuksia toimintaympäristö huomioiden. Vuorovaikutustaidot, tiedonkulku ja kokonaisvaltainen ympäristöosaaminen sekä ekotehokkuuden hallinta korostuvat. Näiden taitojen ylläpitäminen ja hyödyntäminen edellyttävät työssä jaksamiseen panostamista mm. koulutuksen ja työhyvinvoinnin osalta.

Kaupunkiympäristön palvelualue tarjoaa harjoittelupaikkoja alan opiskelijoille edistääkseen tulevaisuuden työvoiman saatavuutta.

	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TPE 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	Muutos-% Tpe18-Ta19
TOIMINTATULOT	50 756	55 355	62 311	78 825	26,5 %
TOIMINTAMENOT	-53 466	-59 915	-58 641	-80 342	37,0 %
TOIMINTAKATE	-2 710	-4 561	3 670	-1 516	-141,3 %

Mittaristo

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Asemakaavoitus	Kaavoitetut rivi- ja kerrostalotontit, k-m2	113500	163850	131400	135200	194000
	Kaavoitetut omakotitontit, kpl	233	12	0	4	145
	Kaavoitetut yritystontit, k-m2	580000	4000	196500	95900	111000
	Asemakaavojen valmistumisaika, kk	23	25	20	20	25
Joukkoliikenteen järjestäminen	Kaupunkiliikenteen matkustajamäärä 1000 matkustajaa / v	5660	6196	6400	6500	6630
Rakentaminen	Kadunrakentaminen km	3,5	4,2	3,5	3,5	3,5
	Viherrakentaminen ha	2,0	2,0	2	2	2
Liikenneväylien kunnossapito	Kunnossapidettävät liikenneväylät km	792	874	842	842	842
	Kadun hoito, ajoradat I-luokka € / km	11000	12000	13000	15000	13000
	Kadun hoito, ajoradat II-luokka € / km	9000	9500	10000	13000	10000
	Kadun hoito, ajoradat III-luokka € / km	3000	3200	4000	6000	6000
	Kadun hoito, klv I-luokka € / km	9000	9100	9500	10000	10000
	Kadun hoito, klv II-luokka € / km	2000	2200	3000	3000	3000
	Kadun hoito, klv III-luokka € / km		1000	1500	2000	1500
	Asukastyytyväisyys katujen kunnossapidosta (1-5)	3,41	3,41	3,5	3,36	3,5
Puistojen ja yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapito	Kunnossapidettävät puistot ja katuviheralueet, ha	570	680	580	580	581
	Yleisten alueiden hoito luokittain € / ha	3200	3300	3400	3400	3400
Jätehuollon viranomaispalv	Asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöjen liittymisaste järjestettyyn jätehuoltoon (%)		98,7	97	98,7	98,8
	Jätehuoltoa koskevien hakemusten käsittelyaika (vko)		4	4	5	4
Tonttipalvelut	Rakennuskelpoiset valmistuneet rivi- ja kerrostalotontit k-m2	41000	62000	17000	17000	30000
	Rakennuskelpoiset valmistuneet omakotitontit kpl	84	16	36	36	100
	Rakennuskelpoiset valmistuneet yritystontit k-m2	3000	30000	0	0	43000
	Tonttivaranto, luovutusvalmiit liiketontit, k-m2 / kpl	141000/35	141000/36	160000/37	160000/40	155000/39
	Tonttivaranto, luovutusvalmiit teollisuus ja varastot, k-m2 / kpl	118000/40	98000/35	95000/37	92000/35	125000/50
	Tonttivaranto, luovutusvalmiit omakotitontit, kpl	69	40	20	20	60
	Tonttivaranto, luovutusvalmiit rivitalotontit, k-m2 / kpl	77000/34	66000/32	62000/32	55000/28	49000/25
	Tonttivaranto, luovutusvalmiit kerrostalotontit, k-m2 / kpl	85000/24	90000/26	64000/17	80000/24	92000/28
Asuntotoimi	Alkava asuntotuotanto	1400	1400	1000	1200	1200
Ympäristöterveydenhuolto	Luvan ja ilmoituksen käsittelyaika kk	1,3	0,8	1	0,5	0,5
Rakennusvalvonta	Lupapäätökset kpl, sis. Suonenjoen	1293	1205	1300	1200	1300
	Rakennuslupien käsittelyaika, pv	18	20	19	20	19

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Asukasmäärän kasvu, ja erityisesti ikääntyneiden osuuden kasvu, lisäävät palvelukysyntää. Hyvinvoinnin edistämisen palvelut tukevat strategisia tavoitteita lisätä kaupungin tunnettuutta ja vetovoimaa, mikä näkyy matkailun lisääntymisenä ja kansainvälistymisenä. Palvelujen kehittämiseen vaikuttaa lisäksi yleisen vaatimustason nousu ja eri kohderyhmien muuttuvat palvelutarpeet. Kuopion hyvinvointipalvelut palvelevat koko maakuntaa ja laajemminkin koko Itä-Suomea.

Palvelujen ensisijainen tavoite on lisätä kaupunkilaisten hyvinvointia ja ehkäistä sosiaalista eriarvoistumista. Palvelut ovat tarkoitettu kaikille kuntalaisille, ja niitä kohdennetaan asiakasryhmittäin. Liikunnan ja aktiivisuuden lisääminen, päihitteettömyys ja hyvät harrastusmahdollisuudet ehkäisevät tehokkaasti mielenterveys- ja päihdeongelmia.

Eri toimintoja ja palveluja kehitetään yhdessä asukkaiden ja asiakkaiden kanssa sekä kumppanuuteen perustuvissa yhteistyöverkostoissa. Kehittämistyössä painotetaan ennaltaehkäisevää, varhaista tukemista ja moniammatillista yhteistyötä sekä asukkaiden osallistumista suunnitteluun ja toteutukseen. Esimerkiksi liikuntatilojen tarpeen kasvuun vastataan mallilla, joka mahdollistaa yksityisen palvelutuotannon kaupungin oman palvelutuotannon rinnalla.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Hyvinvointipalveluiden palvelumuotoilua jatketaan, ja niiden yhteistä tiedotusta, markkinointia ja viestintää lisätään. Tavoitteena on saada lisää asiakkaita kaikkiin palveluihin, mikä on huomioitava mm. kehittämistyössä, palvelutarjonnassa, aukioloajoissa sekä aineistoissa.

Digitaalisuutta lisätään asiakaspalvelun parantamiseksi ja palvelujen tehostamiseksi. Toimintoja asiakaspalveluissa uudistetaan. Toimintaympäristön muuttuessa henkilöstön osaamista kehitetään jatkuvasti. Kumppanuus viranomaisten, yritysten ja järjestöjen kanssa lisääntyy. Asukkaiden osallistuminen palvelujen kehittämiseen ja toteuttamiseen kasvaa.

Avustus- ja maksupolitiikan uudistamista valmistellaan sekä selvitetään yläkoululaisten harrastuspassin käyttöönoton mahdollisuudet. Mikäli on taloudellisesti mahdollista, syksyn 2019 aikana pilotoidaan harrastuspassia jollekin ikäluokalle yläkoulussa.

Moderni teatteri ja musiikkikeskuksen perusparannus lisäävät tapahtumien, kokousten ja kongressien määrää Kuopiossa. Kokous- ja kongressitekniikkaa pidetään ajantasaisena ja palvelua kehitetään määrätietoisesti.

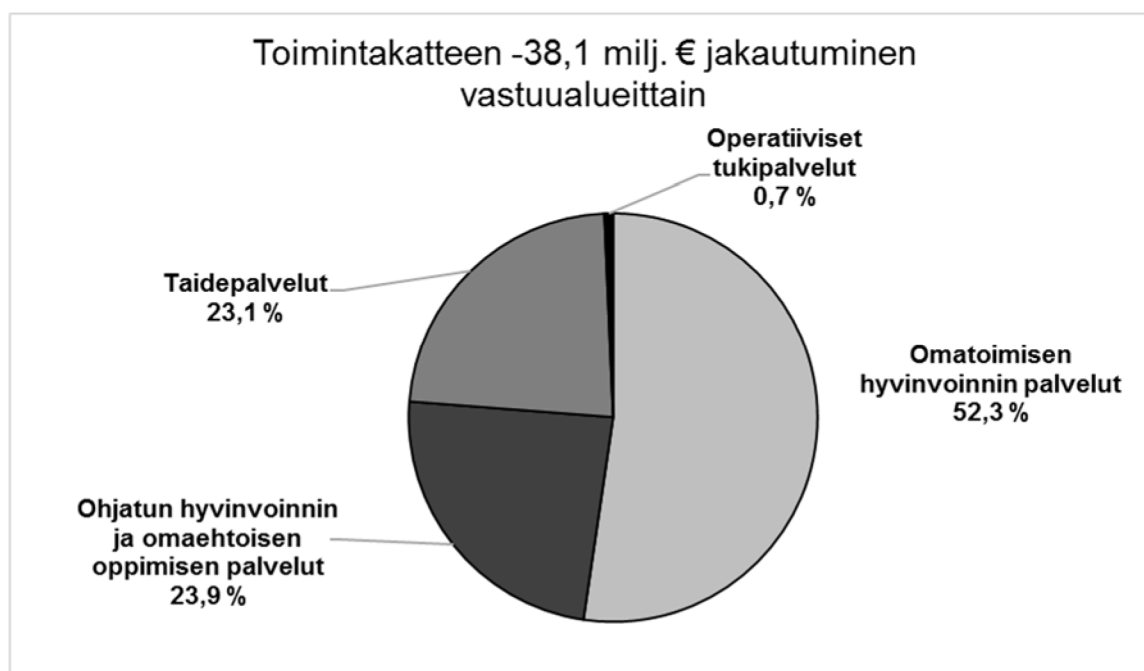
Henkilöstön kehittäminen

Toimintaympäristön ja palvelutarpeen muutokset asettavat vaatimuksia henkilöstön osaamiselle. Toiminnasta lähtevät osaamistavoitteet määritellään henkilöstösuunnitelmassa ja viedään työntekijätasolle kehityskeskusteluissa, joita voidaan käydä työntekijä- tai tiimikohtaisesti.

Työhyvinvointisuunnitelmat on laadittu yksiköittäin ja niiden toteutumista seurataan ja tehtyjä toimenpiteitä arvioidaan osana toiminnan ja talouden seurantaa. Mielekäs, asiakaslähtöinen työ, toiminnan selkeä tavoitteellisuus ja joustavuus työn järjestämisessä vahvistavat työyhteisöä ja luovat hyvää työilmapiiriä.

Kaupungin keskitetyssä koulutuksessa painopistealueina ovat uuden Office-ympäristön koulutukset sekä esimiehille suunnatut työhyvinvoinnin edistämisen ja esimiestyön vahvistamiseen liittyvät koulutukset.

	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TPE 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	Muutos-% Tpe18-Ta19
TOIMINTATULOT	9 580	8 989	9 166	9 404	2,6 %
TOIMINTAMENOT	-45 116	-45 753	-46 172	-47 476	2,8 %
TOIMINTAKATE	-35 535	-36 764	-37 005	-38 072	2,9 %

Mittaristo

Avainprosessi: Omatoimisen hyvinvoinnin palvelut

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Kirjastopalvelut 1)	Fyysiset kirjastokäynnit	1 278 722	1 246 123	1 320 000	1 351 000	1 350 000
	Verkkosoiointitapahtumat (kirjaston ulkopuolella tapahtunut asiointi)	554 013	478 468	525 000	493 000	500 000
	Kirjaston aukiolotunnit	24 396	24 442	29 000	28 700	33 000
	Lainojen kokonaismäärä	2 045 805	2 030 769	2 055 000	2 055 000	2 065 000
	Nettokustannukset/laina	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8
	Kirjastojen tilojen määrä m ²	10 387	11 136	10 372	10 055	10 119
Museopalvelut	Museokohteiden kävijämäärä	69 623	75 172	70 000	70 000	45 000
	Museokohteiden aukiolotunnit	5 194	5 135	5 000	5 000	4 400
	Järjestetty kokoelma-aineisto kpl	1 961 080	1 964 334	1 992 300	1 992 300	2 039 800
	Nettokustannus €/as	25,4	25,6	27,2	27,2	27,3
	Museoiden tilojen määrä m ²	9 560	9 691	9 691	9 691	9 000
Liikuntapaikkapalvelut	Liikuntapaikkojen käyntikerrat 2)	1 265 410	1 313 944	1 400 000	1 400 000	1 300 000
	Liikuntapaikkojen tilojen määrä m ²	51 291	52 700	64 532	64 532	57 783

1) Luvut sisältävät Kuopion lisäksi Kaavin ja Tuusniemen kirjastojen tunnusluvut.

2) Liikuntapaikkojen käyntikerrat sisältää sisä- ja ulkoliikuntapaikkojen sekä kaupallisten tilaisuuksien kävijät

Avainprosessi: Ohjatun hyvinvoinnin ja omaehtoisen oppimisen palvelut

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Kansalaistoiminnan	Kulttuuri- ja liikuntaryhmiin osallistuneet 1)	87 275	107 395	90 500	100 000	105 000
aktivointi	Kino-Kuvakukon ja Nilsin Mantun kävijöiden lukumäärä	27 668	39 447	31 000	31 000	31 000
	Yleis- ja erityisavustukset €/as	26,2	25,7	26,03	27,07	28,21
	Asukastupaverkosto, asukastupien lukumäärä	12	10	12	11	12
	Asukastupien kävijämäärä 2)	69 991	79 888	70 000	79 000	82 000
	Asukastupien työllistämisaikutus (henkilöä / htv)	74/22	125/27	110/20	125/27	122/24
	Kansalaistoiminnan aktivoinnin tilojen määrä m ²	1 977	2 836	3 127	3 127	2 894
Kansalaisopisto 4)	Kansalaisopiston opiskelijamäärä (brutto)	25 263	24 335	24 000	24 700	24 700
	Kansalaisopiston opetustuntien lukumäärä	45 469	45 306	44 000	45 000	45 000
	Kansalaisopiston nettokustannus €/h (ilman valt.osuuksia ja työll.)	64,5	66,3	71,60	71,65	73,20
	Kansalaisopiston tilojen määrä m ²	3 535	3 484	3 658	3 658	3 550

1) Kulttuuriin - ja liikuntaan aktivointiin lasketaan em. ryhmiin osallistuneet sekä liikunta- ja kulttuuripolkuun osallistuneet

3) Asukastupatoiminta: palkkatukityöllistetyt, työharjoittelijat, työvalmennuksessa olevat sekä kuntouttavassa työtoiminnassa olevat.

4) TA-2018 opetustuntien lukumäärän pieneminen johtuu työvoimapolitiittisen maahanmuuttajakoulutuksen loppumisesta. K-opiston mittarit ovat vuositason mittareita.

Avainprosessi: Taidepalvelut

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Kaupunginteatteri	Teatterissa kävijöiden lukumäärä	74 530	76 116	65 000	70 000	65 000
	Nettokustannukset / katsoja	61,8	63,01	72,86	70	73,08
	Näytäntöjen lukumäärä	313	372	240	240	240
	Kaupunginteatterin tilojen määrä m ²	7 982	7 982	7 982	7 982	7 982
Musiikkikeskus	Kävijöitten lukumäärä	111 150	114 176	45 000	40 000	115 000
	Tapahumien lukumäärä	666	720	200	130	720
	Nettokustannukset / kävijät	2,0	2,7	10,7	11,6	5,3
	Musiikkikeskuksen tilojen määrä m ²	5 760	5 760	3 036	3 036	5 760
Kaupunginorkesteri	Konserttien kokonaislukumäärä	196	185	130	150	110
	Kuulijoiden kokonaislukumäärä	45 847	46 646	42 000	42 000	35 000
	Nettokustannukset / kuulijat	61,8	62,5	74,6	74,2	100,2

Kasvun ja oppimisen palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kaupungin asukasmäärän ja palvelujen kysynnän kasvu lisäävät palvelutarvetta ja nostavat järjestämiskustannuksia kasvavan henkilöstön ja uusien tilojen myötä.

Asukasmäärän kasvaessa palvelun tarve lisääntyy kaikissa palvelualueen palveluissa, mutta kasvu on alueellisesti epätasaista. Vuodelle 2019 kasvun ennustetaan olevan varhaiskasvatuksessa 140 lasta ja perusopetuksessa 130 oppilasta ja kasvun ennustetaan jatkuvan myös tulevana vuosina. Kasvu näkyy myös nuorisopalveluissa, lukiokoulutuksessa ja kasvun ja oppimisen tuen palveluissa. Kasvua painottuu erityisesti eteläiselle kaupunkialueelle, mutta kaupungin täydentämiskäytön myötä myös muualla keskeisellä kaupunkialueella.

Palveluverkoston päivitetään lapsi- ja oppilasmäärän muutoksen, palveluverkoston kehittämisen ja tilojen käytön tehostamisen näkökulmasta. Palveluverkoston tarkastelussa otetaan huomioon tilojen monipuolinen käyttö, monialaisen palvelukulttuurin kehittäminen ja alueiden tarpeet.

Erilaisten tukimuotojen tarve kasvaa ja varhaisen tuen merkitys kasvaa. Tavoite on, että jokaisella yksilöllä on käytettävissä osaamista ja resursseja varhaiseen puuttumiseen ja oikea aikaan tukeen aina tuen tarpeen ilmetessä.

Sähköisten välineiden ja oppimisympäristöjen käyttö osana varhaiskasvatusta, opetusta ja oppimista lisääntyy. Tavoitteena on, että lapset/oppijat ovat digitaalisia ja heillä on yhdenvertaiset valmiudet toimia yhteiskunnassa aktiivisina monimuotoisen median käyttäjinä ja tuottajina. Tämän tavoitteen toteuttamiseksi henkilökunnan digiosaamista päivitetään jatkuvasti.

Lasten ja nuorten kansainvälistyminen lisääntyy ja henkilöstö verkostoituu kansainvälisesti. Maahanmuuttajille tarvitaan kohdennettuja palveluja ja tukitoimia. Työperäisen kansainvälistymisen tukemiseksi tarvitaan panostusta englannin kieliseen varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Kansainvälisen päiväkodin ja koulun suunnittelu käynnistetään.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Palveluverkoston ja sen palvelevuutta tarkastellaan ja päivitetään jatkuvana prosessina. Päivityksessä hahmotetaan alueiden kehitystä ja palvelutarvetta aikaisempia selvityksiä laajemmasta näkökulmasta. Samalla kehitetään myös palvelukonsepteja tilojen yhteiskäytön mahdollistamiseksi ja tilatarpeen optimoimiseksi. Suunnitelman mukaiset toimenpiteet käynnistetään.

Varhaiskasvatuksessa lapsimäärän kasvuun vaikuttaa asukasmäärän kasvun lisäksi huoltajien työ- ja opiskelumahdollisuudet, osallistumisastetta nostaa myös maksujen aleneminen. Työelämän muutokset lisäävät iltaja viikonloppuhoidon sekä vuorohoidon kysyntää. Yksityisen päivähoidon osuus palvelutuotannosta on kasvanut joka vuosi ja sen osuutta linjataan palveluverkostototeutuksen yhteydessä.

Vuonna 2019 valmistuu Hiltulanlahden päiväkotijärjestelmä ja koulurakennus sekä Kuikkalammen ja Nilsin päiväkodit. Länsirannan koulun ja päiväkodin rakentaminen käynnistyy. Kuopion taidelukio Lumitin suunnittelu etenee, Hatsalan klassillinen koulun hankesuunnittelu käynnistyy. Eteläisellä alueella erityisesti Pirtin koulussa on lisätilan tarve.

Varhaisen puuttumisen lähtökohtana on, että resurssit ovat riittävät ja henkilöstöllä on tarvittava osaaminen oikea-aikaan ja oikein kohdennettuun tukemiseen. Tämä edellyttää lisäresursointia koulukuraattoreiden ja koulupsykologien lisäämiseen, henkilöstön täydennyskoulutukseen, erityisluokkien määrään sekä konsulttitoiveeseen.

Digitaalinen ympäristö on osa jokaisen lapsen/oppijan ja opettajan arkea ja tavoitteena on, että kaikilla on käytössään pedagogiikkaa tukeva ajanmukainen teknologia ja tietoverkot. Tieto- ja viestintäsuunnitelmissa hyväksytyt tavoitteet toteutetaan resurssien puitteissa.

Yhdessä tekeminen verkostoissa on yksi painopiste toiminnassa. Osallistutaan kansallisiin ja kansainvälisiin kasvamisesta, oppimisesta ja opetuksesta edistävien verkostoihin. Integroidaan aikaisempaa paremmin paikalliseen lähiyhteisöön (yritykset, kolmas sektori, asukasjärjestöt ym.). Innovaatioita ja uuden kehittämistä edistetään kokeilukulttuurilla.

Henkilöstön kehittäminen

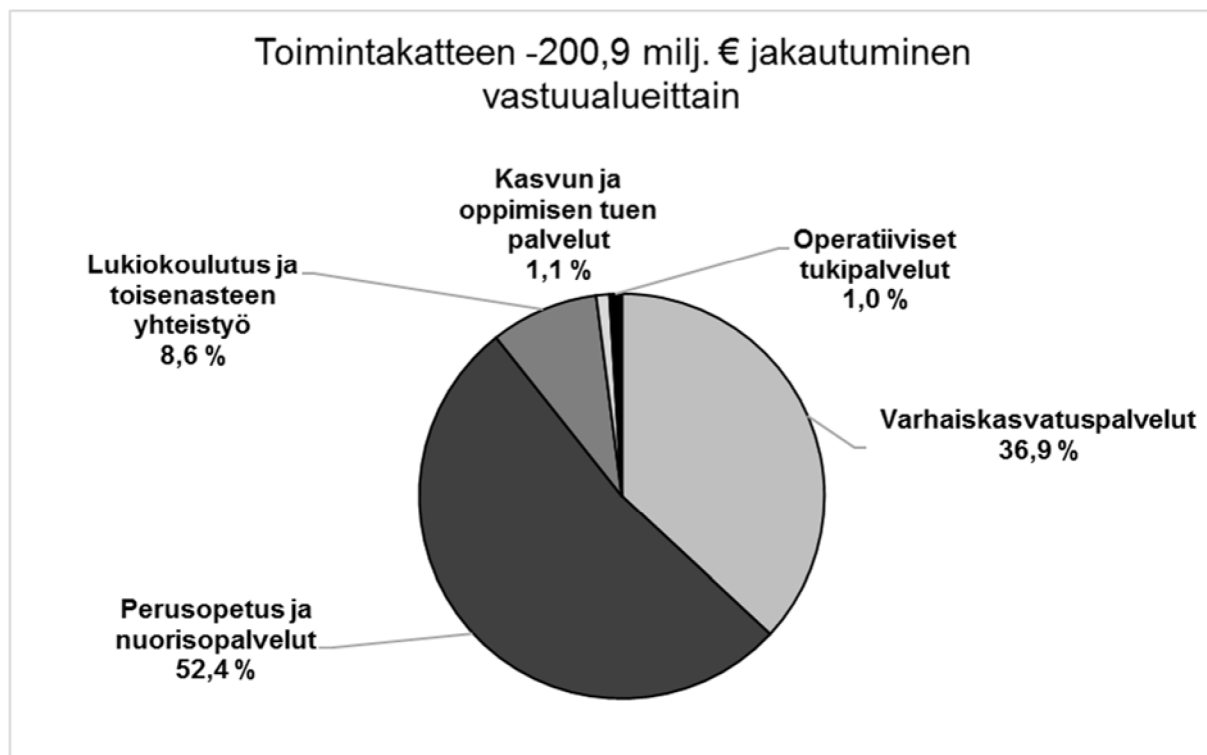
Toimintaympäristön ja palvelutarpeen muutokset asettavat vaatimuksia henkilöstön osaamiselle. Toiminnasta lähtevät osaamistavoitteet määritellään henkilöstösuunnitelmassa ja viedään työntekijätasolle kehityskeskusteluissa, joita voidaan käydä työntekijä- tai tiimikohtaisesti.

Työhyvinvointisuunnitelmat laaditaan yksittäittäin ja niiden toteutumista seurataan ja tehtyjä toimenpiteitä arvioidaan osana toiminnan ja talouden seuranta.

Perusopetus- ja nuorisopalveluissa sekä lukiokoulutuksessa osaamisen kehittämisessä noudatetaan hyväksytyn koulupoliittinen ohjelman linjauksia.

Kaupungin keskitetyssä koulutuksessa painopistealueina ovat uuden Office-ympäristön koulutukset sekä esimiehille suunnatut työhyvinvoinnin edistämisen ja esimiestyön vahvistamiseen liittyvät koulutukset mm. KVTES:n sisältöön ja tulkintaan liittyvät koulutukset.

	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TPE 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	Muutos-% Tpe18-Ta19
TOIMINTATULOT	13 419	12 076	12 256	12 091	-1,4 %
TOIMINTAMENOT	-198 071	-202 483	-205 283	-213 017	3,8 %
TOIMINTAKATE	-184 651	-190 407	-193 026	-200 926	4,1 %

Mittaristo

Avainprosessi: Varhaiskasvatuspalvelut

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Kunnallinen	Lasten määrä *)	3 938	4 099	4 116	4 138	4 178
päiväkotihoido	Päiväkotien täyttöaste					
	- haja-asutusalueen täyttöaste	85	92	90	96	96
	- taajama-alueen täyttöaste	97	96	97	98	98
	Bruttokustannus €/lapsi	-12 826	-12 719	-13 212	-13 273	-13 668
	Nettokustannus €/lapsi	-11 381	-11 327	-12 275	-12 104	-12 433
	Päivähoidon tilojen määrä m ²	38 977	41 619	41 838	43 002	48 070
	Tilojen määrä m ² /lapsi	10	10	10	10	10
Yksityinen	Lasten määrä	787	934	1 173	1 139	1 239
päiväkotihoido	Nettokustannus €/lapsi	-8 335	-8 588	-8 705	-9 611	-8 953
Kunnallinen	Lasten määrä *)	483	493	470	474	474
perhepäivähoito	Bruttokustannus €/lapsi	-11 316	-11 357	-11 717	-11 551	-11 882
	Nettokustannus €/lapsi	-9 737	-9 867	-10 742	-10 374	-10 813
Yksityinen	Lasten määrä	74	68	70	62	62
perhepäivähoito	Nettokustannus €/lapsi	-5 972	-5 707	-5 874	-5 472	-6 580
Hoidossa olevien lasten määrä yhteensä		5 282	5 594	5 829	5 813	5 953
- joista alle 3 vuotiaiden määrä		1 291	1 342		1 347	
Varhaiskasvatuksen osallistumis-% (0-6 v)		62,83	64,23	66,35	66,06	67,19
Avoimet	Lasten määrä	730	665	750	650	750
varhaiskasvatuspalvelut	Bruttokustannus €/lapsi	-1 069	-1 177	-1 100	-1 271	-1 172
Kotihoidon ja yks. hoidon tuki Kelalle	Lasten määrä	1 770	1 778	1 700	1 633	1 600
	Nettokustannus €/lapsi	-3 128	-3 111	-2 930	-3 092	-3 138

Lasten määrä on kuukausittain hoidossa olevien lasten keskiarvo.

Kunnallisen ja yksityisen päivähoidon hintoja verrattaessa on otettava huomioon, että kunnallisen hoidon hintaan kuuluu palvelualuekokonaisuuden suunnittelu- ja hallintokustannukset, vuoro- ja iltahoito, loma-aikainen hoito, järjestämis-velvoitteen täyttäminen sekä erityistä tukea tarvitsevien lasten tukipalvelut, joita yksityisellä palveluntuottajalla ei ole.

Kunnallisen päiväkotihoidon ja yksityisen päiväkotihoidon €/lapsi kustannus sisältää myös esiopetuksen.

Avainprosessi: Perusopetus- ja nuorisopalvelut

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Perusopetus	Oppilasmäärä 20.9.	9 920	10 438	10 590	10 602	10 732
	Erityisen tuen oppilaiden osuus oppilasmäärästä % *	5,8 %	6,0 %	6,0 %	6,0 %	6,0 %
	Luokamuotoisen erityisopetuksen oppilaiden osuus koko oppilasmäärästä % *	3,8 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %
	Bruttokustannus €/oppilas, kaikki vuosiluokat	-9 301	-9 230	-9 314	-9 300	-9 517
	Nettokustannus €/oppilas, vähennetty hankerahoitus	-9 096	-9 127	-9 154	-9 200	-9 403
	Opetusryhmän keskikoko 1-6 luokilla *	17,3	17,6	17,2	17,2	17,2
	Opetusryhmän keskikoko 7-9 luokilla *	18,0	19,1	18,3	18,3	18,3
	Yleisopetuksen tuntimäärä/oppilas *	1,73	1,77	1,72	1,72	1,72
	Perusopetuksen tilojen määrä m ²	132 922	137 222	133 420	134 916	137 095
	Tilojen määrä m ² /oppilas	13	13	13	13	13
Nuorisopalvelut	Asiakaskäyntien lukumäärä	210 454	213 000	215 000	210 000	215 000
	Suunnitelmallisesti tuettujen nuorten määrä	193	200	400	200	300
	Bruttokustannus €/asiakaskäynti	-16	-16	-16	-16	-16
	Nuorisopalveluiden tilojen määrä m ²	9 364	9 281	9 042	9 287	9 290

Perusopetuksen bruttokustannuksissa ei ole huomioitu kotikuntakorvausmenoja.

* Tunnusluvut on otettu Kouluikkunan tiedoista. Ryhmäkokolaskennassa on otettu huomioon joissakin aineissa käytettävät jako- ja hanketunnit, jotka pienentävät varsinaisia luokkakokoja. Kuopion kouluverkko on alueellisesti laaja ja oppilasmäärissä on alueittain suuria eroja, minkä vuoksi myös opetusryhmien koko vaihtelee alueellisesti.

Avainprosessi: **Lukiokoulutus ja toisen asteen yhteistyön palvelut**

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Lukiokoulutus	Valtionosuuteen oikeuttava painotettu opiskelijamäärä	2 399	2 431	2 446	2 489	2 543
	Kahden tutkinnon koulutuksen opisk.määrä	250	236	210	200	200
	Peruskoulun päättäneiden lukiokoulutukseen hakevien määrä (%)	53 %	53 %	53 %	61 %	60 %
	Peruskoulun päättäneiden lukiokoulutukseen päässeiden määrä (%)	50 %	52 %	52 %	53 %	52 %
	Vieraskuntalaisten osuus lukion aloittaneista (%)	28 %	25 %	25 %	22 %	25 %
	Ensisijaisten hakijoiden määrä/lukioiden aloituspaikat	112	122	110	108	120
	Päivälukion kaikkien kurssien lukumäärä	2 390	2 390	2 390	2 390	2 390
	Bruttokustannus €/opiskelija, kaikki vuosikurssit *	-6 840	-7 099	-7 153	-7 153	-7 175
	Lukioiden tilojen määrä m ²	18 925	19 708	19 346	19 337	19 828
	Tilojen määrä m ² /opiskelija	8	8	8	8	8

Avainprosessi: **Kasvun ja oppimisen tuen palvelut**

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Koulupsykologi-palvelut	Koulupsykologipalveluja käyttävien asiakkaiden määrä oppilasmäärästä (0-10 luokkalaiset)	9 %	10 %	8 %	10 %	10 %
	Oppilaita/koulupsykologi	1 222	1 179	1 222	1 227	933
	Koulupsykologipalveluja käyttävien asiakkaiden määrä lukion opiskelijamäärästä	11 %	13 %	10 %	12 %	12 %
	Lukion opiskelijoita/psykologi	1 698	1 541	1 698	1 185	1 023
	Psykologipalveluja käyttävien asiakkaiden määrä 2. asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärästä	8 %	9 %	8 %	9 %	9 %
	Ammatillisen koulutuksen opiskelijoita/psykologi	1 543	1 428	1 534	1 200	1 023
Koulukuraatto-ripalvelut	Koulukuraattoripalveluja käyttävien asiakkaiden määrä oppilasmäärästä (0-10 luokkalaiset)	9 %	10 %	9 %	10 %	10 %
	Oppilaita/koulukuraattori	1 265	1 231	1 265	1 231	1 166
	Kuraattorin palveluja käyttävien asiakkaiden määrä lukion opiskelijamäärästä	6 %	7 %	5 %	6 %	6 %
	Lukion opiskelijoita/kuraattori	2 122	1 401	2 122	1 185	1 185
	Kuraattorin palveluja käyttävien asiakkaiden määrä 2. asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärästä	13 %	14 %	11 %	13 %	13 %
	Ammatillisen koulutuksen opiskelijoita/kuraattori	1 158	1 187	1 158	1 071	1 071

Perusturvan palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Perusturvan palvelualueeseen kuuluvat vanhus- ja vammaispalvelut, lapsiperhepalvelut, aikuissosiaalityö sekä perusturvan tukipalvelut ja johdon tukipalvelut.

Ikäihmisten palveluissa Kuopion kaupunki toteuttaa lakia ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta. lääkäreiden sosiaali- ja terveystieteiden palveluissa painottuu ensisijaisesti kotiin annettavat palvelut, jossa hoito ja huolenpito toteutetaan ensisijaisesti yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa paikassa. Laitoshoitona hoito toteutetaan vain silloin, kun se on lääketieteellisesti perusteltua.

Ikäihmisten palvelutarpeiden ennakoidaan kasvavan merkittävästi tulevina vuosina, vaikka yhä suurempi osa ikääntyvistä on aiempaa terveempiä ja toimintakykyisempiä. Kotihoidossa keskitytään strategian mukaisesti paljon palveluja tarvitsevien ihmisten tukemiseen ja hoivapalvelun olemassa olevia resursseja kohdennetaan kotihoidon raskaimpiin asiakkuuksiin. Kevyemmässä palvelutarpeessa olevat asiakkaat ohjataan omaehtoiseen tai kolmannen sektorin palvelujen piiriin. Vanhusten palveluohjauksessa ja hoivapalveluissa painotetaan vanhuspalvelulain tavoitteiden lisäksi Ikäystävällinen Kuopio-ohjelman tavoitteita.

Vammaislainsäädäntö pitkän tähtäimen vammaispoliittisena tavoitteena on uudistumassa osana sosiaalihuoltolain kokonaisuudistusta. Lain on tarkoitus tulla voimaan, kun uudet maakunnat aloittavat toimintansa. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta tuli voimaan 10.6.2016. Laki edellyttää, asiakkaan itsemääräämisoikeuden tukemista ja rajoitustoimenpiteiden käyttöä on vältettävä. Vammaisille ja kehitysvammaisille annettavat palvelut ovat pääosin lakiin perustuvia, joissa henkilön yksilölliset tarpeet on otettava huomioon.

Lapsi- ja perhepalveluiden uudistamisessa on käynnissä historiallisen suuri ohjelmatyö sosiaali- ja terveysministeriön, opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteistyönä. Lapsi- ja perhepalvelut uudistetaan vastaamaan nykyistä paremmin lasten, nuorten ja perheiden tarpeita. Ensisijaista uudistuksessa on lapsen etu ja oikeudet sekä vanhemmuuden tuki. Perheet saavat tarvitsemansa avun ja tuen oikeaan aikaan. Kuopiossa ohjelman toimeenpanossa on painopisteenä ennaltaehkäisevien ja kotiin annettavien palvelujen vahvistaminen.

Aikuissosiaalityössä sosiaalihuoltolaki määrittelee ydintehtävät sosiaalityölle ja sosiaaliohjaukselle, jota tehdään työikäisen väestön kanssa. Aikuissosiaalityön tarkoituksena on edistää ja ylläpitää hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta sekä turvata yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Lisäksi tehtävänä on turvata asiakaslähtöinen yhteistyö eri toimijoiden kesken. Aikuissosiaalityö on asiakkaan muutoista tukevaa asiantuntijatyötä, jota rakennetaan yhdessä asiakkaan kanssa, asiakkaan tarpeet huomioiden. Tuki ja palvelut ovat kokonaisuus, jonka toteutusta seurataan ja tehtyjen toimenpiteiden vaikutusta arvioidaan. Kaupunki on hakenut vuodelle 2019 jatkoaikaa asunnottomuuden ennaltaehkäisyn kuntastrategiat – hankkeeseen (1.3.2016-28.2.2019) sekä osallistavan sosiaaliturvan kokeiluun, jolle on päätös 31.12.2018 saakka.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Vanhusten palveluohjaus

Ikäihmisten palveluissa palveluohjaukselta edellytetään vahvaa poikkihallinnollista toimintaa ja kiinteää yhteistoimintaa ympärivuorokautisen hoidon ja siihen kiinteästi liittyvien turvateknologisten palveluiden kanssa. Palveluohjauksen toimintamallia kehitetään huomioiden valtakunnallinen Kaapo-malli (Keskitetty asiakas ja palveluohjaus-malli). Vanhusten palveluohjaus toimii moniammatillisena tiiminä ja kasvavaan palveluiden kysyntään vastataan palveluohjauksen henkilömitoitusta vahvistamalla ja painopistettä ja työmenetelmiä kehittämällä. Kotihoidon ja kuntoutuksen kanssa testataan teknologiaa asiakkaan toimintakyvyn kartoitukseen ja palveluohjauksen tueksi.

Palveluohjauksen yhteydessä toteutettua perhehoidon kehittämistä jatketaan. Omaishoidon palvelusetelit myönnetään määrärahojen mukaisesti. Omaishoitajien työtä tuetaan hyvinvointi- ja terveystarkastuksilla sekä koulutuksilla. Vahvistetaan palveluseteliä palveluiden järjestämistapana kotihoidossa ja asumispalveluissa. Kotona asumista tukevan toimijaverkoston toimintaa ja palveluiden kehittämistä mallinnetaan Tarjoomo-hankkeessa (EAKR-rahoitus).

Vanhusten hoivapalvelut

Vanhusten hoivapalveluissa jatketaan toiminnan kehittämistä lähipalvelualuemallilla. Kehittämistyö kohdistuu monialaisen ympärivuorokautisen kotihoitopalvelujen kehittämiseen sekä teknologia-avusteisten palvelujen integrointiin osaksi hoivapalvelujen kokonaisuutta. Kotihoidossa ja asumisessa korostuu asiakkaan itsemääräämisoikeus sekä kuntoutumisen ohjaus ja tukeminen.

Keskeisiä painopistealueita ovat ARVI-kuntouttavan arviointijakson- toimintamallin edelleen kehittäminen ja jalkauttaminen yhteistyössä palveluohjauksen, kuntoutuksen ja lääkäreiden kanssa. Kotihoidon ympärivuorokautisten palvelujen kehitystyön keskiössä on SOTE TIKE-toiminnan (kotihoito, ensihoidon ja sosiaalipäivystyksen yhteinen 24/7/365 toimiva tilannekeskus) jatkokehitys sekä kotisaattohoito.

Hoivapalveluissa tarkastellaan omien yksiköiden toimintaa vastaamaan palvelutarvetta. Puijonlaakson palvelukeskuksen rakennustekninen kunto edellyttää rakennuksista luopumista. Pyörön palvelukortteliin suunnitellaan nykyaikaista tehostetun asumisen yksikköä, joka korvaa Puijonlaakson pitkäaikaishoivan paikat. Rakennuttajana Pyörön kohteessa toimii Niiralankulma Oy. Samassa yhteydessä tarkastellaan myös Leväsen Palvelukeskuksen kokonaisuutta ja sen mahdollisuutta toimia nimenomaan lyhytaikaishoitoa tuottavana yksikönä. Kun asumispalvelujen kysyntä painottuu nimenomaan tehostettuun palveluasumiseen, on suunnitteilla yhdessä MVH-Asumnot Oy:n kanssa kohde Lehtoniemeen, joka korvaisi nykyistä laitoshoidon toteutettua pitkäaikaishoivaa.

Väestön ikääntymisen ja kotona asumisen lisääntymisen sekä laitoshoidon palvelurakennemuutoksen vuoksi apuväline- ja apuvälineosaamistarpeet tulevat lisääntymään. Erityisesti tämä korostuu kotona selviytymistä tukevien apuvälineiden kysynnän kasvuna sekä entistä tarkemmassa apuvälineiden saatavuuden oikea-aikaisuudessa.

Lapsiperhepalvelut

Lapsiperhepalveluissa THL:n suosittelema ja vuonna 2018 Kuopiossa pilotoitavana ollut lastensuojelun systeminen toimintamalli laajennetaan vuoden 2019 aikana kokeiluun koko lastensuojelun avohuollon palvelutuotantoon. Samaan aikaan systeemisen mallin mukaista ajattelua laajennetaan kauttaaltaan lapsiperhepalveluihin sekä poikkihallinnollisesti muihin sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityistason palveluihin.

Sosiaalipäivystys on valtakunnallisesti suuressa murroksessa. Sosiaalipäivystystä on järjestettävä laajan terveydenhuollon päivystyksen yhteydessä ympärivuorokautisesti kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi. Samaan aikaan sosiaalipäivystyksen toimintamalli tulee muuttaa 24/7 palveluksi, jonka johdosta sosiaalipäivystystyö tulee ulottaa myös virka-aikaiseen päivystykseen nykyisen virka-ajan ulkopuolisen päivystyksen sijaan. VIRVE-päätelaitteen käyttö sosiaalipäivystyksessä on välttämätöntä, koska hätäkeskuksissa otetaan käyttöön uusi hätäkeskustietojärjestelmä ERICA.

Omien laitosten käyttöasteen arviointia ja kehittämistä jatketaan edelleen vuonna 2019. Lastensuojelun sijoituksissa painopiste on perhehoidossa. Laitosperhekuntoutuksessa painopiste kohdentuu avoperhekuntoutukseen. Lapsiperheiden kotipalvelussa ja perhetyössä vahvistetaan omaa tuotantoa lisäämällä yhden työparin työpanos palvelutuotantoon.

LAPE-ohjelman mukainen poikkihallinnollisen yhteistyön kehittäminen asetetaan perusturvan palvelualueella tavoitteeksi. Toimintakulttuuri uudistuu ohjelman mukaisesti hallinto- ja ammattikuntakeskeisyydestä lapsi- ja perhelähtöisyyteen, ja palvelut tuodaan perheen lähelle ja perheet kohdataan paremmin. Ammatillaiset toimivat yhdessä ja vahvistavat vanhemmuuden tukea ja kasvua tukevia ihmissuhteita.

Aikuissosiaalityön palvelut

Aikuissosiaalityössä painopisteenä ovat heikoimmassa asemassa ja syrjäytymisvaarassa olevien asiakkaiden toimintakyvyn ja elämänhallinnan ylläpitäminen ja vahvistaminen, osallisuuden edistäminen sekä Sote-uudis-

tukseen valmistautuminen. Aikuissosiaalityössä korostuu matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontatyö, muutokseen tähtäävä tai huolenpidollinen suunnitelmallinen yksilötyö, osallisuuden edistäminen, työelämäosallisuuden edistäminen, jalkautuva työ sekä verkostotyö.

Perustoimeentulotuen siirtyminen Kelaan on aiheuttanut sen, että harkinnanvaraisen tuen (täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki) luonne ja tarve on kasvanut pysyvästi. Muutoksen hallitsemiseksi aikuissosiaalityöhön on perustettu vuoden 2018 aikana asiakasohjaus- ja taloudellinen tukeminen –yksikkö, joka vastaa kaikkien uusien työikäisten asiakkaiden matalankynnyksen ohjauksesta ja neuvonnasta, taloudellisesta tukemisesta (täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki, sosiaalinen luototus, välitystili) sekä palvelutarpeen arvioiden tekemisestä ja niiden mukaisesta jatko-ohjaustyöstä ensisijaisten ja tarpeenmukaisten palveluiden piiriin.

Vuonna 2015 voimaan astuneen uuden lakisääteisen sosiaalisen kuntoutuksen palveluiden tarve on kasvanut koko ajan, erityisesti työllisyyspalveluiden kuntakokeilun myötä. Sosiaalisen kuntoutuksen palveluprosessi edellyttää aiempaa enemmän asiakassuunnitelmien tekemistä, päätöksen tekoa sekä yhteistyötä eri toimijoiden ja palveluntuottajien kanssa. Sosiaalisen kuntoutuksen asiakaspalveluostot toteutetaan pääasiassa palvelusetelimenettelyllä.

Työkyky- ja eläkeselvitysprosessi on käynnistynyt vuonna 2016 ja sitä on edelleen tehostettu yhteistyössä työllisyyspalveluiden kanssa. Tehostetun työskentelyn tavoitteena on ohjata enemmän pitkään työttömyysetuudella olleita henkilöitä ensisijaisten työkyvyttömyysetuuksien piiriin ja sitä kautta vähentää työmarkkinatuen kuntaosuuksia.

Pakolaistyössä jatketaan kiintiöpakolaisten, itsenäisesti kuntaan tulleiden, myönteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden ja perheiden aktiivista kotouttamistyötä. Kotoutumista edistävää työtä tehdään kiinteässä yhteistyössä järjestökentän, asumispalveluiden ja kaupungin muiden palveluiden kanssa.

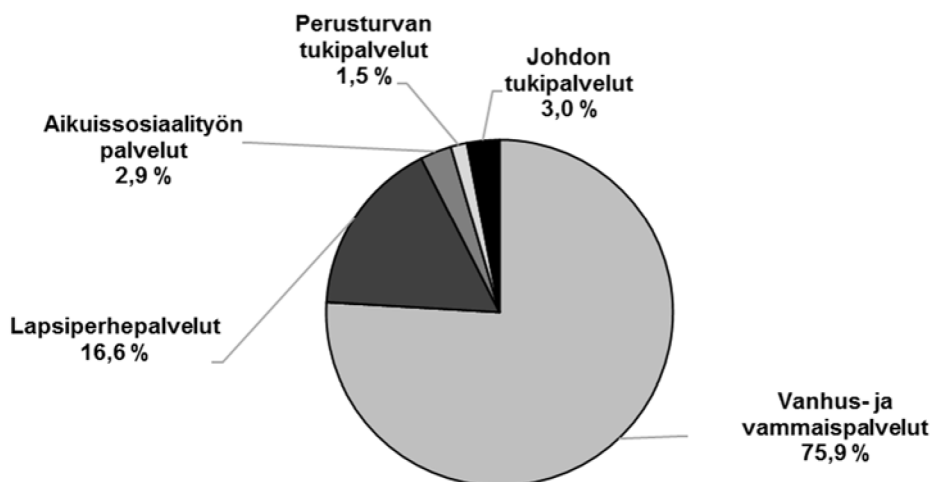
Aikuissosiaalityö on myös mukana Kuopion kaupungin, ELY-keskuksen ja TE-palveluiden mahdollisessa yhteistyösopimuksessa, jonka tavoitteena on tiivistää alueen eri toimijoiden välistä yhteistyötä sekä selkeyttää asiakkaille tarjottavia palveluja, palvelukokonaisuuksia ja palveluketjuja osana maakuntamalliin ja kasvupalvelu-uudistukseen valmistautumisessa.

Henkilöstön kehittäminen

Henkilöstön kehittäminen ja työhyvinvointiin panostaminen muuttuvassa toimintaympäristössä edellyttää esimiestyön riittävää resursointia sekä henkilöstön osaamisen kehittämistä arkityössä yhdessä sovittujen päämäärien saavuttamiseksi. Monikanavaisten (sähköisten) palvelujen kehittäminen ja käyttäminen vaativat henkilöstöltä uudenlaisia työtapoja ja osaamista.

	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TPE 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	Muutos-% Tpe18-Ta19
TOIMINTATULOT	30 618	26 011	28 366	27 875	-1,7 %
TOIMINTAMENOT	-172 236	-173 198	-179 462	-183 531	2,3 %
TOIMINTAKATE	-141 619	-147 187	-151 096	-155 656	3,0 %

Toimintakatteen -155,7 milj. € jakautuminen
vastuualueittain

Mittaristo

Avainprosessi: Vanhus- ja vammaispalvelut

Tuote tai palvelu	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Palveluohjaus	Bruttokustannukset	-22 472 313	-35 539 399	-36 559 933	-36 490 199	-39 037 469
	Toimintatuotot	5 717 833	9 683 562	8 305 737	8 236 003	8 312 790
	Omaishoidontuen asiakkaat (vanhukset+vammaiset+kehitysvammaiset)	821	990	980	980	887
	Erityisryhmien asumispalveluiden asiakkaat	551	510	627	627	635
						*)
Vanhusten hoivapalvelut	Bruttokustannukset	-52 444 833	-59 807 171	-60 243 518	-62 133 178	-66 221 466
	Toimintatuotot	9 723 707	12 235 947	10 849 088	10 919 423	11 675 300
	Kotihoidon asiakaskäynnit, omat ja ostetut	1 110 580	1 086 651	1 160 000	1 200 000	1 210 000
	Kotihoito / Asiakkaan luona tapahtuva työ tunteina, omat ja ostetut	388 835	409 610	403 000	425 000	437 000
	Kotihoito / Asiakkaiden lukumäärä, omat ja ostetut	3 454	4 177	3 700	4 000	4 000
	Kotihoito / Asiakkaiden keskimääräinen toimintakyky, omat	2,4	2,2	3,0	3,7	3,0
	Palvelukeskuksen hoitopäivät, omat	84 067	79 379	71 175	71 000	71 175
	Palvelukeskuksen asumispaikat, omat	279	247	195	195	195
	Tehostetun asumispalvelun hoitopäivät, omat	55 588	70 656	89 060	78 000	
	Tehostetun asumispalvelun hoitopäivät, ostetut	122 843	168 448	-160 585	168 000	188 500
	Tehostetun asumispalvelun asumispaikat, omat	147	208	244	244	260
	Tehostetun asumispalvelun asiakkaat, ostetut	348	461	445	475	530
	Kotisairaalan hoitopäivät	9 835		**) 7 200	7 500	7 500
	Kotisairaalan asiakkaiden lukumäärä	783		**) 900	895	900
	Kotisairaalan hoitopäivät	1 334	1 650	7 200	7 600	7 500
	Kotisairaala asiakkaiden lukumäärä	54	167	900	895	900
Vammaispalvelut ja kehitysvammahuolto	Bruttokustannukset	-31 906 155	-34 815 971	-32 922 910	-36 955 082	-35 837 871
	Toimintatuotot	1 615 399	2 458 294	2 139 492	2 830 090	2 932 255
	Vammaispalvelun asiakkaat	3 371	3 056	3 750	4 200	3 550
Henkilöstömittarit						
Palveluohjaus	Kokonaistyöaika	18,9	28,5	29	29,6	35,5
	Sairauspoissaolot	13,5	5,5	8	4,9	4,9
Vanhusten hoivapalvelut	Kokonaistyöaika	885,7	1008,0	1058	1088,1	1091,5
	Sairauspoissaolot	27,5	26,3	23	25,9	22,4
Vammaispalvelut ja kehitysvammahuolto	Kokonaistyöaika	90,4	90,8	85,5	88,4	77,5
	Sairaus- ja tapaturmapoissaolot (kalenteripv/htv)	14,0	18,1	14,0	22,4	15,2

*) Erityisryhmien asumispalveluiden asiakkaiden siirto aikuissosiaalipalveluista palveluohjaukseen

**) yhdistetty perusturvan vanhusten hoivapalvelujen palveluprosessiin

Avainprosessi: **Lapsiperhepalvelut**

Tuote tai palvelu	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Lapsiperhepalvelut	Bruttokustannukset	-27 358 072	-28 830 051	-28 234 486	-29 164 814	-28 674 004
	Toimintatuotot	2 498 819	2 422 392	2 247 293	2 851 415	2 811 019
Avo- ja jälkihuolto	Lastensuojelun ilmoitusten määrä	2 855	3 756	3 100	3 500	3 300
	Asiakkaiden määrä	1 545	1 390	1 500	1 500	1 300
	Huostassa olevien määrä	268	272	270	274	272
Sijaishuolto	Huostassa olevat perhehoitoon sijoitetut	162	165	165	171	170
	Huostassa olevat ostopalveluun sijoitetut	95	94	90	89	89
Henkilöstömittarit						
Lapsiperhepalvelut	Kokonaistyöaika (htv)	169,7	177,4	190,7	186,2	196,7
	Sairaus- ja tapaturmapoissaolot (kalenteripv/htv)	15,9	13,9	13,2	13,5	12,3

Avainprosessi: **Aikuissosiaalityön palvelut**

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Aikuissosiaalityön palvelut	Bruttokustannukset	-54 786 924	-6 089 163	-6 634 216	-6 332 929	-6 125 236
	Toimintatuotot	15 282 792	3 182 699	1 844 003	2 666 066	1 574 003
Taloudellinen tukeminen	Toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä	7 471	4 006	2 600	2 640	2 500
Maahanmuuttajapalvelut	Asiakkuudessa olevien kotitalouksien määrä	145	200	150	166	190
Sosiaalinen kuntoutus	Asiakasmäärät			300	300	350
Henkilöstömittarit						
Aikuissosiaalityön palvelut	Kokonaistyöaika (htv)	107,6	46,5	54,8	48,8	51,8
	Sairaus- ja tapaturmapoissaolot (kalenteripv/htv)	13,5	14,4	12,7	10,5	10,5

***) Uusi lakisääteinen toiminta 1.1.2018 alkaen

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Perusturvan tukipalvelut	Bruttokustannukset	-2 808 826	-2 848 413	-2 855 322	-2 802 123	-2 386 280
	Toimintatuotot	5 137	4 790	19 900	20 489	19 900
Johdon tukipalvelut	Bruttokustannukset	-3 180 803	-4 306 415	-5 200 466	-4 646 262	-5 248 460
	Toimintatuotot	467 391	630 041	549 333	672 503	549 333

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Perusturvan palvelualue yhteensä	Bruttokustannukset	-194 957 926	-172 236 583	-172 650 851	-178 524 587	-183 530 786
	Toimintatuotot	35 311 078	30 617 725	25 954 846	28 195 989	27 874 600

Perusturvan palvelualue		TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Tilankäyttö	Tilojen määrä m ²	42 179	40 389	40 389	40 389	40 892
	Tilojen määrä m ² /htv	31,5	28,5	27,4	26,9	27,1

Terveydenhuollon palvelualue

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Terveydenhuollon palvelualue kattaa terveydenhuollon peruspalveluiden avo- ja sairaalahoidon sekä mielen-terveys- ja päihdepalvelut sekä palvelualueen omat tukipalvelut.

Palveluilla tuetaan ja edistetään kaikkien ikä- ja väestöryhmien hyvinvointia järjestämällä laadukkaita ja riittävät peruspalvelut. Erityisesti paneudutaan lapsiperheiden hyvinvointiin, vanhusten toimintakyvyn parantamiseen, päihteettömyyden ja mielenterveyden edistämiseen sekä hoitamaan ammattitaidolla ja asiakaslähtöisesti niin fyysisiä kuin psyykkisiäkin sairauksia.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tulevaisuuden haasteena on ei vielä varmentunut sote-uudistus, ja siihen liittyvä toimintakulttuurin muutos ja uudelleen muotoutuva palvelukokonaisuus ja integraatio. Sote- uudistuksen ratkaisuja odotellessa keskitytään asiakaslähtöiseen perustehtävään ja sen kehittämiseen kaupunkitasoisesti maakunnallisuus kuitenkin huomioiden.

Maakunnallisen 24/7 päivystysasetuksen mukaisen lääkäripäivystyksen järjestää PSSHP. Kuopiolle on virka-ajan ulkopuolinen oma akuutti ilta- ja viikonloppuvastaanotto (KUIVO), joka on tarkoitettu omatoimisille kiireellistä hoitoa tarvitseville potilaille KYS:n tiloissa. Toiminta siirtyi 10.9.2018 sairaalapäivystyksen kanssa samaan kerrokseen ja samalla tiivistetään yhteistyötä erikoissairaanhoidon päivystyksen kanssa mm. niin, että potilaat ohjautuvat eri linjoille yhden yhteisen triagen (hoidontarpeenarvion) kautta. Tukipalvelut (kuvantaminen, laboratorio, vartiointi) ovat yhteisiä esh:n päivystyksen kanssa. Yhteiseen tilaan muuttamisen jälkeen toimintayksiköstä käytetään nimeä päivystys/KYS. Juankoskella on vastaavaa toimintaa arkipäivisin klo16-18 ja viikonloppuisin 8-16. Virka-aikana kiireellistä apua tarvitsevat omatoimiset potilaat hoidetaan tiimeissä vastaanottoyksikön eri toimipisteissä.

Vastaanotto toiminnan painopiste on tiimityön jatkuva kehittäminen. Varsinkin hoitajatyön merkitys korostuu potilaiden motivoimisessa pitkäaikaissairauksien hoitoon ja ennaltaehkäisyyn. Takaisinsoittojärjestelmä toimii kaikissa toimipisteissä ja sen toimintaa on laajennettu koko virka-ajan kattavaksi. Sähköisiä palveluja kehitetään ja otetaan käyttöön. Esimerkkinä tekstiviestillä tapahtuva laboratoriotulosten ilmoittaminen potilaille. Lisäksi ODA-hankkeen (omaehtoinen digitaalinen arviointi-) / OMAOLON kanssa jatketaan yhteistyön kehittämistä tämän hetken resurssien sallimissa rajoissa. Verenohennushoidon automatisoitu seuranta on edelleen tärkeänä tavoitteena saada käyttöön. Hoidon tarpeen ja kiireellisyyden arvioinnin osaamista pidetään yllä ja parannetaan jatkuvalla koulutuksella. Päivystys/KYS työskenteleville hoitajille on vielä lisäksi oma erillinen koulutus suunnitelmansa, jossa keskitytään juuri vaativan päivystyspisteen hoidontarpeen arvion kouluttamiseen.

Kuopiossa on toteutettu valinnanvapauskokeilun pilotointia 1.4.2018 alkaen tietyillä eteläisen kaupunkialueen postinumeroalueisiin kuuluvien kaupunkilaisten keskuudessa. Valinnanvapauskokeilu tulee jatkumaan vuoden 2019 alusta elokuulle ja siihen otetaan 3000 potilasta.

Opiatti-korvaushoidon toteutuminen ja kehittäminen jatkuvat yhteistyössä mielenterveys- ja päihdepalvelujen, KYS:n päihdepsykiatrian poliklinikan ja Päihdesäätiön kanssa. Kaupungin osuus korvaushoitopotilaista lisääntyy nousten nykyisestä 50 potilaasta 75 potilaaseen vuoden 2019 aikana. Hoidonsiirrot toteutetaan vaihteittain yhteistyössä KYS:n päihdepsykiatrian poliklinikan kanssa. Palvelunlaadun mittaamiseen tarvittava järjestelmä hankitaan koekäyttöön.

Kuvantamispalvelut tuotetaan pääterveysasemalla, Harjulassa ja Juankoskella ostopalveluna KYS kuvantamiskeskukselta. ISLAB tuottaa laboratoriopalvelut aikaisempien vuosien tapaan. Vastaanottoyksikkö osallistuu paikallisten ja valtakunnallisten sähköisten palvelujen kehitystyöhön.

Suun terveydenhuollon arkipäivystystä on kaikilla vastaanotoilla. Lisäksi Kuopion suun terveydenhuolto organisoii alueellisen arkipyhä- ja viikonloppupäivystyksen Kys:in yhteispäivystyksessä. Sairaanhoidopiiri haluaa neuvotella virka-ajan ulkopuolisen hammaslääkäripäivystyksen varallaolon siirtämisestä terveyskeskusten toiminnaksi.

Ikääntyvien suun terveydenhoidossa vahvistetaan ja vakiinnutetaan yhteistyötä kaikkien terveydenhuollon, perusturvan toimijoiden ja omaisten kesken siten, että vanhusten elämänlaatu kivuttoman ja puhtaan suun osalta paranee.

Kuopion suun terveydenhuolto on ollut myös osana valtakunnallista ODA- hanketta tuottaen toimintamallin, jolla huolta herättävät lapset ja nuoret otetaan tehostettuun ennaltaehkäisevään selvittelyyn. Toiminta jatkuu hankeajakauden jälkeenkin vuonna 2019 omana toimintana ja siinä paneudutaan omahoidon ja muun hoidon esteisiin. Yhteistyötä tehdään vanhempien, kouluterveydenhuollon ja sosiaalihuollon kanssa.

Toiminnanohjauksen avulla saadaan optimoitua potilaan hoitoprosessi. Se antaa mahdollisuuden johtaa organisaatiota reaaliaikaisella tiedolla ja kohdentamaan resurssit oikeaan paikkaan oikealla hetkellä. Lisäksi potilaiden ilmoittautumista vastaanotoille automatisoidaan.

Terveydenhoitoyksikön äitiys- ja lastenneuvola, seksuaaliterveysneuvola, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä ehkäisevän suun terveydenhuollon toimintaa ohjaa Valtioneuvoston asetus (338/2011).

Terveydenhoidonpalvelut järjestävät ja tuottavat edellä mainittujen lisäksi maahanmuuttajien terveydenhoidon, ravitsemussuunnittelun, naisten joukkoseuloista papa-näytteenoton ja mammografia-kuvaukset. Aikuisten rokotustoiminta ja tarttuvien tautien vastaanotto sekä Kuopion kaupungin lastenpoliklinikan erikoislääkäri- ja hoitajapalvelut ovat myös osa toimintaa. Lisäksi terveydenhoidonpalvelut tuottavat lasten ja nuorten kuntoutus- ja terapiapalveluista fysio - ja toimintaterapiapalvelut sekä kuntalaisten puheterapiapalvelut.

Terveydenhoidon palvelut ovat keskeisesti mukana Lasten, nuorten ja lapsiperheiden (LAPE) muutosohjelmassa. Muutosta tehdään yhdessä muiden lapsiperheiden parissa toimivien tahojen ja järjestöjen kanssa soveltamalla palveluja yhteen. Yhteistyötä ja toimintaa kehitetään ja arvioidaan myös oppilas- ja opiskelijahuolosta vastaavien tahojen kanssa. Lisäksi hyvää yhteistyötä jatketaan mielenterveys - ja päihdepalvelujen, Vamos - projektin sekä Kuopion Perheentalon ja Itä-Suomen yliopiston kanssa.

Toimintoja terveydenhoidon yksiköissäkin kehitetään tulevaisuuden digi- ja hyvinvointipalvelujen käyttöönotto mahdollistaen (ODA-hanke) OMAOLO-palveluja. Asiakaspalvelua parannetaan lisäämällä Pegasoksen sähköisiä palveluja. Toiminnoissa otetaan käyttöön aikaisempaa enemmän Skype-yhteyksiä, media- ja some-palveluja sekä Dream Broker – pilvipalvelua ja hyödynnetään eCAP-hanketta mm. lasten ja nuorten mielenterveyden hoitamisessa.

Maaningan, Nilsin, Karttulan, Juankosken, Riistaveden ja Vehmersalmen terveydenhoidon palvelut toimivat lähipalvelu-periaatteella. Ammattilaisten välisessä yhteydenpidossa hyödynnetään Skype-yhteyksiä aikaisempaa tehokkaammin.

Matalan kynnyksen palveluina jatkuu Terve Kuopio kioskin toiminta Kanta-Kuopiossa sekä hyvinvointitori Nilsissä, joiden toimintaa kehitetään yhteistyössä palveluohjauksen kanssa. Tavoitettavuutta edistetään tutustumalla teknologisiin ratkaisuihin.

Kuntoutuspalveluita tuotetaan kansalaisen kotona, avopalveluissa sekä osastoilla. Kuntoutumisen painopiste on yhä enemmän siirtymässä kotiin arkiympäristöön suunniteltuun kuntoutumiseen ja sitä tukeviin apuvälineisiin. Varsinaisen terapiatyön lisäksi kuntoutuksen roolina on myös ohjata, neuvoa ja kannustaa kuntoutujaa ottamaan vastuuta oman terveytensä, toimintakykynsä ja hyvinvointinsa edistämiseksi ja ylläpitämiseksi. Asiakkaan kotona tapahtuva työ tulee lisääntymään ja tilaratkaisuissa pyritään toiminnan keskittämällä minimoimaan tilatarpeita ja –kustannuksia. Kuntoutus on osa kokonaisvaltaista hoitoketjua, josta johtuen yhteistyötä muihin hoitoa antaviin yksiköihin tulee edelleen kehittää ja ulosmitata kuntoutuksella saatava toimintakyvyn paranemispotentiaali hoitoprosessin eri vaiheissa. Toimivalla horisontaalisella ja vertikaalisella integraatiolla turvataan kansalaisten palvelujen oikea-aikainen saatavuus ja mahdollisuus turvalliseen elämään omassa elinympäristössään.

Avokuntoutuksessa valmistaudutaan sähköisten palvelujen ja etävastaanottojen aktiiviseen kokeiluun vuoden 2019 aikana. Tavoitteena on tehostaa kotona tapahtuvaa kuntoutusohjausta, vähentää matkustusaikaa ja lisätä kustannustehokkuutta.

Apuvälinepalveluissa kehitetään edelleen apuvälinelainaamon saavutettavuuteen ja toiminnan joustavuuteen liittyviä yksityiskohtia sähköiset mahdollisuudet huomioiden. Toiminnan tehostamiseksi valmistaudutaan kokeilussa olleen Effector Mobilen –sovelluksen käyttöönottoon

Sairaalapalvelut tuottavat kuntalaisten tarvitseman perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen sairaanhoidon ja kuntoutuksen sekä osan perusterveydenhuollossa toteutettavasta erikoissairaanhoidosta. Pääosin perustehtävä säilyy ennallaan.

Sairaalapalveluihin ohjautuvat kotihoidon kehityttyä vain aikaisempaa moniongelmaisemmat ja huonokuntoisemmat potilaat. Potilaat siirtyvät myös aikaisempaa varhaisemmin vaativien ja potilasta kuormittavien toimenpiteiden jälkeen erikoissairaanhoidosta jatkohoitoon. Koko hoitoprosessin kulkua tulisi uudistaa siten, että erikoissairaanhoidon osaaminen seuraisi potilasta jatkohoitopaikkaan jalkautuvan konsultaation muodossa ja mahdollistaisi aikaisempaa vahvemman palautteen hoidon päätösten ja hoitojen tuloksellisuuden arviointiin. Siten voitaisiin vaikuttaa hoitokäytäntöihin ja tukea terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattista koulutusta.

Poliklinikkatoiminnalla tuetaan avovastaanottotoimintaa. Erityisesti toiminnan vahvistamisen tarve kohdentuu väestön ikääntymisen myötä kardiologien, erityisesti läppäpotilaiden seurantaan ja hoitoon. Tärkeänä sairausryhmänä diabetespotilaiden hoidon omahoitoa, ammatillisen ohjauksen saatavuutta ja laatua tulee vahvistaa, jotta taudin komplikaatioiden aiheuttamilta ongelmilta ja kustannuksilta välttään.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa tiivistetään yhteistyötä muiden palveluntuottajien kanssa. Kuopion Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma vuosille 2013 – 2020 on käytössä osana koko kaupungin hyvinvointisuunnitelmaa.

Matalankynnyksen palveluja tuottavien Perheneuvolan ja Sihdin sekä Lasten ja Nuorten mielenterveysyksiköiden toimintaa kehitetään lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman (LAPE) mukaisesti. Prosesseja pyritään tehostamaan mm. asiakkaan arviointijaksoihin panostamalla ja päällekkäisyyksiä välttämällä

Aikuisten mielenterveyspalveluissa on tuotettu tehostettuja avohoidon palveluja korvaamaan aikuispsykiatrien osastopaikkojen vähenemistä. Kuopion alueen aikuispsykiatrista akuuttityötä tekevien eri työryhmien työtä on yhdistetty ja turvattu nopea hoitoon pääsy sekä avohoidon toiminta myös virka-ajan ulkopuolella. Toiminta parantaa asiakaslähtöisiä palveluja ja tuo onnistuessaan kustannussäästöjä laitoshoidon ja erityisasumispalvelutarpeiden vähenemisen myötä.

Päämääränä mielenterveyspalveluissa on hoidon ja kuntoutuksen vaikuttavuuden lisääntyminen, laadun parantaminen ja asiakaslähtöisen palveluprosessin oikea kohdentaminen avohoitopainotteisesti. Elämänlaatumittari 15D on käytössä ja sen tuloksia hyödynnetään. Käyttöön otetaan kliinisten vaikuttavuusmittareiden seurantajärjestelmä hoidon vaikuttavuuden seuraamiseksi. Myös terveyskylän digihoitopolku otetaan käyttöön tehostamaan tiedonkulkua potilastyössä. Tehostetaan yhteisiä palveluprosesseja psykiatrian osastojen kanssa saumattomiksi hoito- ja kuntoutusprosesseiksi. Sekä mielenterveys- että päihdeongelmista kärsivien hoitoa yhteen sovitetaan Päihdepalvelusäätiön ja KYS:n päihdepsykiatrian kanssa. Psykiatrian poliklinikkatoiminnan kehittämishankkeen suositusten mukaisesti yhtenäistään eri poliklinikoiden toimintaperiaatteita tutkimuksen, hoidon ja kuntoutuksen sekä lähetekäsittelyn osalta.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa kehitetään edelleen neuvolatoiminnan, alueen työterveyshuoltojen, koulun, opiskelija-terveydenhuollon, sosiaalityön, YTHS:n ja järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä sekä konsultatiivitoimintaa vahvistamalla ennalta ehkäisevää ja jalkautuvaa työtä.

Kuopion kaupungilla ja Tuusniemen kunnalla on keskinäinen sopimus terveydenhuollon palvelujen järjestämisestä siten, että isäntäkuntana toimii Kuopion kaupunki ja toiminnallinen ohjaus tapahtuu Juankosken tiimin kautta. Uusittu sopimus on voimassa vuoteen 2020 saakka tai enintään sote- ja maakuntauudistukseen saakka.

Henkilöstön kehittäminen

Vastaanottotoiminnan tulevan vuoden pääkehittämiskohde on diabeteksen hoidon osaamisen kehittäminen hoitajille ja lääkäreille. Kuopion ilta- ja viikonloppuvastaanoton toiminnanmuutos ja yhteistyön tiivistyminen KYS:n päivystyksen kanssa muuttaa jonkin verran toimintaympäristöä ja tämän takia panostetaan hoitajien koulutukseen yhteisen triagen toiminnassa. Henkilökuntaa kannustetaan myös yksilölliseen kouluttautumiseen.

Suunterveydenhuollossa henkilöstön jaksamista tuetaan koulutuksen ja kehittämissäviiden avulla. Kehityskeskustelut ja tehokas henkilökohtaisen koulutustarpeen selvittäminen ja koulutusten kohdentaminen yksilöllisen tarpeen ja mielenkiinnon mukaan.

Terveystieteiden toiminnossa henkilöstön osaaminen turvataan ammatillisen täydennyskoulutusvelvoitteen ja kehityskeskustelujen pohjalta (KuntaHR) laaditun henkilökohtaisen koulutussuunnitelman myötä. Osaamisen muutos on jatkuva ja osaamista kehitetään sekä arvioidaan koko ajan. Henkilöstön osaamista kehitetään mm. sähköisten ja OMAOLO-palvelujen sekä lisääntyvän maahanmuuton myötä. Lisäksi osa palveluista vaatii erityisosaamista, kuten maahanmuuttajien terveydenhoito, tarttuvat taudit ja rokotukset sekä lastenpoliklinikka. Palvelujen takaamiseksi vakinaista henkilöstöä perehdytetään sijaistamaan erityisosaajia poissaolotilanteissa.

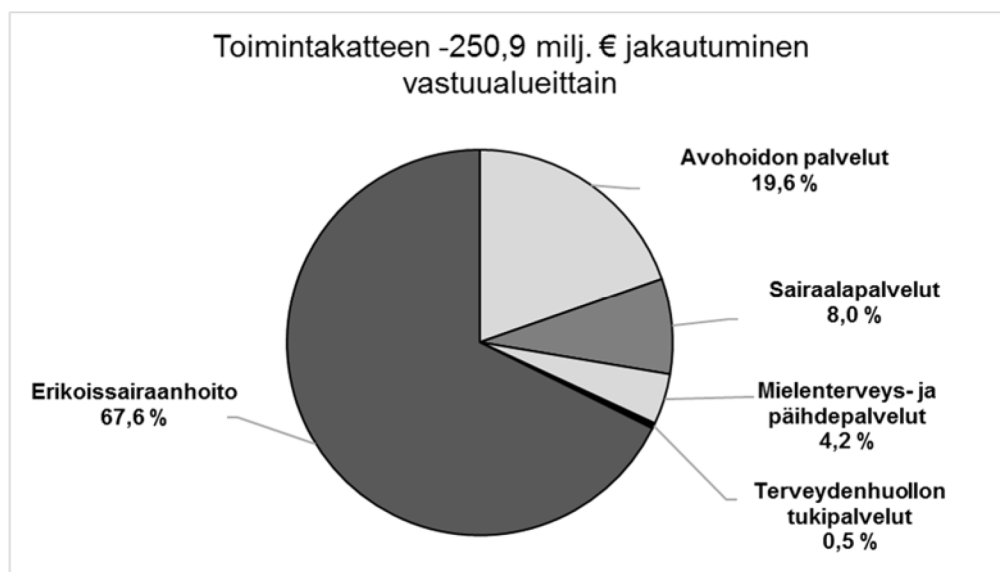
Aikuisten kuntoutuspalvelujen henkilöstön joustava tiimien välinen yhteistyö ja osaamisen laajentaminen sekä työkierto ovat osa kuntoutuspalveluiden normaalia toimintaa. Henkilöstöä tuetaan, opastetaan ja kannustetaan moniammatilliseen yhteistyöhön kuntoutujan tarpeen mukaisesti. Toimintaympäristön muutosten sekä kehityskeskusteluissa nousseiden koulutustarpeiden perusteella suunnitellaan henkilöstön osaamisen kehittämisen painopisteet. Tiiminvetäjille mahdollistetaan lähijohtamisen osaamisen vahvistaminen. Uusien teknologisten ratkaisujen käyttö edellyttää osaamisen vahvistamista ja kannustusta.

Sairaalapalveluissa potilaiden laadukkaan hoidon edellytys on tasalaatuisesti ammatillisesti vahva henkilökunta. Tähän pyritään henkilöstön suunnitelmallisella kouluttamisella, myös esimiestehtävistä kiinnostuneiden urapolkuja edistetään ennakoiden vapautuvia lähiesimiestehtäviä. Potilas- ja asiakaspalautetta kerätään säännöllisesti, jotta toimintasuunnitelman asiakaslupauksen mukainen toiminta toteutuu. Ajankohtaista on myös itsemäärämis-oikeutta rajoittavien käytäntöjen ja toimintaympäristön muuttaminen uudistuvan lainhengen mukaiseksi.

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa erityisesti verkosto- ja päihdetyön osaamista vahvistetaan. Myös tutkimusvaiheen arviointia kehitetään ja yhtenäistetään hoidon vaikuttavuuden ja määräaikaaisuuden lisäämiseksi. Monipuolisten psykoterapiataitojen turvaaminen mahdollistetaan tukemalla prosessi-koulutuksia. Henkilöstöä rohkaistaan työkiertoon.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa osalla henkilöstöstä on psykoterapiakoulutus, osalla koulutus on meneillään. Psykoterapiataidot turvataan tukemalla prosessikoulutuksia, vuoden 2019 aikana kaikki psykoterapiakoulutuspaikat ovat käytössä. Lyhyempien koulutusten osalta tarve ja hyödyt arvioidaan tapauskohtaisesti yksikön yhteisissä kokouksissa.

	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TPE 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	Muutos-% Tpe18-Ta19
TOIMINTATULOT	11 137	10 201	11 087	10 610	-4,3 %
TOIMINTAMENOT	-253 102	-254 553	-258 705	-261 598	1,1 %
TOIMINTAKATE	-241 965	-244 352	-247 618	-250 987	1,4 %

Mittaristo

Avainprosessi: **Avohoidon palvelut**

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Avohoidon palvelut	Bruttokustannukset	-49 027 673	-53 056 608	-54 358 402	-55 064 630	-56 580 067
	Toimintatuotot	11 696 710	7 355 375	6 790 312	7 430 902	7 295 312
Vastaanottopalvelut	Lääkärikäynnit aluevastaanotolla	100 069	102 734	104 000	101 189	102 210
	Lääkärikäynnit / ilta- ja akuuttivastotto (KUIVO)	15 195	16 510	16 500	17 858	18 037
	Hoitohenkilöstökäynnit / KUIVO	1 995	3 439	3 500	4 740	4 787
	Hoitohenkilöstökäynnit aluevastaanotolla	75 220	74 205	74 500	86 895	79 966
Suun terveydenhuollon palvelut	Käyntien lukumäärä	124 322	104 620	124 500	163 619	120 000
	Asiakkaiden lukumäärä	41 678	70 427	52 000	54 054	50 000
Terveydenhoitopalvelut	Käyntien lukumäärä	140 000	167 806	148 350	164 726	162 660
	Asiakkaiden lukumäärä	36 603	42 681	43 960	50 331	39 990
Kuntoutuspalvelut	Käyntien lukumäärä	61 735	59 121	62 780	59 433	63 030
	Asiakkaiden lukumäärä	27 476	26 867	27 150	25 394	25 740
Henkilöstömittarit						
Avohoidon palvelut	Kokonaistyöaika (htv)	491,1	516,8	537,4	534,9	539,9
	Sairaus- ja tapaturmapoissaolot (kalenteripv/htv)	18,9	17,8	15,0	18,4	15,0

*** Avohoidon sopeutuseurot kohdennetaan käyttösuunnitelmaan (vastaanottopalvelut)

Avainprosessi: **Sairaalapalvelut**

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Sairaalapalvelut	Bruttokustannukset	-21 155 870	-22 207 467	-22 005 233	-22 327 683	-22 657 461
	Toimintatuotot	2 276 760	2 716 435	2 540 638	2 540 639	2 540 638
Poliklinikka	Käynnit lääkärillä	6 805	6 708	6 800	6 272	6 750
	Käynnit hoitajalla	5 961	7 152	6 000	8 043	8 000
Osastohoito	Asiakkaiden lkm, omat sairaansijat	159	194	194	194	194
	Hoitopäivät, oma osastohoito	56 197	66 184	68 000	67 260	68 000
	Asiakkaiden lukumäärä (=hoidetut)	2 112	3 201	2 400	3 317	3 200
Henkilöstömittarit						
Sairaalapalvelut	Kokonaistyöaika (htv)	224,5	245,9	240,6	242,1	240,6
	Sairaus- ja tapaturmapoissaolot (kalenteripv/htv)	18,1	20,4	18,0	18,5	18,0

Kotitustiimi siirtyy 1.1.2018 vanhusten hoivapalveluun

Avainprosessi: **Mielenterveys- ja päihdepalvelut**

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Mielenterveys- ja päihdepalvelut	Bruttokustannukset	-8 764 787	-9 982 067	-10 219 829	-10 673 120	-10 957 436
	Toimintatuotot	501 649	629 667	560 500	421 844	294 700
Lasten mielenterveyspalvelut	Käyntien lukumäärä	2 114	2 150	1 800	2 217	2 000
	Asiakkaiden lukumäärä	194	243	170	227	180
Nuorten mielenterveyspalvelut *	Käyntien lukumäärä	2 485	3 316	2 000	3 684	2 500
	Asiakkaiden lukumäärä	199	385	160	368	200
Aikuisten mielenterveyspalvelut	Käyntien lukumäärä	40 483	40 481	41 000	40 236	41 000
	Asiakkaiden lukumäärä	2 664	2 842	2 500	3 815	2 600
Perheneuvola	Käyntien lukumäärä		3 662	2 800	3 891	3 000
	Asiakkaiden lukumäärä		584	400	602	400
Henkilöstömittarit						
Mielenterveys- ja päihdepalvelut	Kokonaistyöaika (htv)	63,0	74,4	82,0	78,9	84,0
	Sairaus- ja tapaturmapoissaolot (kalenteripv/htv)	27,9	19,9	16,0	11,0	16,0

*) Sihti-toiminta siirtynyt terveydenhoidosta nuorten mielenterveyspalveluun

Avainprosessi: Erikoissairaanhoito

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri	Poliklinikkakäynnit	274 359	296 666		300 041	
	Hoitajaksot	19 319	20 449		19 614	
	Hoitopäivät	86 804	92 428		86 330	
	Lähteet	42 418	48 797		48 561	
	-terveyskeskuksesta	22 049	25 885		26 616	
	-KYSin omasta yksiköstä	9 692	10 060		9 105	
	-päivystyslähteet	8 685	9 596		9 284	
	-yksityissektorilta	8 099	8 241		8 355	
	Siirtoviivepäivät	570	522		531	
	Laskutetut siirtoviivepäivät / €	316	309		268 122	
	Hoitopalvelut Kys / 1 000 €	149 749	159 462	161 040	168 528	162 784
	KPK	4 352	4 556	4 418	4 418	4 462
	Hammasl. opetuslinikka	818	743	1 025	1 025	1 035
	Euroa/asukas	1 371	1 390	1 411	1 472	1 423
Kustannukset						
Erikoissairaanhoito	Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri	154 919	164 022	164 596	171 708	168 281
	Muut sairaalat	1 890	1 951	1 851	1 511	1 851
	Muu esh	235	274	0	311	0
	Yhteensä / 1.000 €	157 044	166 247	166 447	173 529	170 132
	Toimintatuotot	200	331	200	371	370

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Terveystuotannon tukipalvelut	Bruttokustannukset	-1 644 746	-1 607 792	-1 523 272	-1 426 786	-1 270 993
	Toimintatuotot	119 602	104 679	109 400	112 674	109 400
Erikoissairaanhoito	Bruttokustannukset	-157 044 430	-166 247 929	-166 446 578	-169 213 246	-170 131 578
	Toimintatuotot	176 700	330 617	200 000	581 192	370 000

Tuote tai palvelu:	Mittarin nimi	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Terveystuotannon palvelualue yhteensä	Bruttokustannukset	-237 637 506	-253 101 862	-254 553 314	-258 705 465	-261 597 485
	Toimintatuotot	14 771 420	11 136 772	10 200 850	11 087 178	10 610 050

Terveystuotannon palvelualue		TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Tilankäyttö	Tilojen määrä m ²	29 065	29 126	29 126	29 126	27 100
	Tilojen määrä m ² /htv	37,2	34,3	33,8	34,0	31,3

Isäntäkuntapalvelut

(erillinen taseyksikkö)

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kuopio järjestää Tuusniemen terveyspalvelut isäntäkuntamallin mukaisesti. Vuoden 2019 toiminta jatkuu nykyisen henkilöstörakenteen pohjalta. Tuusniemelle on vaikeuksia saada työntekijöitä, varsinkin lääkäreitä.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Tuusniemen syntyvyys on alhainen ja toiminta väkisinkin painottuu aikuisväestön ja ikääntyneiden palveluihin. Keskeistä toiminnan kannalta on terveysasema ja sen yhteydessä sijaitseva vuodeosasto.

Henkilöstösuunnitelma

Toiminta jatkuu nykyisen henkilöstövahvuuden turvin. Ostopalvelutyövoiman käyttö näyttää välttämättömältä palvelutason turvaamiseksi.

Henkilöstön kehittäminen

Tuusniemen henkilöstön kehittämisessä noudatetaan terveyspalvelujen yhteistä kehittämis- ja koulutussuunnitelmaa.

	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TPE 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	Muutos-% Tpe18-Ta19
TOIMINTATULOT	3 138	3 350	3 350	3 358	0,2 %
TOIMINTAMENOT	-3 138	-3 350	-3 350	-3 358	0,2 %
TOIMINTAKATE	24	0	0	0	

Keskusvaalilautakunta

Määrärahat on varattu huhtikuussa järjestettäviin eduskuntavaaleihin ja toukokuussa järjestettäviin europarlamenttivaaleihin ja mahdollisiin maakuntavaaleihin.

	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TPE 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	Muutos-% Tpe18-Ta19
TOIMINTATULOT		600	208	372	78,6 %
TOIMINTAMENOT	-435	-1 125	-330	-647	95,7 %
TOIMINTAKATE	-435	-525	-122	-275	125,0 %

Tarkastustoimi

Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä toiminnan tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja vastaavat kaupungin ulkoisesta valvonnasta kuntalain ja tarkastussäännön mukaisesti. Tehtäväalueen keskeiset tuotteet ovat tilintarkastuskertomus ja arviointikertomus sekä väliarviointiraportti. Arvioinnin painopistealueet ovat kaupunkikonsernin kokonaisarvioinnissa.

Tarkastuslautakunnan alaisena hallinnon ja talouden tarkastusyksikkönä toimii tarkastustoimisto, jonka tehtävänä on Kuopion kaupungin hallintosäännön 90 §:n mukaan valmistella tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi tulevat asiat ja toteuttaa hallinnon ja talouden tarkastusta sekä avustaa tilintarkastajaa. Tarkastustoimiston tehtävistä säädetään tarkemmin tarkastustoimiston toimintasäännössä.

Kuopion kaupungin hallintosäännön 84 §:n 4 kohdan mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on tehdä esitys tarkastuslautakunnan talousarvioksi.

	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TPE 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	Muutos-% Tpe18-Ta19
TOIMINTATULOT	1				
TOIMINTAMENOT	-263	-288	-288	-291	1,0 %
TOIMINTAKATE	-262	-288	-288	-290	1,0 %

YLEISHALLINTO

Yleishallintoon on sisällytetty toiminta, joka palvelee koko kaupunkiyhteisöä ja osa on avustusluontoista rahoitusta

TP 2017 1.000 €	TA 2018 1.000 €	TA 2019 1.000 €
-----------------------	-----------------------	-----------------------

KAUPUNGINVALTUUSTO

Kaupunginvaltuusto	T	6	5	5
	M	-504	-699	-653
	N	-499	-694	-648

- Määrärahoista 10.000 € on tarkoitettu kaupunginvaltuuston puheenjohtajan käyttövaroiiksi.

KAUPUNGINHALLITUS

Kaupunginhallitus ja -johto	T	18	14	17
	M	-2 377	-2 040	-1 890
	N	-2 359	-2 026	-1 873

- Sisältää lähidemokratiajaoston kehittämisrahan 180.000 €.
- Sisältää kaupunginhallituksen puheenjohtajan, kaupunginjohtajan ja apulaiskaupunginjohtajien käyttövarat.

Toimikunnat	T	0	0	0
	M	-210	-317	-311
	N	-210	-317	-311

- Sisältää pitäjäraatien toimintarahaa 180.000 €, vanhus- ja vammaisneuvostojen sekä nuorisovaltuuston toimintamäärärahat
- Lähidemokratian kautta tapahtuvaan palveluiden uudistamiseen 50.000 euroa Kuopion ja Juankosken yhdistymissopimuksen mukaisesti

Edustus	T	7	7	7
	M	-276	-249	-268
	N	-269	-242	-261

Kh:n käyttövarausmäärärahat	T	0	0	0
	M	-30	-50	-50
	N	-30	-50	-50

Kaupunginhallitus yhteensä	T	25	21	24
	M	-2 893	-2 656	-2 518
	N	-2 868	-2 635	-2 494

MUU YLEISHALLINTO

Kansainvälinen toiminta	T	0	0	0
	M	-118	-100	-100
	N	-118	-100	-100

- Määrärahalla hoidetaan kansainvälistä toimintaa, kansainvälistä tiedotusta ja ystävyyskaupunkiverkostoa erikseen hyväksyttävän käyttösuunnitelman mukaisesti.
Laskut hyväksyy markkinointijohtaja tai strategiajohtaja.

		TP 2017 1.000 €	TA 2018 1.000 €	TA 2019 1.000 €
Stipendit ja tunnustukset	T	0	0	0
	M	-24	-24	-24
	N	-24	-24	-24

Määräraha jakautuu seuraavasti:

- Kuopio-stipendiin 2.500 €.
 - Juho Rissasen stipendiin 1.700 €.
 - Kuopiolaisen kuvataiteilijan apuraha on 7.400 €.
 - Savonia-kirjallisuuspalkinto 12.000 €.
- Laskut hyväksyy hallintojohtaja.

Tapahtumat				
	T	0	0	0
	M	-480	-550	-550
	N	-480	-550	-550

Sitovat perustelut:

- Tapahtumatukihakemuksia arvioi kaupunginjohtajan nimeämä poikkihallinnollinen tapahtumaryhmä. Tapahtumien arviointi tapahtuu kaupunginhallituksen hyväksymän kaupunkistrategiaan pohjautuvan kriteeristön mukaisesti. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota tapahtuman hyvinvointi- ja aluetaloudellisiin vaikutuksiin, tapahtuman hyödyntämismahdollisuuksiin kaupungin markkinoinnissa sekä tapahtumanjärjestäjän kykyyn toteuttaa tapahtuma taloudellisesti kannattavasti sekä ympäristön kannalta kestävästi.

Tapahtumatukia voidaan myöntää kohdennettuna kehittämiskohteisiin ja markkinointiyhteistyöhön sekä uusien tapahtumien mahdollistamiseen alku- ja kehitysrahoituksella. Tuet suunnataan tapahtumille, jotka ovat osallistujamääriltään sopivan kokoisia Kuopioon ja voidaan mahdollisimman hyvin toteuttaa olemassa olevassa tapahtumainfrassa.

Määrärahan käytöstä päättää tapahtumaryhmän puheenjohtaja 10.000 euroon asti ja tämän ylittävien tukien osalta kaupunginhallitus. Kaikki tapahtumatukipäätökset tuodaan kaupunginhallituksen tiedoksi.

Laskut hyväksyy strategiajohtaja.

Jäsenmaksut ja osuudet	T	0	0	0
	M	-1 824	-1 813	-1 812
	N	-1 824	-1 813	-1 812

Määräraha jakaantuu seuraavasti:

- Kuntaliiton jäsenmaksu 350.400 €.
 - Pohjois-Savon liitto - maakuntayhtymälle 1.201.600 €.
 - Kuntatyönantajan jäsenmaksu 80.800 €.
 - WHO:n European Healthy Cities –verkostolle 5.100 €
 - Muut jäsenmaksut 24.650 €.
 - Osallistuminen Kuopion, Nilsin ja Juankosken kaupunkikeskustojen kehittämistyöhön yhteistyössä yrittäjien ja kiinteistöjen omistajien kanssa 85.000 €
 - Gramex, teosto- ja kopiostomaksut 64.700 €.
- Laskut hyväksyy hallintojohtaja tai strategiajohtaja.

Yleiset tukipalveluostot	T	530	534	534
	M	-9 369	-9 744	-9 955
	N	-8 839	-9 210	-9 421

1. Pohjois-Savon pelastustoimi, toimintatulot 534.285 € ja -menot 7.911.698 €.

- Kaupungin osuus Pohjois-Savon pelastustoimen kustannuksiin.

2. Monetra Pohjois-Savo Oy, toimintamenot 1.965.214 €.

- Kaupungin ostopalvelut Monetra Pohjois-Savo Oy:ltä ovat vuonna 2019 2.556.014 €, josta liikelaitosten, taseyksiköiden osuus ja lomituspalveluiden osuus on 0,59 milj. euroa.

3. Sansia Oy, toimintamenot 77.900 €

- Kaupungin ostopalvelut hankintapalveluyhtiöltä.

Kohtien 1-3 laskut hyväksyy talousjohtaja lukuunottamatta Monetra Pohjois-Savo Oy:n henkilöstöhallinnon laskuja, jotka hyväksyy henkilöstöjohtaja.

		TP 2017 1.000 €	TA 2018 1.000 €	TA 2019 1.000 €
Verotus	T	0	0	0
	M	-2 680	-2 497	-2 350
	N	-2 680	-2 497	-2 350

- Kuopion osuus verotuskustannuksiin vuonna 2019.
Laskut hyväksyy talousjohtaja.

Eläkemenoperusteinen ja varhe en-	T	0	0	0
nakkomaksu	M	-2 427	-2 459	-2 270
	N	-2 427	-2 459	-2 270

- Kuntien eläkevakuutuksen (Keva) perimä eläkemenoperusteinen maksu vuodelle 2019. Maksu sisältää mm. Kuopion palo- ja pelastustoimen ennen vuotta 2004 syntyneet vastuut.
Laskut hyväksyy talousjohtaja.

Tavanomaiset myyntivoitot/-tappiot	T	0	3 000	3 000
	M	-639	0	0
	N	-639	3 000	3 000

- Osakkeiden myyntivoitot.
Laskut hyväksyy talousjohtaja.

Muut tuotot ja luottotappiot	T	177	139	177
	M	-124	-56	-56
	N	54	83	122

- Ulosottotuotot ja luottotappiot myyntisaamisista.
Laskut hyväksyy talousjohtaja.

Pohjois-Savon kehittämisrahasto	T	0	0	0
	M	-123	-123	-124
	N	-123	-123	-124

- Pohjois-Savon kehittämisrahaston maksuosuus vuodelle 2019.
Laskut hyväksyy strategiajohtaja tai hallintojohtaja.

Muu yleishallinto yhteensä	T	707	3 673	3 712
	M	-17 808	-17 365	-17 240
	N	-17 100	-12 734 907	-13 528

KEHITTÄMISHANKKEET

1. Muut kehittämishankkeet, tulot 606.000 € ja menot 1.373.600 €

- Vuonna 2019 määrärahasta rahoitetaan mm. seuraavia hankkeita:
 - Energiantehokkuusprojektin osarahoitus (Kh 18.07.2016)
 - Maaseutuleader-kehittämishankkeen 2014-2020 kuntarahoitus (Kh 1.6.2015)
 - Juankosken haja-asutusalueen kylien langaton laajakaistaverkko (2017-2019, Juankosken kh 29.8.2016)/ Juankosken ja Kuopion yhd. Sopimus) ja muut laajakaista verkkohankkeet.
 - Savilahden innovaatioalusta -hanke (Kh 12.12.2016)
 - LUOVA VETO! Luovat alat Pohjois-Savon kilpailukyyn ja hyvinvoinnin parantajina -hanke (Kj 6.8.2018)
 - Yhdessä työhyvinvointia - kokeiluilla uusia toimintamalleja -hanke (Kj.jory 6.2.2018)
 - Future Savo - Tulevaisuus Savossa -maakunnallinen vetovoimahanke (Kh 26.2.2018)
 - Invest and Grow in Kuopio Region -hanke (Kh 7.3.2018)
 - Varaus Future Divercities hankkeen (ANTI) kuntarahoitukseen (Kh 15.1.2018)
 - Varaus Living Lab -hankkeen rahoitukseen (Kh 24.9.2018)
 - Varaus Yritysyhteistyöllä vaikuttavuutta -hankkeen (I-Factor) kuntarahoitukseen (Kh. 24.10.2017)
 - Varaus asumisneuvonta -hankkeen kuntarahoitukseen
 - Varaus kaupunginjohtajan laatupalkintoon
 - Varaus omistajapolitiisiin ja muihin asiantuntijaselvityksiin
 - Sitomaton varaus EU- ja muiden hankkeiden kuntarahoitukseen

Päätöksenteko:

Kaupungin rahoitus EU- ja muiden kehittämishankkeiden rahoitukseen kohdennetaan strategiaohtajan esityksestä. Hankkeet käsitellään kaupunginjohtajan johtoryhmässä. Kaupunginjohtaja päättää organisaation ulkopuolisten toimijoiden hankerahoituksesta, kun rahoitus hankkeen toteutusaikana on enintään 20.000 €. Tämän yli menevistä rahoitusosuuksista päättää kaupunginhallitus.

Kaupungin kanta hankkeisiin on pyydetty ennen rahoitushakemus jättämistä päärahoittajalle.

Laskut hyväksyy strategiaohtaja.

Omistajapoliittisiin ja muihin selvityksiin varatun määrärahan käytöstä päättää talousjohtaja.

2. Henkilöstö ja henkilöstön kehittäminen, tulot 342.000 € ja menot 4.256.548 €

Keskitetty varaus kiky-sopimuksen päättymisestä aiheutuvaan lomapalkkavelan kasvuun 2.952.548 €

Henkilöstöpalvelut (tulot 162.000 € ja menot 824.200 €)

- Henkilöstön virkistäytyminen 360.000 €
- Henkilökuntakerho KalakukkoSpurtti ja henkilökuntaneuvosto 14.500 €
- Henkilöstön palkitseminen ja henkilöstökortti 43.000 €
- Uudelleensijoitustoiminta 241.700 €
- Työsuhdematkalipputuki 165.000 €, pysäköintimaksutuotot 162.000 €

Keskitetty koulutus ja kehittäminen (tulot 180.000 € ja menot 479.800 €)

- Koulutuskorvaus 180.000 €
- Keskitetyn koulutuksen ja kehittämisen kulut 329.800 €
- Työhyvinvoinnin edistäminen 150.000 €

Laskut hyväksyy henkilöstöjohtaja.

3. Kansalaisopistotoiminnan valtionosuudet/kansalaisopisto toimintamenot 186.000 €

Kuopion kaupunki ylläpitää Tuusniemen, Kaavin ja Rautavaaran kansalaisopistotoimintaa ja siten toiminnan valtionosuus kuuluu asiallisesti Kuopion kaupungin valtionosuuksiin. Kunnille edelleen tilitettävä valtionosuuden määrä käsitellään kirjanpidossa avustuksena kunnille.

Laskut hyväksyy hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

4. Kuntaliitoksiin perustuvat yhdistymisavustukset ja valtionosuuden vähenemisen korvaukset 1.025.786€.

Valtio maksaa yhdistymisavustuksen siten, että liittymisvuonna suoritetaan 40 % ja kahtena seuraavana vuonna 30 % avustuksen kokonaismäärästä. Valtionosuuksien vähenemisen korvausta maksetaan kolmen vuoden ajan liittymisvuodesta alkaen. Yhdistymisavustus ja valtionosuuksien vähenemisen korvaus kirjataan avustukset -tilille maksuperusteisesti.

Vuonna 2019 maksetaan Juankosken yhdistymisavustusta kolmantena vuotena ja avustus on 0,8 milj. euroa.

Lisäksi maksetaan valtionosuusmenetyksen korvausta 0,2 milj. euroa.

Yhdistymisavustus ja valtionosuusmenetyksen korvaus ovat yhteensä 1 milj. euroa.

5. Kiinteistöjen hoitoon liittyvät ostopalvelut, tulot 536.900 € ja menot 960.500 €.

Varaus tilahallinnon ostopalveluihin, 500.000 €.

- Tilakeskuksen toiminnan lähtökohtana on, että tilakeskus pystyy kattamaan tuloillaan rakennusten peruskorjauksista ja ylläpidosta aiheutuvat kulut. Tulot koostuvat pääosin kaupungin eri hallintokunnilta sisäisten vuokrien muodossa. Palvelutuotannossa tarvittavien toimitilojen lisäksi tilakeskuksen haltuun tulee kiinteistökauppa- tai vuokrauspäätösten kautta satunnaisesti tiloja, joita on kunnostettava, lämmitettävä, valaistava, purettava tms. Useimmiten kysymys on yrityskäyttöön liittyvistä tiloista.

Päätöksenteko:

Määrärahan käytöstä päättää ja tositteet hyväksyy kaikkien tilojen osalta Tilakeskus. Määrärahaa käytetään pääasiassa rakentamisen tarpeiden mukaisesti yritys- ja asuinalueilla rakennusten purkurahoitukseen.

Ki Oy Palolaakso, tulot 536.900 € ja menot 460.500 €.

Laskut hyväksyy talousjohtaja.

6. Kaupungin johtokeskustoiminta, 60.000 €

Määräraha johtokeskustoimintaan ja palvelupuhelinjärjestelmän ylläpitoon.

Laskut hyväksyy turvallisuuspäällikkö.

7. ICT-kehittäminen ja muut kehittämisprojektit, 1.478.750 €.

Määräraha sisältää ICT-projekteihin ja muihin kehittämisprojekteihin liittyviä kustannuksia, joita ei voi sisällyttää investointimenoihin (omaa asiantuntijatyötä, koulutusta, ostopalveluita Istekki Oy:ltä ja muilta toimittajilta). Vuonna 2019 määrärahasta rahoitetaan mm. seuraavia hankkeita:

Strategiaa edistävät kehittämisprojektit:

- Osta verkossa -projekti: Pystytetään verkkokauppa, mahdollistetaan verkkomaksaminen, hankitaan keskitetty kassajärjestelmä sekä toteutetaan verkkomyyntipalveluihin integroitu kulunvalvontaratkaisu liikuntahalleihin
- Kohtaamisia-alusta / Web (Digi-Kuopio)
- Varaudutaan kehittämään suomi.fi-rajapintaan liittyviä palveluja (viestinvälitys, PTV-liitos)
- Kehitetään sähköistä HR-asiointia ja HR-raportointia (henkilöstötilinpäätös)
- Toteutetaan digitalisaatiokokeiluja ja -pilotteja ja kehitetään organisaation digitaalista kyvykkyyttä

Kehittämisprojektit, joiden taustalla on lainsäädäntö tai tekniikan/lisenssien vanheneminen:

- M365-projektin jatko: Otetaan käyttöön koko kaupungin hallintoverkon laajuisesti Microsoftin pilvipalvelu ja sen mahdollistamat palvelut, mm. sähköposti
- Korvataan nykyinen intranet uudella, joka hyödyntää ja hallinnoi tehokkaasti uuden Microsoft-pilvipalvelun tarjoamia palvelukomponentteja (mm. Teams, Yammer)
- Tiedolla johtaminen: Projekti, jossa uusitaan taloustilastointia ja -raportointia sekä luodaan valmiudet siirtää tiedot sähköisesti valtiolle
- Uusitaan kaupungin infraomaisuuden hallintajärjestelmä (katu- ja viheralueet)
- Varaudutaan korvaamaan nykyinen asianhallintajärjestelmä (mahdollinen kilpailutus)
- Pilotoidaan työajanseurantaa useilla palvelualueilla
- Toteutetaan WinHit-suunterveydenhuollon järjestelmään lakisääteiset päivitykset
- Toteutetaan Alue-Pegasos-järjestelmään lakisääteiset päivitykset

Teknisen infrastruktuurin kehittämisprojektit ja muut teknologiaprojektit:

- Kehitetään 3D-kaupunkimallinnusta ja tietomallipohjaista toimintaa
- Käypä-projekti: Suunnitellaan ja otetaan käyttöön uusi käyttövaltuuksien hallintajärjestelmä, jolla hallinnoidaan käyttöoikeuksia ja provisioidaan ne liittyviin järjestelmiin
- Maksetaan keskitetysti lisenssimaksut varalla olevista Microsoft-lisensseistä (n. MS-Pool)
- Kehitetään tietoliikenneverkon ja palomuurin tietoturvaa erinäisin toimenpitein
- Varaudutaan valokuituverkon välttämättömiin korjauksiin
- Varaudutaan vakiotyöasemapaketin päivittämiseen
- Otetaan käyttöön palomuurin uusia ominaisuuksia
- Yhdenmukaistetaan toimialueen (Gallia) pelisääntöjä
- Toteutetaan selvitys IOT-teknologian (Internet of Things) käyttöönoton edellytyksistä
- Otetaan käyttöön Savilahden kehittämistä tukevaa ICT-teknologiaa (SALLI)

Laskut hyväksyy kunkin projektin omistaja/asettaja.

		TP 2017 1000 €	TA 2018 1000 €	TA 2019 1000 €
Kehittämishankevaraus	T	7 177	2 262	2 511
	M	-3 087	-4 573	-8 321
	N	4 090	-2 311	-5 810

YLEISHALLINTO YHTEENSÄ	Toimintatulot	7 916	5 962	6 252
	Toimintamenot	-24 291	-25 293	-28 731
	Toimintakate	-16 374	-19 331	-22 479

Ydinkaupungin käyttötalous yhteensä

(ilman taseyksiköitä)

TULOSLASKELMAOSA	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TPE 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	Muutos-% Tpe18-Ta19
TOIMINTATULOT	137 695	133 903	140 921	159 233	13,0 %
TOIMINTAMENOT	-786 705	-805 503	-814 413	-856 668	5,2 %
TOIMINTAKATE	-649 010	-671 600	-673 492	-697 435	3,6 %

Tilakeskus

(erillinen taseyksikkö)

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kuopion Tilakeskus järjestää terveellisiä, turvallisia ja tehokkaita toimitiloja asiakkaidensa palvelutuotannon tarpeisiin. Lisäksi se vastaa asiantuntijaorganisaationa kaupungin omistamien toimitilojen arvon säilymisestä ja kiinteistökehityksestä.

Maakunta –uudistukseen liittyvä valmistelu toimitilojen osalta jatkuu vuoden 2019 aikana.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kiinteistöomaisuutta hallitaan tilasalkulla, jossa on määritelty jokaiselle rakennukselle pitkän ajan käyttö- ja omistussuunnitelma. Salkun hallinta ja ajantasaisuus varmistetaan kaupunginhallituksen tilatyöryhmän ohjauksessa ja yhteistyössä palvelualueiden kanssa.

Kuopion Tilakeskus kehittää palvelualueiden kanssa työympäristöä ja tilatehokkuutta, joka tuo taloudellisia säästöjä sekä parantaa työhyvinvointia ja työssä jaksamista. Tilankäytön suunnittelu tehdään tarve- ja toimintälähtöisesti hyödyntäen nykyaikaista suunnittelua.

Rakennusten kattavat kuntotiedot ovat perusta suunnitelmalliselle ja hallitulle kiinteistön ylläpidolle. Kuopion Tilakeskus tilaa aikaisempaa enemmän laajoja kuntotutkimuksia, joiden perusteella laaditaan kiinteistökohtainen kunnossapito-ohjelma, jolla varmistetaan tilojen terveellisyys ja turvallisuus. Kuntotutkimukset ja toimenpiteiden taloudellinen tarkastelu toimivat korjaus- ja laadunvarmistussuunnittelun lähtökohtana. Tämän lisäksi kaikissa rakennushankkeiden toteutuksissa painotetaan aikaisempaa enemmän laadullisia tavoitteita. Tilakeskuksen asiantuntijaosaaminen ja resursointi, käytettävissä olevat tietojärjestelmät sekä alan asiantuntijapalvelut tukevat näitä tavoitteita.

Toimitilahankkeiden hankesuunnitteluvaiheessa määritellään myös käytettävä hanke- ja rahoitusmalli, jonka pohjalta edetään toteutussuunnitteluun ja kilpailutukseen. Käytettävät hankemallit ovat perinteinen urakka-malli, elinkaarimalli, leasing sekä ulkopuolisen investorin toteuttama vuokramalli.

Tilakeskuksen tavoitteena on energiankäytön vähentäminen sisäilmaolosuhteita vaarantamatta ja uusiutuvaa energiaa hyödyntävien tuotantomuotojen laaja käyttö.

Kaupungin omistamista tarpeettomista ja tyhjästä tiloista luovutaan myymällä tai purkamalla. Tämä toimenpide tuo säästöä rakennusten ylläpito-, kunnossapito ja korjauskuluihin sekä pienentää kaupungin rakennusten korjausvelkaa.

Sisäinen vuokrajärjestelmä päivitetään vuonna 2019 ja otetaan käyttöön vuonna 2020.

Henkilöstön kehittäminen

Kaupungin investointitason nousu huomioidaan Kuopion Tilakeskuksessa. Palveluiden tuottamisen vaatima henkilöstön resursointi ja osaaminen kohdennetaan vastaamaan toimintaympäristön ja asiakkaiden tarpeita. Volyymien vaihtelua tasataan käyttämällä puitesopimuskumppaneiden palveluita.

Henkilöstön lisäkoulutuksella ja mahdollisilla tehtävä- tai toimenkuvamuutoksilla tuetaan Tilakeskuksen henkilöstön työhyvinvointia ja urakehitystä. Tämä vaikuttaa positiivisesti Tilakeskuksen työnantajakuvaan ja uusien työntekijöiden rekrytointiin.

Yhteistyö paikallisten oppilaitosten kanssa soveltuu Kuopion Tilakeskuksen toimintaan ja tarjoaa jatkossa tärkeän rekrytointikanavan uutta osaamista haettaessa.

	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TPE 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	Muutos-% Tpe18-Ta19
TOIMINTATULOT	84 828	87 055	86 562	89 435	3,3 %
TOIMINTAMENOT	-52 223	-54 666	-54 867	-57 275	4,4 %
TOIMINTAKATE	32 604	32 389	31 695	32 160	1,5 %

Pohjois-Savon pelastuslaitos

(erillinen taseyksikkö)

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Pohjois-Savon pelastuslaitos on yksi maamme 22 pelastuslaitoksesta. Pelastuslaitoksen perustehtävänä on parantaa turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia ja niiden vaikutuksia. Pelastuslaitos vastaa maakunnan turvallisuudesta yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa tuottaen pelastustoimen palvelut sekä yhteistointasopimuksen mukaiset ensivaste- ja ensihoitopalvelut.

Onnettomuuden uhatessa tai tapahtuttua pelastuslaitoksen tehtävä on tuottaa tehokkaat pelastustoiminnan palvelut, joilla turvataan tärkeät toiminnot ja vähennetään onnettomuuden seurauksia. Pelastuslaitoksen tuottamat ensihoitopalvelut ovat osa laadukasta terveydenhuollon päivystyspalveluiden ketjua. Pelastuslaitoksen tehtäviin kuuluu pelastuslain 379/2011 mukaisesti sammutus- ja pelastustoiminta, onnettomuuksien ehkäisy sekä neuvonta ja ohjaus, valvontatehtävät, väestön varoittaminen ja suojaaminen vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä vastata nuohouspalveluiden asianmukaisesta järjestämisestä. Pelastuslaitos tukee alueeseen kuuluvien kuntien valmiussuunnittelua sekä huolehtii osaltaan varautumisesta ja öljyntorjunnasta.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Pohjois-Savon pelastuslaitos tuottaa pelastustoimen palvelut Pohjois-Savon maakunnan alueella ja lisäksi sopimuksen mukaiset ensivaste- ja ensihoitopalvelut. Ydintehtäviin sisältyy onnettomuuksien ja tulipalojen ennaltaehkäisytyö, pelastustoiminta ja varautuminen sekä ensihoitopalvelujen tuottaminen Kuopiossa, Suonenjoella ja Varkaudessa. Ensivastepalveluita pelastuslaitos tuottaa koko maakunnan alueella. Suuremmilla paloasemilla lisäalassa, Kuopiossa, Siilinjärvellä ja Varkaudessa henkilöstöä on töissä ympäri vuorokauden ja ollen samalla välittömässä lähtövalmiudessa. Muilla paloasemilla on virka-aikana töissä päätoimista henkilöstöä ja virka-ajan ulkopuolella varallaolossa. Sivutoiminen pelastushenkilöstö osallistuu hälytys- ja harjoitustoimintaan sekä valmiuden ylläpitämiseen varallaolossa.

Hallitusohjelman mukaisesti pelastustointia tullaan kehittämään asiakaslähtöisesti ja alueellista yhdenvertaisuutta edistään. Pelastustoiminnan ja varautumisen valtakunnallista johtamista, suunnittelua, ohjausta, valvontaa ja koordinoitua vahvistetaan ja parannetaan valtakunnan tason pelastusviranomaisten toimesta.

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Pohjois-Savon maakunnan väestön kokonaismäärä vähenee, väestö lisääntyy vain Kuopion seutukunnassa. Iäkkäämpien ihmisten suhteellinen osuus maakunnan asukasluvusta kasvaa. Myös maakunnan väestön sairastuvuusindeksi on kasvusuunnassa. Keskimääräiset prosentuaaliset asiointivirrat maakunnassa keskittyvät lisäalaseen, Kuopioon ja Varkauteen. Riskianalyysi osoittaa onnettomuusriskien keskittyvän maakunnassa lisäalaseen, Kuopion, Varkauden ja Siilinjärven alueille. Pelastustoimen järjestelmän on vastattava onnettomuusuhkia ja siten riskikeskittymissä on oltava uhkia vastaavat, tehostetut pelastustoimen palvelut.

Väestön ikääntyminen ja sairastavuuden lisääntyminen lisäävät ensihoitopalvelujen tarvetta sekä lisäksi ne vaativat onnettomuuksien ennaltaehkäisevältä toiminnalta erityishuomiota ikääntyviin asukkaisiin ja erityisryhmiin eri viranomaisten yhteistyönä. Väestön väheneminen ja vanheneminen sekä hakeutuminen kasvukeskuksiin vaikeuttaa sivutoimisen ja vakinaisen henkilöstön rekrytointia maakunnan pienempien kuntien paloasemille. Pelastuslaitoksen yhtenä haasteena onkin riittävän henkilöstömäärän turvaaminen pienemmille paloasemille.

Palvelujen saatavuuden parantamiseksi ja kehittämiseksi pelastuslaitos toteutti yhdessä sairaanhoitopiirin kanssa moniammatillisen yksikön (hybridiyksikön) käyttöönoton 1.1.2018 lukien. Yksikössä toimii palomies ja ensihoitaja.

Pelastuslaitos käyttää sähköistä viestintää neuvonta- ja valistustoiminnassa sekä rakenteellisen paloehkäisyn että väestönsuojelun ohjeistuksessa. Ilmastopoliittisen ohjelman mukaisesti pelastuslaitos huomioi asiakasneuvonnassa ja muussa valvontatoiminnassaan ympäristönsuojelunäkökohdat ja on ottanut käyttöön mm. pienkohteiden palotarkastustyössä omavalvonnan. Resurssien suunnittelussa huomioidaan vähäpäästöinen kalusto ja pelastustehtävien hoidossa on tavoitteena valita vähiten ympäristöä kuormittava menetelmä. Henkilöstön liikkumista ohjataan vähäpäästöisten julkisten kulkuneuvojen käyttöön. Kokouksia ja viestintää hoidetaan yhä enemmän omilta työpaikoilta käsin tietotekniikan avulla. Myös henkilöstökoulutusta voidaan järjestää hyödyntäen etäyhteyksiä ja videointimahdollisuuksia.

Pelastusviranomaiset osallistuvat pelastustoiminnan asiantuntijoina Pohjois-Savon maakunnan sekä kuntien turvallisuus- ja valmiussuunnitteluun. Pelastuslaitosten välisen hankintayhteistyö on jatkunut kaluston ja varusteiden hankinnassa toiminnallisten hyötyjen ja säästöjen saamiseksi.

Pelastuslaitoksen edustajat osallistuvat valtakunnallisen pelastuslaitosten kumppanuusverkoston toimintaan toimintojen kehittämiseksi, yhdenmukaistamiseksi ja laadun kehittämisen johdosta. Yhteistyötä jatketaan myös Itä-Suomen pelastuslaitosten kesken mm. erilaisten suunnitelmien ja hankkeiden yhteistoteutuksella, ohjeiden ja hälytysvasteiden sekä viestinnän ja johtamisen yhteensovittamisella.

Maakunta-, sote- ja pelastustoimi uudistuksen myötä vuoden 2021 alusta Suomessa on suunnitelmien mukaan 18 maakuntaa ja pelastuslaitosta. Käynnissä oleva valmistelutyö jatkuu vuonna 2019 ja on merkittävä osa pelastuslaitoksen hallinnon ja asiantuntijoiden työtehtäviä.

Yhtenä kehittämisen kohteena on pelastuslaitoksen toiminnan johdonmukainen kehittäminen ja sitä tukevien tavoitteiden asettaminen. Tavoitteet ja keinot kuvataan pelastuslaitoksen strategiassa. Strategiaa toteutetaan päivittäisessä työssä sekä mm. tiimien ja johtoryhmän työssä sekä kehityskeskusteluissa. Kuopion strategisten tavoitteiden mukaisesti palveluissa on tavoitteena asiakaslähtöisyys ja ennaltaehkäisyn periaate.

Pelastuslaitoksen toimitiloja uudistetaan peruskorjaamalla ja tarvittaessa paloasemarakennuksia uusimalla sekä riskianalyysin perusteella lisäämällä uusia asemia. Kuopion pääpaloasemalla sijaitsee tilanne- ja johtokeskus, jossa pelastustoimella on käytettävissä tilanne- ja johtokeskustilat sekä varusteet. Tilannehuoneessa voidaan mm. koota, analysoida ja ylläpitää monipuolista tilannekuvaa sekä jakaa tilannekuvaa kunnille sekä muille yhteistyöviranomaisille.

ISTIKE-tilannekeskustoimintaa ylläpidetään yhteistyössä Pohjois-Karjalan, Etelä-Savon, Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson pelastuslaitoksen kanssa vuoden 2020 loppuun asti. Pelastustoimen uudistuksen myötä maahamme on suunnitteilla viisi pelastustoimen alueellista tilanne- ja johtokeskusta.

Henkilöstön kehittäminen

Pelastuslaitos järjestää ja tukee henkilöstön koulutusta ja tekee yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa onnistuvien rekrytointien varmistamiseksi. 1.8.2018 käynnistyi Työturvallisuus pelastustoimen ja ensihoitopalvelujen uusissa työmuodoissa –kehittämishanke, johon on saatu Työsuojelurahaston rahoitus.

	TP 2017 1 000 €	TA 2018 1 000 €	TPE 2018 1 000 €	TA 2019 1 000 €	Muutos-% Tpe18-Ta19
TOIMINTATULOT	24 994	25 920	26 014	26 434	1,6 %
TOIMINTAMENOT	-23 911	-24 762	-24 855	-25 226	1,5 %
TOIMINTAKATE	1 083	1 158	1 158	1 208	4,3 %

Mittaristo

PELASTUSTOIMINTA	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Pelastustehtävät	4 057	3 693	4 000	4 000	4 000
Ensivastetehtävät	1 140	1 377	1 100	1 100	1 200
Yksiköiden toimintavalmiusaika min/sek	10:53	11:01	11:00	11:00	11:00
Yksiköiden yhteenlaskettu henkilövahvuus tehtävässä	5	5	5	5	5
Palotarkastusten valvontasuunnitelman toteutuminen %					
- valvontakohteet A1-A8 (ei omavalvontakohteita)	98	102	100	100	100
- hoito- ja huoltolaitokset	96	99	100	100	100
- omavalvontakohteet	88	88	100	100	100
Valistus- ja koulutustilaisuuksiin osallistuneiden määrä	35 584	37 091	37 200	37 200	37 200
Paloasematilojen määrä m2	35 584	27 720	28 271	28 271	27 968
ENSIHOITO	TP 2016	TP 2017	TA 2018	Ennuste 2018	TA 2019
Ensihoitotehtävät					
- Kuopio	19 236	20 072	20 500	20 500	21 200
- Suonenjoki	1 937	1 959	2 350	2 350	2 450
- Varkaus	4 850	4 964	5 650	5 650	5 800
<i>Yhteensä</i>	26 023	26 995	28 500	28 500	29 450
Ensihoidon tilojen määrä m2	1 057	1 057	1 057	1 057	1 057

3. Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelman lukuohje

Tuloslaskelmaosan määrärahat sisältävät vähennyslaskukaavan muotoiseen tuloslaskelmaan, joka on esitetty viereisellä sivulla.

Toimintatulot sisältävät palvelualueiden, liikelaitosten ja taseyksiköiden tuloarviot, jotka kohdistetaan talousarviovuodelle suoriteperusteisesti. Toimintatulot saadaan joko vastikkeena annetuista palveluista tai avustuksena, tukena tai korvauksena tehtävien suorittamisesta aiheutuneisiin kustannuksiin.

Toimintamenot yhteenlaskettu määrä on ydinkaupungin eri palvelualueiden toimintaa sitova menomääräraha. Tavaroiden ja palvelujen hankinnasta aiheutuvat menot budjetoidaan pääsääntöisesti arvonlisäverottomina.

Toimintakate osoittaa paljonko käyttötalouden menoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Toimintakate on palvelutoiminnan osalta luonnollisesti miinusmerkkinen, mutta liikelaitosten toimintakate on oltava positiivinen liikelaitosten kattaessa investointimenonsa ja omistajan tuottovaatimuksen tulorahoituksellaan.

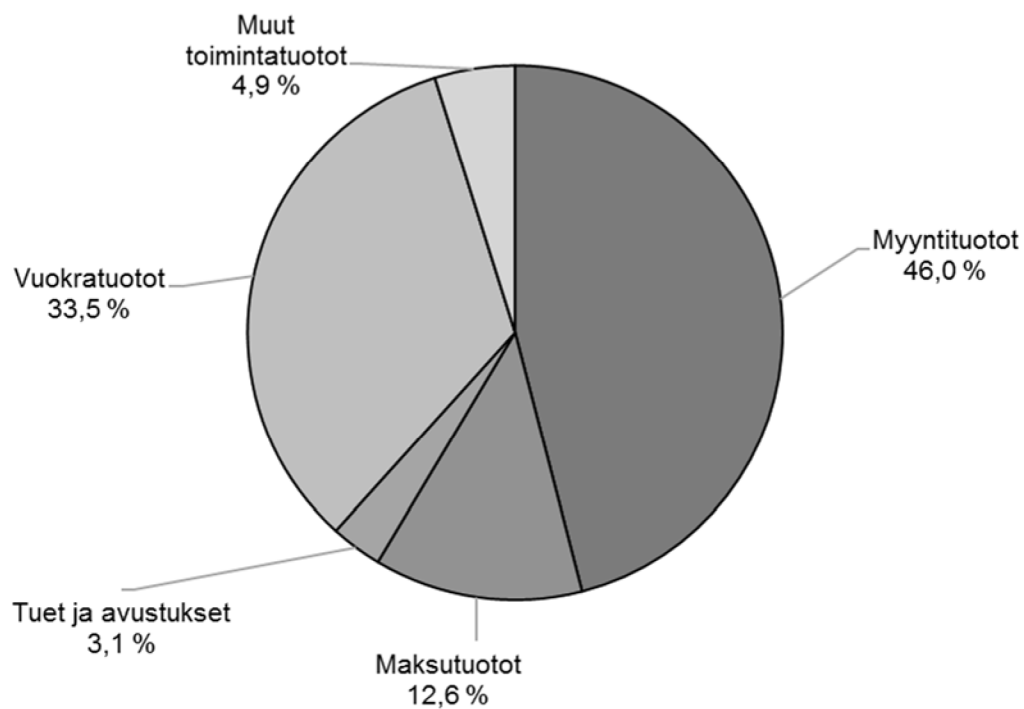
Vuosikate on kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos. Vuosikate osoittaa riittääkö kunnan tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet menot eli käyttöomaisuuden poistot. Ennen vuosikatetta esitetään vain säännönmukaisen toiminnan tulot ja menot. Satunnaisten tulojen ja menojen siirtämisellä vuosikatteen jälkeen pyritään vuosikatteen vertailtavuuteen eri vuosien ja eri kuntien välillä.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan varauksia tai vapaata omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään tuloksen käsittelyerät eli vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset.

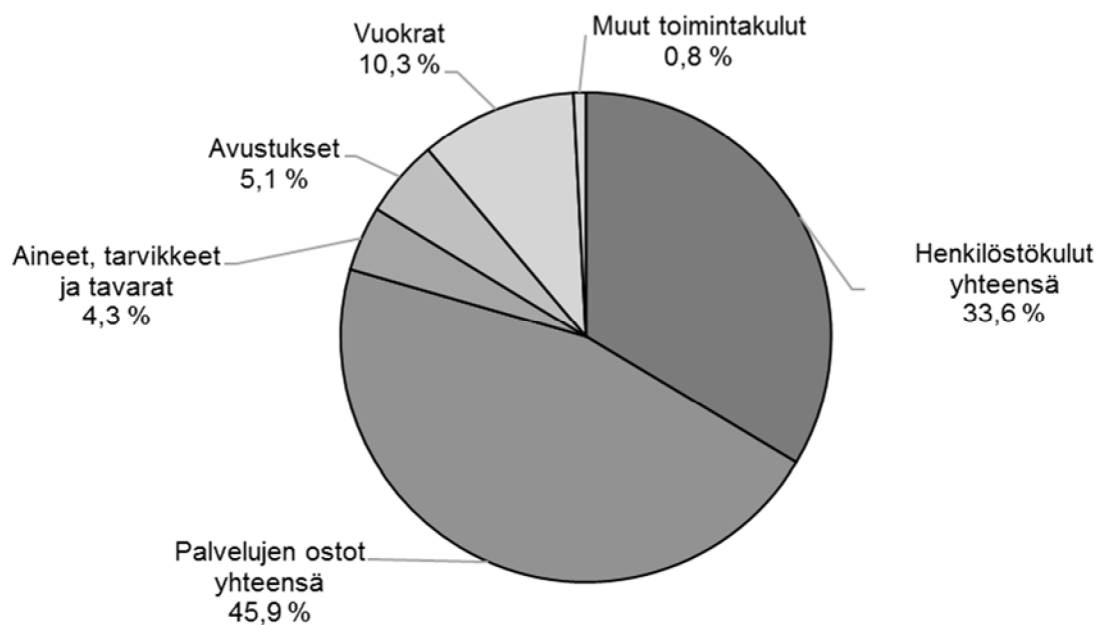
TULOSLASKELMA 2019

	Ydinkau- punki	P-S pelas- tustoimi	Taseyksiköt		Ydinkaupunki ja taseyksiköt yhteensä	Liikelaitokset		Yhteensä
	1 000 €	1 000 €	Tilakeskus 1 000 €	Isäntäkunta- palvelut / Tuusniemi 1 000 €	1 000 €	Kuopion Vesi 1 000 €	Kuntatek. liikelaitos 1 000 €	1 000 €
TOIMINTATULOT	159 233	26 434	89 435	3 358	278 460	25 620	39 519	343 599
Myyntitulot	67 111	25 686	500	2 993	96 290	25 600	16 550	138 440
Maksutulot	42 638	305		365	43 308			43 308
Tuet ja avustukset	10 306	324	8		10 638	20	50	10 708
Muut toimintatulot	39 178	119	88 927		128 224		3 400	131 624
Valmistus omaan käyttöön					0		19 519	19 519
TOIMINTAMENOT	-856 668	-25 226	-57 275	-3 358	-942 527	-12 030	-37 828	-992 386
Henkilöstömenot	-295 064	-18 199	-3 719	-2 071	-319 053	-5 481	-8 952	-333 486
Palvelujen ostot	-406 218	-2 429	-25 943	-963	-435 554	-3 153	-16 444	-455 150
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17 246	-1 070	-11 299	-310	-29 925	-2 938	-9 687	-42 551
Avustukset	-50 706	-63			-50 769			-50 769
Muut toimintamenot	-87 435	-3 464	-16 313	-14	-107 226	-458	-2 746	-110 430
TOIMINTAKATE	-697 435	1 208	32 160	0	-664 067	13 590	1 691	-648 787
Verotulot	477 300				477 300			477 300
Valtionosuudet	196 500				196 500			196 500
Rahoitustulot								
Korkotulot	8 201				8 201			8 201
Muut rahoitustulot	5 210				5 210			5 210
Rahoitusmenot								
Korkomenot	-4 226	-13			-4 240	-650	-5	-4 895
Muut rahoitusmenot	-30				-30			-30
Liikelaitosten peruspääoman tuotto	18 585		-14 550		4 035	-3 780	-255	0
VUOSIKATE	4 105	1 195	17 610	0	22 909	9 160	1 431	33 500
Poistot ja arvonalentumiset	-23 600	-911	-17 630		-42 141	-8 500	-834	-51 475
Satunnaiset erät								
Satunnaiset tulot	4 500				4 500			4 500
TILIKAUDEN TULOS	-14 995	283	-20	0	-14 732	660	597	-13 475
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		122	20		142	30		172
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMA	-14 995	406	0	0	-14 590	690	597	-13 303

Koko kaupungin toimintatulojen 343,6 milj. € jakautuminen

Koko kaupungin toimintamenojen 992,4 milj. € jakautuminen

3. Tuloslaskelmaosa

Talousarvioehdotuksessa koko kaupungin toimintakate on -648,8 milj. euroa, heikennystä kuluvaan vuoden talousarvioon nähden on 25,5 milj. euroa (4,1 %). Tilinpäätösennusteen nähden toimintakate heikkenee 22,9 milj. euroa (3,7 %). Taloussuunnitelmavuosina toimintakate heikkenee vuosittain 2 %, mikä edellyttää toimintamenojen kasvun hillintää. Toimintatuotot ovat 33 % toimintamenoista koko suunnitelmakauden, saman suuruiset kuin vuoden 2018 talousarviossa.

Vuonna 2019 verotulojen yhteismäärä on 477,3 milj. euroa, joka on 19,8 milj. euroa (4,3 %) suurempi kuluvaan vuoden talousarvioon nähden. Tilinpäätösennusteeseen verrattuna verotulot kasvavat huomattavasti enemmän, 31,1 milj. euroa (7 %). Valtionosuudet ovat yhteensä 196,5 milj. euroa, ne kasvavat 1,1 milj. euroa (0,6 %) kuluvaan vuoden talousarvioon nähden. Tilinpäätösennusteeseen nähden valtionosuudet puolestaan vähenvät 0,6 milj. euroa (0,3 %).

Verotulojen odotetaan kasvavan vuosittain taloussuunnitelmakaudella. Verotulojen arviointiin sisältyy epävarmuutta taloustilanteen, työllisyyskehityksen ja uuden hallitusohjelman verolinjausten osalta. Suunnitelmakaudella jouduttaneen arvioimaan veroprosenttien korotustarvetta. Valtionosuuksien arvioidaan kasvavan keskimäärin 2 % taloussuunnitelmavuosina. Julkisen talouden suunnitelman 2019-2022 mukaan kustannustenjaon tarkistuksesta johtuva kilpailukykysovimuksen lomarahaleikkauksen ylimääräinen leikkaus koskien vuotta 2016 kompensoidaan kunnille vuonna 2020. Samassa yhteydessä kompensoidaan myös vuosien 2017-2019 ylimääräinen lomarahaleikkaus.

Valtiovarainministeriö asetti joulukuussa 2016 hankkeen uusien hintavyöhykkeiden luomiseksi kiinteistöverotusta varten. Kiinteistöverotusta on tarkoitus uudistaa niin, että verotusarvot vastaisivat paremmin alueen hintatasoa ja rakentamiskustannuksia. Uudistuksen tavoitteena ei ole nostaa tai laskea kiinteistöveroa, mutta verorasitus jakautuisi osin uudella tavalla eri kiinteistöjen kesken. Valtiovarainministeriö on lausuntopalautteen perusteella linjannut, että kiinteistöverouudistus toteutetaan yhdessä vaiheessa. Uudistuksesta päättäminen siirtyy seuraavalle hallituskaudelle, jotta verotusarvojen uudistamisesta ja kiinteistöveroprosenttien vaihteluvälistä voidaan päättää yhdellä kertaa. Uudistus voidaan ottaa käyttöön vuoden 2022 kiinteistöverotuksessa. Päätökset asiasta tehdään seuraavan vaalikauden aikana.

Talousarvioehdotuksessa rahoitustulojen ja – menojen nettomäärä on 8,5 milj. euroa. Korkotuloja arvioidaan saatavan tulevana vuonna 8,2 milj. euroa, 0,2 milj. euroa enemmän kuin kuluvaan vuonna. Kuopion Energia Oy maksaa kaupungille lainan korkoa 7 milj. euroa ja Kuopion Vesi Liikelaitos 0,6 milj. euroa. Muita rahoitustuloja arvioidaan kertyvän 5,2 milj. euroa, mikä on 0,6 milj. euroa enemmän kuin kuluvaan vuoden talousarviossa. Muut rahoitustulot ovat lähinnä osinkotuloja, takausprovisioita ja peruspääoman korkoja kuntayhtymiltä. Korkomenoja arvioidaan maksettavan talousarviovuoden aikana 4,2 milj. euroa, matalan korkotason vuoksi se on 1,3 milj. euroa vähemmän kuin kuluvaan vuoden talousarviossa.

Liikelaitosten ja taseyksiköiden peruspääoman tuotto on 18,6 milj. euroa. Se on pienentynyt 0,050 milj. euroa, koska Kallaveden Työterveys Liikelaitos yhtiöitetään. Taseyksikkönä toimivan tilakeskuksen tuloutustavoitteeksi asetetaan 14,550 milj. euroa, Kuopion Vesi Liikelaitoksen 3,780 milj. euroa ja Kuopion Kuntatekniikka-liikelaitoksen 0,255 milj. euroa.

Rahoitustulojen ja -menojen nettomäärän arvioidaan laskevan koko suunnitelmakauden. Korkean investointitason vuoksi lainakanta kasvaa, myös korkotason odotetaan nousevan. Lainakannan kasvu jatkuu koko suunnitelmakauden.

Talousarvioehdotuksessa vuosikate on 33,5 milj. euroa. Vuosikate on 2,5 milj. euroa heikompi kuin vuoden 2018 talousarviossa, mutta 3,8 milj. euroa korkeampi kuin tilinpäätösennusteessa. Poistot ovat 51,5 milj. euroa, 2,3 milj. euroa suuremmat kuin kuluvaan vuoden talousarviossa. Vuosikate kattaa poistoista 65 %, edellisenä vuonna se oli 73 %.

Vuosikatteen arvioidaan parantuvan vuosittain siten, että suunnitelmakauden lopussa vuosikate on noin 64 milj. euroa. Korkean investointitason vuoksi poistojen määrän arvioidaan kasvavan vuosittain noin 3 milj. eurolla ja viimeisenä taloussuunnitelmavuotena poistojen määrä on 60 milj. euroa. Vuosina 2021–2022 vuosikate kattaa poistot.

Talousarviovuonna tilikausi on alijäämäinen 13,3 milj. euroa. Taloussuunnitelmakauden aikana tavoitteena on kääntää tilikauden tulos ylijäämäiseksi. Taloussuunnitelmakauden viimeisinä vuosina 2021 ja 2022 tilikauden

tulos kääntyy ylijäämäiseksi. Palvelutarpeen kasvun ja epävarman verorahoituksen kasvun vuoksi se on haasteellista. Kaupungin kasvun edellyttämä korkea investointitaso edellyttää tulorahoituksen kasvua liiallisen velkaantumisen välttämiseksi.

Taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämä on vuoden 2019 lopussa 87,7 milj. euroa. Taloussuunnitelmakauden lopussa se on noin 80 milj. euroa.

Tuloslaskelma 2017-2019

Vuoden 2019 talousarviosta on eliminoitu Savilahti-allianssin vaikutus myyntituloista ja palvelujen ostoista (20,5 milj. euroa).

	TP 2017	TA 2018	TPE 2018	TA 2019	Muutos-% TPE-18/ TA2019
1 000 €					
TOIMINTATULOT	319 444	316 700	324 884	323 099	-0,5 %
Myyntitulot	126 326	122 333	130 011	117 940	-9,3 %
Maksutulot	41 433	39 577	40 120	43 308	7,9 %
Tuet ja avustukset	15 855	11 734	11 403	10 708	-6,1 %
Muut toimintatulot	116 971	124 917	125 210	131 624	5,1 %
Valmistus omaan käyttöön	18 860	18 140	18 140	19 519	7,6 %
TOIMINTAMENOT	-918 557	-939 998	-950 797	-971 886	2,2 %
Henkilöstömenot	-317 144	-322 456	-327 919	-333 486	1,7 %
Palvelujen ostot	-416 181	-425 873	-430 263	-434 650	1,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-38 924	-38 883	-41 266	-42 551	3,1 %
Avustukset	-44 709	-48 203	-48 406	-50 769	4,9 %
Muut toimintamenot	-101 600	-104 583	-102 943	-110 430	7,3 %
TOIMINTAKATE	-599 114	-623 297	-625 914	-648 787	3,7 %
Verotulot	452 739	457 500	446 200	477 300	7,0 %
Valtionosuudet	197 311	195 400	197 061	196 500	-0,3 %
Rahoitustulot					
Korkotulot	8 166	7 952	7 952	8 201	3,1 %
Muut rahoitustulot	22 295	23 244	27 635	23 795	-13,9 %
Rahoitusmenot					
Korkomenot	-5 194	-6 099	-4 523	-4 895	8,2 %
Muut rahoitusmenot	-47	-30	-30	-30	0,0 %
Korvaus peruspääomasta	-18 635	-18 635	-18 635	-18 585	-0,3 %
VIISIKATE	57 522	36 035	29 746	33 500	12,6 %
Poistot ja arvonalentumiset	-48 364	-49 178	-48 218	-51 475	6,8 %
Satunnaiset erät					
Satunnaiset tulot	0	0	13 200	4 500	-65,9 %
Satunnaiset menot	0	0	0	0	
TILIKAUDEN TULOS	9 159	-13 144	-5 272	-13 475	
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	389	174	174	172	-1,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	9 548	-12 970	-5 098	-13 303	

TALOUSSUUNNITELMAN TULOSLASKELMA (milj. euroa)

(sisältää ydinkaupungin, liikelaitokset ja taseyksiköt, sisältää sisäiset erät)

vuoden 2019 talousarviosta on eliminoitu Savilahti-allianssin vaikutus toimintatuloihin ja toimintamenoihin (20,5 milj. euroa), netto 0 euroa

luvut 2021 ja 2022 on arvioitu nykykaupungin mukaisesti, maakuntauudistuksen vaikutusta ei ole laskettu

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TPE 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	319,6	319,4	316,9	324,9	323,1	319,0	328,6	335,1
Toimintamenot	-893,7	-918,6	-940,2	-950,8	-971,9	-980,8	-1003,5	-1023,6
TOIMINTAKATE	-574,0	-599,1	-623,3	-625,9	-648,8	-661,8	-675,0	-688,5
Verotulot	429,1	452,7	457,5	446,2	477,3	493,1	525,8	539,0
Valtionosuudet	182,7	197,3	195,4	197,1	196,5	201,0	204,6	209,1
Rahoitustulot ja menot, netto	6,4	6,6	6,4	12,4	8,5	6,7	5,2	4,1
VUOSIKATE	44,2	57,5	36,0	29,7	33,5	39,0	60,6	63,7
Poistot ja arvonalentumiset	-51,3	-48,4	-49,2	-48,2	-51,5	-54,5	-57,0	-60,0
Satunnaiset tulot ja menot	0,8	0,0	0,0	13,2	4,5	0,0	0,0	0,0
TILIKAUDEN TULOS	-6,3	9,2	-13,2	-5,3	-13,5	-15,5	3,6	3,7
Poistoeron lisäys (-) ja vähennys (+)	0,4	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-5,8	9,5	-13,0	-5,1	-13,3	-15,4	3,8	3,9
Tunnuslukuja:								
- Toimintatulot / toimintamenot	40 %	35 %	34 %	34 %	33 %	33 %	33 %	33 %
- Toimintakatteen kasvu	0,6 %	4,4 %	4,0 %	4,5 %	3,7 %	2,0 %	2,0 %	2,0 %
- Vuosikate poistoista	51 %	119 %	73 %	62 %	65 %	72 %	106 %	106 %

4. Investointiosa

4.1 Investointiosan esitystapa

Talousarvion investointiosassa esitetään ydinkaupungin ja tilakeskuksen investoinnit hankkeittain. Hanke on pääsääntöisesti toimielimen vastuulla oleva käyttöomaisuuden hankinta- tai perusparannuskokonaisuus. Hankkeesta tai hankeyhdistelmästä on esitetty hankkeen kustannusarvio, aikaisemmin käytetyt määrärahat, myönnettävä määräraha sekä mahdollinen perustelu. Pohjois-Savon alueellisen pelastuslaitoksen ja liikelaitosten osalta investointiosassa esitetään tulo- ja menoarvioiden summat sekä niiden nettosummat.

Taloussuunnitelmakauden investointeja on kaupungin nettovelkaantumisen hillitsemiseksi sopeutettu vastamaan toiminnan rahavirrasta muodostuvaa tulo-rahoitusta. Investointiosan yhteenvedon meno- ja tuloarviot eivät siten ole kaikilta osin yhdenmukaisia taseyksiköiden ja liikelaitosten omien talousarvioesitysten kanssa.

- Talousarvion investointiosassa investointihankkeiden tai hankekokonaisuuksien menot esitetään bruttomääräisinä.
- Investointiosan tuloksi merkitään investointien rahoittamiseen arvioidut rahoitusosuudet sekä käyttöomaisuuden myyntien osalta myytävien kohteiden tasearvo.
- Arvioidut luovutusvoitot tai -tappiot budjetoidaan käyttötalousosaan.
- Investointiosassa kaupunginvaltuustoa sitovia ovat talousarviovuoden 2019 määrärahat ja tuloarviot.

4.2. Investoinnit suunnitelmakautena 2019 - 2022

Investointitasoa on nostettu merkittävästi. Bruttoinvestoinnit neljän vuoden suunnitelmakaudella ovat yhteensä 425,4 miljoonaa euroa. Tulo-rahoitus ei kuitenkaan riitä kattamaan investointeja kuin noin kolmasosaltaan ja kaupunki joutuu rahoittamaan loput lainanotolla. Tämä tarkastelu näkyy talousarvion rahoitusosassa.

Tärkeiden investointien toteuttamiseksi on päätetty käyttää myös vaihtoehtoisia rahoitusmalleja kuten elinkaari-mallia. Elinkaarihankeina on päätetty toteuttaa Hiltulanlahden koulu ja päiväkotia vuosina 2018-2019, noin 17 milj. euroa. Kaupungin keskustan uima-, jäähalli ja paikoitustalon, arviolta 50 milj. euron hanke toteutetaan leasing-rahoituksella. Lisäksi päiväkotia suunnitellaan toteutettavaksi vuokramallilla.

Kasvun ja oppimisen palvelualue tarvitsee tarkoituksenmukaiset, turvalliset ja terveelliset toimitilat palvelun-järjestämistä varten. Koulujen ja päiväkotien investointitarpeet perustuvat kaupungin tila- ja palveluverkosto-suunnitteluun. Kaupungin eri alueet kehittyvät eri tahtiin ja osin jopa eri suuntiin. Keskeinen keskusta-alue ja sen lähialueet sekä Saaristokaupunki tarvitsee uusia tiloja sekä varhaiskasvatukseen että perusopetuksen tarpeisiin. Lukiokoulutuksen kysyntä keskustalukioissa on myös kasvussa.

Varhaiskasvatuksessa kysyntää lisää lapsimäärän kasvun lisäksi päivä- ja vuorohoidon kysynnän kasvu. Tu-levaisuudessa on syytä huomioida mahdollinen varhaiskasvatukseen maksuttomuus, joka tulee lisäämään to-teutuessaan palvelutarvetta voimakkaasti. Kaupungin rakennusinvestointeja suunniteltaessa on syytä mah-dollistaa yksityinen päivähoidon palvelutarjonta myös jatkossa.

Kaupungin harvaan asutuilla alueilla muutos on päinvastainen eli lapsimäärät vähenevät. Tämä aiheuttaa pai-neita erityisesti perusopetuksen aineopetuksen ja lukio-opetuksen sekä oppilashuollon laadukkaalle järjestä-miselle.

Koulujen ja päiväkotien tarveselvityksen aloittamisesta sovitaan verkostotyön ohjausryhmässä, jossa palvelu-jen muutoksia tarkastellaan kaupunkitasoisesti palvelualueiden kesken. Investointitarpeen määrittely käynnis-tyy tarveselvityksellä Kuopion kaupungin toimitilahankkeiden hankeohjeen (KH 19.5.2014) mukaisesti. Tarve-selvityksen taustalla on muutokset palvelun tarpeessa (lapsimäärän tai palvelun kysynnän muutokset) tai toi-mitiloista johtuvat muutostarpeet (esimerkiksi kiinteistön korjaustarpeet). Hankesuunnitteluprosessin aikana selvitetään toiminnalliset ja pedagogiset tarpeet sekä toiminnan järjestämisen edellyttämät tilatarpeet. Tavoit-teena on lisätä tilojen käyttöastetta ja tilatehokkuutta. Kuopion Tilakeskus vastaa toimitilojen kunnossapidosta, rakennuttamisesta ja investointiohjelman valmistelusta yhdessä palvelualueen kanssa.

Nk. sote-vaikutteisia investointitarpeita on taloussuunnitelmakaudella arvioitu olevan lähes 30 milj. euroa. Kau-punki huolehtii yhteistyökumppanien, kuten Niiralan Kulma Oy:n, kanssa että palvelujen laatu ja riittävyys tur-vataan ajanmukaisissa tiloissa. Toteutusratkaisuihin pyritään hakemaan sellaisia vaihtoehtoja, joissa inves-

tointi tehdään muualle kuin kaupungin taseeseen. Tästä syystä yksittäiset kohteet, kuten Puijonlaakso ja Levänen eivät sisälly kaupungin talousarvion investointiohjelmaan. Keskeiset kohteet ovat etenemässä ja ne on mahdollista toteuttaa maakunta- ja sote-uudistuksesta riippumatta.

Pelastuslaitoksen kohteista Nilsin Paloaseman hankesuunnitelma päivitetään ja aseman suunnittelu käynnistetään vuonna 2019. Kuopion Neulamäen Paloaseman korvaavan tilaratkaisun tarveselvitys on valmistunut ja sopivien sijoituspaikkojen haku asemille on käynnissä. Paloasemien yhteenlaskettu investointi on n. 22 milj. euroa, josta osa pyritään toteuttamaan kaupungin ulkopuolisten rahoittajien toimesta.

4.3. Investointiosa

Investoinnit 1.000 €

Atk-ohjelmat, projektit ja laitteet

	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Menot	-558	-513	-600	-400	-400

Maa- ja vesialueet

Myynnit	600	600	600	600	600
Menot	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Netto	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400	-2 400

Yhdyskuntarakentaminen

Lähiliikuntapaikat	Menot	-100	-150	-1 350	-300	
Satamat	Menot	-680	-4 580	-2 780	-380	-80
Kunnallistekniikka	Rah.osuus	583	250	1 500		
	Menot	-21 088	-26 062	-28 370	-35 220	-37 670
	Netto	-20 505	-25 812	-26 870	-35 220	-37 670
Yleiset alueet, puistot ja virkistysalueet	Menot	-3 210	-3 305	-4 275	-1 570	-480
Liikuntapaikat	Menot	-6 105	-4 200	-4 450	-3 150	-3 250

Yhdyskuntarakentaminen

Tulot yht.	583	250	1 500	0	0
Menot yht.	-31 183	-38 297	-41 225	-40 620	-41 480
Netto	-30 600	-38 047	-39 725	-40 620	-41 480

Koneet ja kalusto

Kaupunkirakennelautakunta	Menot	-50	-50	-50	-50	-50
Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Menot	-731	-931	-800	-800	-800
Kasvun ja oppimisen lautakunta	Menot	-1 490	-1 870	-1 100	-2 800	-1 600
Perusturva- ja terveyslautakunta	Menot	-695	-799	-800	-800	-800
	Menot yht.	-2 966	-3 650	-2 750	-4 450	-3 250

Muut aineelliset hyödykkeet

Menot	-50	-50	-50	-50	-50
-------	-----	-----	-----	-----	-----

Osakkeet ja osuudet

Tulot	1 625	1 625	1 625	1 625	1 625
Menot	-4 000	-500	-500	-500	-500
Netto	-2 375	1 125	1 125	1 125	1 125

Ydinkaupungin investoinnit yhteensä

Tulot	2 808	2 475	3 725	2 225	2 225
Menot	-41 757	-46 010	-48 125	-49 020	-48 680
Netto	-38 949	-43 535	-44 400	-46 795	-46 455

Investoinnit 1.000 €

TA 2018 TA 2019 TS 2020 TS 2021 TS 2022

Tilakeskus

Talonrakennus

Koko hanke

Suunnittelu-/käsittelyvaihe

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualue

Savilahden uusi liikunta ja tapahtumakeskus	23 900	-600	-5 200	-10 600	-7 500		KH 4.12.2017
Museon peruskorjaus ja laajennus	15 000	-1 500	-10 400	-3 000			KH 29.2.2016 § 67
Pääkirjaston korjaus- ja muutos	1 140		-680	-460			
Maaningan urheilu- ja liikuntatalon perusparannus	3 700	-1 600	-2 500				
Lippumäen uusi ylipainehalli ja huoltorakennus	3 700	-1 450	-3 450				
Lippumäen jäähallin muutos sisäliikuntahalliksi ja peruskorj.	3 400	-200	-400	-1 500	-1 500		KH 10.10.2016
Keskuskentän uusi Areena	15 000	-200	-600	-9 000	-5 400		HS meneillään
Väestösuojien peruskorjaukset	2 800	-500	-200	-500	-800	-500	KH 26.3.2018, HS meneillään
Yhteensä	68 640	-13 800	-23 430	-25 060	-15 200	-500	

Toimisto yms. hallintorakennukset

Puijon tornin julkisivun rakenteelliset korjaukset	800	-800	-750				
Kaupungintalon peruskorjaus	20 000				-500	-9 500	TS meneillään
Yhteensä	20 800	-1 000	-750	0	-500	-9 500	

Kasvun ja oppimisen palvelualue (koulut ja nuorisotilat)

Läntisen maaseutualueen uusi koulu (ja päiväkotit)	7 800	-200	-2 800	-5 000			KH 24.9.2018
Niiralan koulun peruskorjaus koulu- ja päiväkotikäyttöön	6 200	-200	-200	-2 000	-4 000		HS käynnistyy
Lumit, uusi musiikki- ja ilmaisutaidon lukio	21 000	-200	-1 000	-10 000	-10 000		KH 7.9.2015 ja 19.10.2015
Koillisen-Kuopion kouluratkaisu	200	-200	-200				(Kouluverkostoeselvitys)
Lyseon peruskorjaus	5 500			-100	-3 100	-2 300	(Kouluverkostoeselvitys)
Hatsalan klassillinen koulu (korvaava uudisrakennus)	25 300			-300	-6 500	-12 000	TS käynnissä
Pirtin koulun laajennus	3 300		-200	-1 100	-2 000		TS käynnissä
Särkiniemen koulu (korvaava)	4 450			-250	-2 100	-2 100	(Kouluverkostoeselvitys)
Syvänniemen uusi alakoulu	3 100				-200	-1 600	KV 8.12.2014, 9.3.2015
Kallaveden lukio (korvaava uudisrakennus)	15 000					-300	(Kouluverkostoeselvitys)
Kettulan koulu (korvaava uudisrakennus)	7 000				-300	-3 200	(Kouluverkostoeselvitys)
Jynkän nuorisotalo Monari peruskorjaus (korvaava rakennus)	2100					-100	
Yhteensä	100 950	-1 000	-4 400	-18 750	-28 200	-21 600	

Investoinnit 1.000 €**TA 2018 TA 2019 TS 2020 TS 2021 TS 2022**

Kasvun ja oppimisen palvelulaue (päiväkodit)	Koko hanke						
Kuikkalammen uusi päiväkotit (8 r)	8 400	-1 500	-6 100				KH 9.10.2017
Läntisen maaseutualueen uusi päiväkotit (koulun yhteyteen)	1 200		-400	-800	0	0	KH 24.9.2018
Vehmersalmen päiväkotit (muutos)	1 500	-50	-700	-800	0	0	HS käynnissä
Kantakaupungin koillisen alueen uusi päiväkotit	5 500	-400	-100	-3 500	-1 500	0	TS Kopa Itk 18.9.2018
Puijonlaakson uusi päiväkotit	4 000		-300	-3 700	0	0	TS käynnissä
Jynkän palvelukeskus 1 Paimenpojan päiväkotit , peruskorjaus	850		0	-100	-750	0	
Länsi-Puijon päiväkodin uudisrakennus (tai peruskorjaus)	4 200		0	0	-200	-4 000	(Päiväkotiverkostoselvitys)
Neulamäen 1 palvelukeskus A päiväkotit, peruskorjaus	850		0	0	-150	-700	
Yhteensä	26 500	-5 720	-7 600	-8 900	-2 600	-4 700	

Palo- ja pelastustoimi

Nilsin paloasema, uudisrakennus	3 100		-300	-2 800			HS 20.4.2016,
Yhteensä	3 100	0	-300	-2 800	0	0	

Kalusto- ja valmiussuunnitelmahankinnat	600	-60	-60	-160	-160	-160	
--	------------	------------	------------	-------------	-------------	-------------	--

Pienet peruskorjauskohteet	32 500	-6 500	-8 500	-8 500	-6 500	-6 500	
-----------------------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	--

Tulot

Kiinteistöjen myynti	Myynnit	3 285	3 410	3 500	3 500	3 700	
Maaningan urheilu- ja liikuntatalo, OPM:n avustus	Rah.osuus	750					
Museon peruskorjaus, OPM:n avustus	Rah.osuus	385	815				
Lippumäen uimahalli muutos sisäliikuntahalliksi, OPM:n avustus	Rah.osuus		800				
Savilahti, OKM:n avustus	Rah.osuus			750			
Keskuskentän Areena, OKM:n ja UEFA:n avustus	Rah.osuus			3 200			

Tulot yhteensä		4 420	5 025	7 450	3 500	3 700	
-----------------------	--	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--

Tilakeskus yhteensä

Tulot	4 420	5 025	7 450	3 500	3 700	
Menot	-28 080	-45 040	-64 170	-53 160	-42 960	
Netto	-23 660	-40 015	-56 720	-49 660	-39 260	

Investoinnit 1.000 €

Pohjois-Savon aluepelastuslautakunta

	TA 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Tulot	470	273	407	934	316
Menot	-1 634	-1 503	-1 949	-2 486	-2 501
Netto	-1 164	-1 230	-1 542	-1 552	-2 185

Kuopion Vesi Liikelaitos

	Rah.os	15				
Verkosto	Menot	-7 375	-10 430	-9 865	-8 370	-9 040
Veden tuotanto	Menot	-5 220	-1 540	-1 730	-1 370	-1 020
Jäteveden puhdistus	Menot	-1 620	-1 530	-2 320	-1 260	-940
	Menot	-14 215	-13 500	-13 915	-11 000	-11 000
	Netto	-14 200	-13 500	-13 915	-11 000	-11 000

Kuntatekniikkaliikelaitos

Tulot yhteensä

Menot yhteensä

Netto

Myynnit	20	20	20	20	20
Menot	-689	-689	-689	-689	-689
Netto	-669	-669	-669	-669	-669

Investoinnit yhteensä

Tulot	7 733	7 793	11 602	6 679	6 261
Menot	-86 375	-106 742	-128 848	-116 355	-105 830
Netto	-78 642	-98 949	-117 246	-109 676	-99 569

Nk. sote-vaikutteisia investointitarpeita on taloussuunnitelmakaudella arvioitu olevan lähes 30 milj. euroa. Kaupunki huolehtii yhteistyökumppanien, kuten Niiralan Kulma Oy:n, kanssa että palvelujen laatu ja riittä-vuus turvataan ajanmukaisissa tiloissa. Toteutusratkaisuiksi pyritään hakemaan sellaisia vaihtoehtoja, joissa investointi tehdään muualle kuin kaupungin taseeseen. Tästä syystä yksittäiset kohteet, kuten Puijonlaakso ja Levänen eivät sisälly kaupungin talousarvion investointiohjelmaan. Keskeiset kohteet ovat etenemässä ja ne on mahdollista toteuttaa maakunta- ja sote-uudistuksesta riippumatta.

4.4. Suurimmat yhdyskuntarakentamisen investoinnit

Savilahti

- Savilahden allianssin toteutusvaiheeseen siirtyminen 13 700 000 €

Savilahden allianssihankeessa siirrytään kehitysvaiheesta toteutusvaiheeseen. Allianssissa luodaan Savilahden johtavien liikenneyhteyksien uusimisella edellytykset alueelle sijoittuvien toimintojen toteuttamiselle ja joukkoliikenneyhteyksien sekä kevyen liikenteen yhteyksien parantamiselle. Vuoden 2019 toimenpiteet kohdistuvat mm. Savilahdentielle ja nk. Tekniikkakadulle sekä Niiralankadun alikulkukäytävään.

Ydinkeskustan hankkeet

- Snellmanipuiston peruskorjaus 1 000 000 €
- Kuninkaankatu välillä Kauppakatu – Minna Canthin katu 500 000 €
- Museokatu 400 000 €

Snellmanipuiston remontointi ja Kuninkaankadun parantaminen kirkon ja puiston välissä ovat tärkeä osa ydinkeskustan parantamishanketta. Töiden toteuttamisella parannetaan yleistä viihtyvyyttä ja luodaan edellytyksiä liike-elämän kehittämiseksi. Museokadun parantaminen liittyy keskeisesti museon ja kirjaston kehittämishankkeeseen, jonka toteuttaminen käynnistyy tilahallinnon toimesta vuoden 2019 aikana.

Katujen peruskorjaukset

- Pajulahdentie 150 000 €

Vuonna 2018 aloitetut Pajulahdentien ja Reposaaarentien korjaukset viimeistellään.

Täydennysrakentaminen

- Puijonlaakso 250 000 €
- Tarhakaari, Yötarhantie ja Varsapolku 150 000 €
- Mölymäki 50 000 €

Puijonlaakson etelärinteeseen liittyen toteutetaan Taivaanpankontielle kevyen liikenteen väylä. Puijonlaaksoon on lisäksi varattu määrärahaa tulevien vuosien investointien suunnitteluun. Tässä yhteydessä tarkastellaan mm. Sammakkolammenpuisto. Mölymäen hankkeen ensimmäisen osan viimeistelyyn on varattu pieni määräraha. Jynkän alueella jatketaan vuonna 2018 aloitettua täydennysrakennuskohdetta.

Asuinalueiden rakentaminen

- Hiltulanlahti 3 150 000 €
- Kuikkalampi 550 000 €

Hiltulanlahden alue on kaupungin tärkein omakoti- ja rivitalojen uudisrakennusalue, sen rakentamisella pystytään vastaamaan pientalojen tonttitarpeeseen ja samalla tavoitteisiin asukasluvun lisääntymisestä. Kuikkalammen alue Saaristokaupungissa täydentää kaupungin kerrostalotonttitarjontaa.

Puijoon liittyvät hankkeet

- Puijon urheilulaakso 2 400 000 €
- Suurmäentie 100 000 €

Puijon urheilulaakson alueen kehittäminen luo edellytyksiä alueen tason nostolle ja palvelujen parantamiselle sekä uusien toimintojen rakentamiselle. Vuonna 2019 erityiskohteena on maalialueella oleva tekonurmikentän toteuttaminen. Lisäksi alueella viimeistellään pysäköintipaikkoja. Suurmäentien ja Puijonlaaksontien välisen rampin molempiin päihin toteutetaan liikennevalot.

Liikuntapaikat

- Lippumäen alue 800 000 €
- Heinjoen ampuma- ja moottoriratakeskus 300 000 €

Lippumäen tekojääradan toteuttaminen saadaan viimeisteltä vuonna 2019 aikana. Tämän lisäksi Lippumäen alueella parannetaan liikennejärjestelyjä. Samalla Lippumäen alue saadaan vähitellen valmiiksi. Heinjoella jatketaan yhteisrakentamishankkeita alueen toimijoiden kanssa ja toteutetaan samalla alueen yleissuunnitelmaa sekä parannetaan harrastus- ja harjoitteluolosuhteita.

Yleiset alueet, ulkoilu-, virkistys- ja satama-alueet

- Muut kohteet kaupungin alueella 2 385 000 € (Matkustajasataman laajennus ja Snellmanin puisto ei sisälly tähän ryhmään)

Yleisten alueiden investoinneilla parannetaan yleistä viihtyvyyttä, lisätään palveluvarustusta ja luodaan myönteistä kaupunkikuvaa sekä huolehditaan kaupungin omaisuuden arvon säilymisestä.

Lähiliikuntapaikat

- Julkulan Kiviniemenranta 650 000 €

Kiviniemenrannan lähiliikuntapaikan toteuttamisella parannetaan puistoaluetta ja lisätään alueen asukkaiden ja muiden puiston käyttäjien viihtyvyyttä.

Elinkeinoin liittyvät hankkeet

- Matkustajasatama 4 500 000 €
- Elinkeinoalueet 500 000 €
- Sorsasalo 200 000 €

Matkustajasataman hanke on lähivuosien suurin matkailuun ja keskusta-alueeseen liittyvä elinkeinohanke. Sillä parannetaan sataman alueen toimivuutta, ympäristöä ja alueella olevan sekä uuden elinkeinotoiminnan toimintaedellytyksiä. Elinkeinoalueisiin varatulla määrärahalla varaudutaan nimeämättömien hankkeiden nopeaan käynnistämiseen. Sorsasaloon on varattu suunnittelumäärärahaa Finnpulpin hankkeen käynnistymisen varalta.

Maaseututaajamat

- Nilsiä katujen korjaukset ja Tahkon matkailuympäristön kehittäminen 650 000 €
- Juankosken katujen ja Juicen torin korjaukset 1 000 000 €
- Karttulan kadut 50 000 €

Maaseututaajamissa on runsaasti peruskorjauksen tarpeessa olevia katuja ja niihin sijoitettua kunnallistekniikkaa, hankkeilla parannetaan taajamien liikenteen turvallisuutta, taajamien viihtyisyyttä ja elinvoimaa sekä vesihuollon toimivuutta.

5. Rahoitusosa

Rahoituslaskelman lukuohje

Rahoitussuunnitelma jakautuu kahteen osaan.

Toiminnan ja investointien rahavirta pitää sisällään käyttötalouden ja investoinnit osoittaen rahavirran, joka on katettava rahoitustoiminnalla tai joka jää rahoituksen katteeksi. Rahoitussuunnitelman toiminnan rahavirta muodostuu tulossuunnitelmasta siirtyvästä vuosikatteesta ja satunnaisista eristä sekä tulorahoituksen korjauksista.

Toiminnan rahavirta

Tulorahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Tästä syystä rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava vuosikate sekä satunnaiset erät, jotka tuloslaskelmassa esitetään vuosikatteen jälkeen.

Investointien rahavirta

Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä. Rahoituslaskelman Investointien rahavirta -nimikkeen alla esitetään myös investointien rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntihintaiset myyntitulot.

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset

Kunnan myöntämät lainat, jotka taseessa esitetään pysyvien vastaavien ryhmässä Sijoitukset, käsitellään ryhmässä antolainauksen muutokset. Antolainojen lisäykset vähentävät rahavaroja ja antolainojen takaisinmaksut lisäävät rahavaroja. Antolainojen muutoksina esitetään erikseen lainojen lisäykset ja lainojen lyhennykset.

Lainakannan muutokset

Rahoituslaskelma osoittaa, miten kunnan rahoitusrakenne tilivuoden aikana muuttuu. Pitkäaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon kunta tilivuoden aikana ottanut uutta pitkäaikaista lainaa tai uusinnut niitä. Lyhytaikaisten lainojen lisäys osoittaa, kuinka paljon kunta on ottanut uutta lyhytaikaista lainaa tai uusinnut sitä. Lyhytaikaisten lainojen vähennys osoittaa, kuinka paljon kunta on tilivuoden aikana lyhentänyt lyhytaikaisia lainojaan. Lyhytaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset esitetään rahoituslaskelmassa nettona.

Muut maksuvalmiuden muutokset

Muut maksuvalmiuden muutokset koostuvat seuraavista tase-erien muutoksista: toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutos, pitkäaikaisten saamisten muutokset, lyhytaikaisten saamisten muutokset, korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset ja rahavarojen muutos.

Tilinpäätöksessä kunnalliset liikelaitokset yhdistetään kaupungin muuhun toimintaan laske- malla tuloslaskelmat yhteen rivi riviltä. Tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä eliminoidaan kaupungin sisäisten liiketapahtumien vaikutus laskelmiin, joten tilinpäätöksen mukainen tuloslaskelma poikkeaa talousarvion tulossuunnitelmasta, jossa sisäiset tapahtumat ovat mukana.

Vaikutus maksuvalmiuteen

Rahoitusosa päättyy Vaikutus maksuvalmiuteen –erään, jonka positiivinen arvo tarkoittaa kunnan maksuvalmiuden vahvistumista ja negatiivinen sen heikkenemistä.

RAHOITUSLASKELMA 2019

	Taseyksiköt				Liikelaitokset		
	Ydinkau- punkki	P-S pelas- tustoimi	Tilakeskus	Isäntäkunta- palvelut	Ydinkaupunki ja taseyksiköt yhteensä	Kuopion Vesi	Kuntatek. liikelaitos
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta							
Vuosikate	4 105	1 195	17 610	0	22 909	9 160	1 431
Satunnaiset erät	4 500	0	0	0	4 500	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-11 350		-700		-12 050		-20
Toiminnan rahavirta yhteensä	-2 746	1 195	16 910	0	15 359	9 160	1 411
Investointien rahavirta							
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-46 010	-1 503	-45 040		-92 553	-13 500	-689
Rahoitusosuudet investointimenoihin	250	273	1 615		2 138		
Pys. vastaavien hyöd.luov. tulot	13 575		4 110		17 685		20
Investointien rahavirta yhteensä	-32 185	-1 230	-39 315	0	-72 730	-13 500	-669
TOIMINNAN JA INV. RAHAVIRTA	-34 930	-35	-22 405	0	-57 371	-4 340	742
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäykset	-4 240				-4 240		
Antolainasaamisten vähennykset	5 220				5 220		
Antolainauksen muutokset	980	0	0	0	980	0	0
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	100 760	240			101 000	4 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-55 805	-208			-56 013	-987	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	15 000				15 000		
Lainakannan muutokset	59 955	32	0	0	59 987	3 013	0
Muut maksuvalmiuden muutokset							
Korottomien velkojen muutos	0				0	1 000	
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0	0	0	1 000	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	60 935	32	0	0	60 967	4 013	0
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	26 005	-3	-22 405	0	3 596	-327	742

5. Rahoitusosa

Vuosien 2019 – 2022 rahoituslaskelman perusteet

Vuosikate osoittaa tulo-rahoituksen määrän. Suunnitelmakauden aikana vuosikate nousee n. 60 milj. euroon, jossa talous on tasapainossa tavoitteen mukaisesti.

Toiminnan ja investointien rahavirta vuonna 2019 on -61,0 milj. euroa, joka on rahoitettava joko kassa- tai pääomarahoituksella.

Antolainojen lisäykseen varaudutaan 0,2 milj. eurolla Pohjois-Savon Pelastuslaitokselle. Huomioiden lainalyhennykset kaupungille Pohjois-Savon Pelastuslaitoksen lainakanta kasvaa nettona 0,04 milj. euroa. Kuopion Vesi Liikelaitos lyhentää ydinkaupungilta ottamaansa lainaa 1,0 milj. euroa ja ennakoi tarvitsevansa uutta lainaa 4,0 milj. euroa. Muun antolainauskannan arvioidaan lyhentyvän noin 4,0 milj. euroa.

Pitkäaikaista lainaa otetaan vuonna 2019 bruttomääräisesti 105,0 milj. euroa, tämä sisältää myös Kuopion Vesi Liikelaitoksen tarvitseman rahoituksen. Pitkäaikaisia lainoja maksetaan takaisin yhteensä 57,0 milj. eurolla. Lyhytaikaista rahoitustarvetta arvioidaan olevan vuoden 2019 lopussa n. 15,0 milj. euroa.

Rahavarojen ennakkoidaan kasvavan talousarviovuoden aikana 4,0 milj. euroa.

Vuosittaiset bruttoinvestoinnit ovat suunnitelmakaudella keskimäärin 114 milj. euroa. Taloussuunnitelmakauden aikana toiminnan rahavirran ja investointien välillä vallitsee epäsuhta. Nettoinvestointitaso ylittää poistot joka vuosi. Toiminnan ja investointien rahavirta on koko suunnitelmakauden ajan negatiivinen, mikä käytännössä tarkoittaa pitkäaikaisten lainojen nettomäärän kasvua suunnitelmakauden jokaisen tarkasteluvuoden aikana. Omarahoitus riittää vain noin kolmannekseen investoinneista vuonna 2019 ja 2020.

Pitkäaikaisten lainojen lisäykset sopeutetaan rahoitustuloksen ja lainojen lyhennysten mukaiseen tasoon. Kaupungin lainamäärän odotetaan kasvavan seuraavan taulukon mukaisesti:

Lainakannan kehitys 2016 – 2022

	TP 2016*	TP 2017	TPE 2018**	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Lainakanta milj. euroa	339,6	347,5	358,8	421,8	494,8	539,8	575,8
Lainamäärän muutos %	8,1	2,3	3,3	17,6	17,3	9,1	7,3
Lainat (euroa/asukas)	2 884	2 913	2 987	3 486	4 061	4 399	4 658
Lainamäärän kasvu (euroa/asukas)	82	29	74	500	574	338	260

* sisältää Juankosken kaupungin lainakannan

** 9/2018 seurantaraportin mukainen ennuste

KUOPION KAUPUNGIN RAHOITUSLASKELMA (milj. euroa)

(sisältää ydinkaupungin, liikelaitokset ja taseyksiköt, sisältää sisäiset erät)

luvut 2021 ja 2022 on arvioitu nykykaupungin mukaisesti, maakuntauudistuksen vaikutusta ei ole laskettu

	TP 2016	TP 2017	TA 2018	TPE 2018	TA 2019	TS 2020	TS 2021	TS 2022
Toiminnan rahavirta								
Vuosikate	44,2	57,5	36,0	29,7	33,5	39,0	60,6	63,7
Satunnaiset erät	0,8	0,0	0,0	13,2	4,5	0,0	0,0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-4,3	-1,3	-9,1	-8,9	-12,1	-5,0	-5,0	-5,0
TOIMINNAN RAHAVIRTA YHT.	40,7	56,3	26,9	34,0	25,9	34,0	55,6	58,7
Investoinnit								
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-57,2	-57,1	-86,4	-81,2	-106,7	-128,8	-116,4	-105,8
Rahoitusosuudet	0,9	0,9	1,8	1,5	2,1	5,9	0,9	0,3
Käyttöom. myyntitulot	15,6	7,1	14,6	18,0	17,7	10,7	10,7	10,9
INVESTOINNIT NETTO	-40,7	-49,1	-69,9	-61,7	-86,9	-112,2	-104,7	-94,6
VARSINAINEN TOIMINTA JA INVESTOINNIT NETTO	0,0	7,1	-43,0	-27,7	-61,0	-78,3	-49,0	-35,9
Rahoituksen rahavirta								
Antolainojen muutokset								
Antolainojen lisäys	-0,5	-0,8	-6,2	-6,2	-4,2	-0,2	-0,2	-0,2
Antolainojen vähennys	1,1	1,1	5,1	5,1	5,2	5,2	5,2	5,2
Antolainojen muutokset yhteensä	0,6	0,3	-1,1	-1,1	1,0	5,0	5,0	5,0
Lainakannan muutokset*								
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	58,3	35,2	106,2	96,2	105,0	120,0	120,0	110,0
Pitkäaikaisten lainojen väh.	-58,6	-53,0	-54,1	-54,1	-57,0	-62,0	-75,0	-74,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-0,5	7,3	-15,0	-15,0	15,0	15,0	0,0	0,0
Lainakannan muutokset yhteensä	-0,8	-10,5	37,1	27,1	63,0	73,0	45,0	36,0
Oman pääoman muutokset	0,0	-1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut maksuvalmiuden muutokset								
Toimeksiantojen varojen muutos	0,7	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vaihto-omaisuuden muutos	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Saamisten muutos	-2,0	-5,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Korottomien velkojen muutos	0,2	8,7	0,7	0,7	1,0	0,0	0,0	0,0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-1,4	-8,9	36,7	26,7	65,0	78,0	50,0	41,0
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	-1,4	-1,7	-6,3	-1,0	4,0	-0,3	1,0	5,1
Tunnuslukuja								
- Investointien omarahoitusprosentti	78 %	102 %	43 %	37 %	32 %	32 %	53 %	60 %

* vuoden 2018 rahoitustarve on ennustettu lokakuun kassatilanteen pohjalta

6. Liitteet

6.1. Kuopion Vesi Liikelaitos

Toimintaympäristö ja sen muutokset 2019

Vesihuoltopalvelu on yhteiskunnan toimintojen kannalta välttämättömyyspalvelu, jota säätelee vesihuoltolaki (119/2001, myöhemmin tehtyine muutoksineen). Kunta on velvollinen järjestämään vesihuoltopalvelut ja vesihuoltolaitos huolehtimaan vesihuollosta toiminta-alueillaan.

Kuopion kaupungin alueella vesihuoltopalveluista huolehtivat kaupungin liikelaitoksena toimiva Kuopion Vesi ja n. 60 vesiosuuskuntaa. Kuopion Veden toiminta-alueeseen kuuluvat keskeinen kaupunkialue sekä Kurkimaan, Melalahden, Vehmersalmen, Karttulan, Nilsin, Maaningan ja Juankosken taajamat. Oman toiminta-alueen lisäksi Kuopion Vesi toimittaa talousvettä useimmille maaseutualueilla toimiville vesiosuuskunnille ja myös ottaa vastaan viemäriverisiä joidenkin osuuskuntien viemäroidyiltä alueilta.

Kuopion Veden toiminta-alue on tällä hetkellä maantieteellisesti erittäin laaja.

Vesihuoltolain mukaan Kuopion Vesi Liikelaitoksen on rahoitettava toimintansa asiakkailta perittävillä maksuilla. Ko. lain mukaan vesihuoltolaitoksen asiakkailta perittävillä maksuilla ei saa rahoittaa mitään muuta kunnan toimintaa.

Kuopion Vesi Liikelaitoksen toiminta on laajentunut useiden kuntaliitosten (Vehmersalmi v. 2005, Karttula v. 2011, Nilsin v. 2013, Maaninka v. 2015 ja Juankoski v. 2017) myötä huomattavasti.

Kuntaliitosten yhteydessä Kuopion Vesi käy läpi uuden toimintayksikkönsä mm. taloudellisuuden kannalta. Alussa liittyvän kunnan vesihuolto vie suhteessa enemmän rahaa, mutta myöhemmin toiminnan vakiinnuttua tilanne tasoittuu ja käyttökustannukset jopa pienenevät. Esimerkkinä mainittakoon se, että etälaitokset otetaan Kuopion Veden kaukovalvontaan, jolloin jatkuvaa miehitystä ei tarvita näissä kohteissa.

Toiminta-alueiden laajentumisen myötä vesihuollon käyttö- ja pääomakustannukset ovat myös kasvaneet. Liitosten myötä myös Kuopion Veden asiakasmäärä ja sen myötä tulot ovat kasvaneet. Kuitenkaan tämä tulojen kasvu ei kompensoi kustannusten kasvua.

Liitoskunnissa vesihuoltoverkostojen sijainti on harvoin tarkasti tiedossa, vaikka onkin sähköisessä muodossa. Samoin verkoston ja laitosten kunto on usein melko huonoa.

Vesihuollon on toimittava 24 tuntia vuorokaudessa 7 päivänä viikossa. Kuopion Veden on turvattava toimiva vesihuolto ja sen ympärivuorokautinen ylläpito ja valvonta. Suurimman osan laitoksen käyttökustannuksista muodostavat laitoksien ja verkostojen henkilöstö-, kemikaali-, kunnossapito- ja energiakulut. Näistä kuluista ei voi karsia, jos talousveden laatu aiotaan pitää lakien ja asetusten mukaisena ja jätevedet puhdistetaan laitoksen ympäristöluvan mukaisesti.

Vertailtaessa muiden Suomen suurien vesilaitosten toimintaa voidaan todeta, että Kuopion Veden toiminta on hyvin tehokasta ja taloudellista. Tulot omistajalle on suurempi kuin monissa muissa vertailulaitoksissa. Silti Kuopion Veden asiakasmaksut ovat Suomen keskiarvotasoa.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Kuopion Veden tärkein toiminnan painopiste on turvata toimiva ja turvallinen vesihuolto toiminta-alueellaan.

Vuoden 2019 painopisteitä ovat:

- ikääntyneiden vesihuoltoverkostojen saneeraus käytettävissä olevien investointirahojen puitteissa
- vesihuoltoverkostojen rakentaminen uusille kaava-alueille
- Savilahden "Salli allianssi" hankkeeseen osallistuminen
- verkostojen häiriötön toiminta
- laajan toiminta-alueen hallinta
- laitosten lakisääteisten veloitteiden täyttäminen
- Ikonniemen vesilaitoksen prosessiautomaation uudistamishankkeen valmistuminen ja käyttöönotto
- henkilöstön työhyvinvoinnin parantaminen

Kuopion Vesi Liikelaitoksen toiminta ei juurikaan muutu. Vuoden 2018 alusta hulevesien viemärointi siirtyi pois Kuopion Veden toiminnasta kaupunkiympäristön palvelualueelle. Suurin muutos vuonna 2019 on Itkonniemen vesilaitoksen toiminnan tehostuminen ja automaation parantuminen saneerauksen tultua valmiiksi.

Henkilöstön kehittäminen

Kuopion Veden henkilökunnan määrä on tällä hetkellä optimaalinen suhteessa toiminta-alueiden laajuuteen. Henkilöstöä ei voida vähentää vaarantamatta Kuopion Veden toimintaa ja vesihuollon toimintavarmuutta. Uutta henkilöstöä otetaan eläkkeelle lähtevien tilalle hyvissä ajoin.

Kuopion Veden henkilöstöstä suurin osa tekee ydintehtäviä ja välttämättömiä tukipalveluja, jotka ovat hoidettava omalla henkilöstöllä. Henkilöstöä koulutetaan koulutussuunnitelman mukaan ja pidetään yllä työn edellyttämiä vaatimuksia ja valmiuksia.

Henkilöstön hyvinvointia tuetaan järjestämällä yhteisiä ja yksikkökohtaisia työyhteisöpäiviä ja tyky-päiviä. Vuosittain sovitaan myös liikunnan tukemisen periaatteet.

Yhteisistä ja yksikkökohtaisista pelisäännöistä on sovittu. Pelisääntöjä käydään tarpeen mukaan uudelleen läpi. Kehittämiskeskustelut käydään vuosittain jokaisen kanssa.

Kuopion Vesi Liikelaitos

TULOSLASKELMA

	2019 1 000 € 4 %	2020 1 000 € 3 %	2021 1 000 € 0 %	2022 1 000 € 3 %
Taksan korotus				
Liiketoiminnan tuotot	25 620	26 300	26 350	27 100
Liiketoiminnan kulut	-12 030	-12 300	-12 500	-12 800
Toimintakate	13 590	14 000	13 850	14 300
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkokulut	-650	-770	-730	-700
Peruspääoman korko	-3 780	-3 780	-3 780	-3 780
Vuosikate	9 160	9 450	9 340	9 820
Poistot	-8 500	-8 400	-8 300	-8 200
Poistoeron vähennys	30	28	27	25
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	690	1 078	1 067	1 645

RAHOITUSLASKELMA

	2019 1 000 €	2020 1 000 €	2021 1 000 €	2022 1 000 €
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	9 160	9 450	9 340	9 820
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-13 500	-13 915	-11 000	-11 000
Investoinnit netto	-13 500	-13 915	-11 000	-11 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-4 340	-4 465	-1 660	-1 180
Rahoituksen rahavirta				
Kaupungin lainan lyhennys	-987	-1 153	-1 286	-1 336
Velkojen ja saamisten muutos				
Laina kaupungilta	4 000	4 000	1 500	1 000
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Liittymismaksut	1000	1000	950	950
Rahoituksen rahavirta	4013	3847	1164	614
Vaikutus maksuvalmiuteen	-327	-618	-496	-566

Kuopion Veden taseessa on saatavia kaupungilta 9,38, josta katetaan rahoituksen ylitykset.

Kulujen arvio 2019:

- lähtökohtana vuoden 2017 toteutuma ja 2018 menojen toteutuma-arvio
- palkkakuluista edelleen vuonna 2019 vähennetty 30 % lomarahanosuudesta (9 kk), palkkoihin lisätty n. 1 % korotus
- uusia henkilöitä palkataan henkilöstösuunnitelman mukaan 6 henkilöä
- eläkkeelle jää arvion mukaan 6 henkilöä, joista 4 osa-aikaista
- kemikaali- ja sähkökulut nousevat hieman
- investoinnit suuret, poistot nousevat. Itkonniemen saneeraus valmistuu 2018 loppuun
- toiminnassa ei tapahdu muutoksia

Tuottojen arvio 2019:

- lähtökohtana vuoden 2017 toteutunut ja 2018 ja 2019 arvioitu veden myynti ja kuutiot
- veden myynti lähes vuoden 2018 tasolla. Käyttömaksujen korotus 4 %

6.2. Kuntatekniikkaliikelaitos (Mestar)

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Liikelaitos toimii kaupungin sisäisenä tulosohjattuna liiketoimintayksikkönä ja tuottaa palveluita kaupunkikonsernille asiakaslähtöisesti ja taloudellisesti. Palveluiden tuottamiseksi liikelaitos tekee tiivistä yhteistyötä alueen yritysten kanssa. Tehtävämme on tukea muita toimijoita saavuttamaan tavoitteensa ja yhteistyössä tilaajiemme kanssa kehittää kaupungin tuottamia palveluita kaupungin strategiassa linjattuun suuntaan.

Toiminnan painopisteet ja keskeiset muutokset

Lainsäädännön tulkinnan muuttuminen on aiheuttanut sen, että liikelaitos on käytännössä vetäytynyt kokonaan markkinoilta. Tämä asettaa tilaaja-tuottaja yhteistyön kehittämisen entistä tärkeämpään asemaan. Tässä on otettu askelia oikeaan suuntaan josta merkinä ovat kunnossapidon pidentyneet sopimuskaudet ja Infra & energiayksikön kasvanut tilauskanta. Liikelaitoksen kehittämisen keskiössä on edelleen liiketoimintalähtöisten prosessien rakentaminen entistä taloudellisempaan ja tehokkaampaan suuntaan kaupungin tavoitteita toteuttaen.

Liikelaitoksen oman strategiatyön keskiössä on ollut myös liikelaitoksen roolin selkiyttäminen suhteessa koko alueen elinvoiman kehittämiseen. Työnimenä tässä on ollut: ”Mestar elinvoiman välineenä”. Käytännössä tämä työ konkretisoituu esimerkiksi yhteistyössä työllistämispalveluiden kanssa toteutettavassa pitkäaikais-työttömien työssä valmentamiseen keskittyvässä projektissa, jossa Mestar on ollut aloitteellinen. Edellisen lisäksi yhteistyötä alueen yritysten, oppilaitosten ja kolmannen sektorin kanssa jatketaan ja kehitetään edelleen.

Tulevan vuoden uusia avauksia ovat robotiikan ja digitalisaation luomien mahdollisuuksien konkretisointi ja pilotointi kentällä yhdessä tilaajan kanssa niin uusien työmenetelmien kuin asukasviestinnän kehittämiseksi.

Henkilöstön kehittäminen

Henkilöstön oman työn kehittämisedellytyksiä parannetaan edelleen. LEAN – ajattelun jalkauttamista sekä johdon välineeksi, että käytännön tekemiseen jatketaan myös tulevan vuoden aikana.

Esimiehille suunnattua jatkuvaa sisäistä koulutustoimintaa jatketaan edelleen ja erityistä huomiota kiinnitetään sähköisten työvälineiden käyttöönottoon liittyvien valmiuksien parantamiseen. Esimiestyön mittareina toimivat edelleen talous, sairauspoissaolot ja 360 arvioinnin kautta luotujen kehittämissuunnitelmien käytännön toteutuminen.

Henkilöstön kehittämisen tavoitteena on entistä osaavampi jatkuvaan oman toiminnan kehittämiseen motivoitunut henkilöstö.

Mestar Kuntatekniikkaliikelaitos
TULOSLASKELMAOSA

TULOSBUDJETTI	2019 1 000 €	2020 1 000 €	2021 1 000 €	2022 1 000 €	Yhteensä 1 000 €
Toimintatulot	20 000	21 000	21 000	21 000	83 000
Valmistus omaan käyttöön	19 519	19 000	19 000	19 000	76 519
Toimintamenot	-37 828	-38 287	-38 287	-38 287	-152 689
TOIMINTAKATE	1 691	1 713	1 713	1 713	6 830
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkomenot kunnalle	-5	-5	-5	-5	-20
Korvaus peruspääomasta	-255	-255	-255	-255	-1 020
VUOSIKATE	1 430	1 453	1 453	1 453	5 789
Poistot ja arvonalentumiset	-834	-850	-850	-850	-3 384
TILIKAUDEN TULOS	596	603	603	603	2 405
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	596	603	603	603	2 405

RAHOITUSOSA RAHOITUSBUDJETTI	2019 1 000 €	2020 1 000 €	2021 1 000 €	2022 1 000 €	Yhteensä 1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 430	1 453	1 453	1 453	5 789
Tulorahoituksen korjauserät	-20	-20	-20	-20	-80
Toiminnan rahavirta yhteensä	1 410	1 433	1 433	1 433	5 709
Investointien rahavirta					
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-689	-689	-689	-689	-2 756
Pys. vastaavien hyöd.luov. tulot	20	20	20	20	80
Investointien rahavirta yhteensä	-669	-669	-669	-669	-2 676
TOIMINNAN JA INV. RAHAVIRTA	741	764	764	764	3 033
RAHAVAROJEN MUUTOS	741	764	764	764	3 033

